

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**NEOSOBNÍ KONSTRUKCE MODERNÍ ŠPANĚLŠTINY:
SLOVOSLEDNÉ VARIANTY VYBRANÝCH KONSTRUKCÍ**

Vedoucí práce: Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Autor práce: Radka Krajňáková

Studijní obor: Učitelství francouzského jazyka pro 2. stupeň ZŠ
Učitelství španělského jazyka pro 2. stupeň ZŠ

Ročník: 5.

2009

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, 23.4. 2009

.....

Poděkování

Děkuji paní Mgr. Miroslavě Aurové Ph.D. za odborné vedení, rady, pomoc a průběžné konzultace, poskytnuté během vypracování diplomové práce.

NEOSOBNÍ KONSTRUKCE MODERNÍ ŠPANĚLŠTINY: SLOVOSLEDNÉ VARIANTY VYBRANÝCH KONSTRUKCÍ

Anotace

Cílem diplomové práce je postihnout slovosledné tendence neosobních konstrukcí moderní španělštiny. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části je uvedena charakteristika a přehled základních konfigurací neosobních konstrukcí, následuje rozbor tvorby syntakticky neosobních konstrukcí. Další pasáž se zabývá pojetím termínu slovosled, zvláště pak pořádkem slov ve španělštině. V praktické části jsou uvedeny výsledky analýzy slovosledných variant vybraných typů konfigurací syntakticky neosobních konstrukcí. Z každé skupiny bylo vybráno vzorové sloveso, na němž se pomocí synchronního korpusu CREA rozebírali obměny pořádku slov ve větách, ve kterých se toto sloveso vyskytovalo. Závěry této analýzy slouží pro stanovení tendencí španělského slovosledu, zvláště k objasnění otázky, zda španělština disponuje zcela volným slovosledem, a k potvrzení hypotézy, že slovosled ve španělském jazyce je do značné míry omezen.

IMPERSONAL CONSTRUCTIONS IN MODERN SPANISH: WORD ORDER VARIATIONS OF CHOSEN CONSTRUCTIONS

Annotation

The aim of this thesis is to involve word order tendencies of impersonal constructions in modern Spanish. The paper is divided into a theoretical and a practical part. In the theoretical one there is characteristics and a list of basic configurations of impersonal constructions, followed by the analysis which concerns how to make the syntactic impersonal constructions. The part is ended with the conception of term „word order“, especially the word order in Spanish. The practical part is focused on the results of the analysis concerning word order variation of chosen types of configurations. The pattern words were analysed by means of synchronic corpus CREA and the permutations of word order were identified. Conclusions of the analysis serve for definition of tendencies in Spanish word order, especially for clarification whether Spanish disposes of free word order, and for confirmation of the hypothesis that the word order in Spanish is restricted to a great extent.

OBSAH

ÚVOD	3
1 NEOSOBNÍ KONSTRUKCE	5
1.1 Předchozí výzkumy neosobních konstrukcí.....	5
2 DEFINICE NEOSOBNÍCH KONSTRUKCÍ	6
3 SÉMANTICKÁ NEOSOBNOST VERSUS SYNTAKTICKÁ NEOSOBNOST	11
3.1 Torregovo pojetí konstrukcí sémanticky neosobních	11
3.1.1 Pasivas reflejas.....	12
3.1.2 Oraciones segundas de pasiva.....	12
3.1.3 Věty s predikátem v druhé osobě singuláru.....	13
3.1.4 Věty s uno, una.....	14
3.2 Neosobní konstrukce sémanticko-syntaktické	15
3.2.1 Věty ve třetí osobě plurálu.....	15
3.2.2 Neosobní konstrukce s klitikem se.....	18
3.2.3 Konstrukce s infinitivem.....	19
3.3 Neosobní konstrukce čistě syntaktické	22
4 TYPY SYNTAKTICKÝCH NEOSOBNÍCH KONSTRUKCÍ	22
4.1 Neosobní konstrukce vyjadřující přírodní fenomény a meteorologická slovesa.....	22
4.2 Slovesa Haber a Hacer.....	24
4.3 Slovesa a slovesná spojení: Faltar, Sobrar, Bastar, Estar bien, Ser suficiente a Ser bastante.....	28
4.4 Slovesa Doler, Escocer, Picar a Oler.....	29
4.5 Slovesa Pasar, Ocurrir a Suceder.....	30
4.6 Slovesa Poner a Decir.....	30
4.7 Další možnosti neosobních konstrukcí.....	31
5 FORMA NEOSOBNÍCH KONSTRUKCÍ	32
5.1 Konstrukce 3SG Activa.....	33
5.2 Konstrukce 3SG Activa + SN ACUSATIVO.....	33
5.3 Konstrukce 3SG Activa + SP, Adv.....	35
5.4 Konstrukce 3SG Activa + SN + SC.....	36
5.5 Konstrukce 3SG Activa + SC.....	36

5.6 Konstrukce 3SG Activa + clítico SE.....	37
5.7 Konstrukce 3SG Activa + clítico SE + SC.....	37
5.8 Konstrukce 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos.....	37
6 SLOVOSLED.....	38
6.1 Slovosled ve španělském jazyce.....	42
6.2 Slovosled neosobních konstrukcí.....	44
7 KORPUSOVÁ LINGVISTIKA.....	45
7.1 Metodika práce s korpusem.....	47
8 SLOVOSLEDNÉ VARIACE VYBRANÝCH KONSTRUKCÍ.....	49
8.1 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa.....	49
8.2 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + SN ACUSATIVO.....	52
8.3 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + SP, Adv.....	55
8.4 Slovosledné variace konstrukce Activa + SN + SC.....	58
8.5 Slovosledné variace konstrukce Activa + SC.....	60
8.6 Slovosledné variace konstrukce Activa + clítico SE.....	63
8.7 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + clítico SE + SC.....	66
8.8 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos.....	70
8.9 Celkový výskyt analyzovaných výrazů v neosobních konstrukcích	73
ZÁVĚR.....	74
RESUMÉ.....	78
RESUMEN.....	85
SEZNAM ZKRATEK.....	92
PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY.....	93
Další použitá literatura.....	96
PŘÍLOHA	

ÚVOD

Neosobní konstrukce ve španělském jazyce představují téma, kterým se zabývá a zabývalo ve svých pracích značné množství lingvistů, jak španělských tak i jiných. Jedná se totiž o velmi zajímavý jev, který má obrovskou vnitřní různorodost. Neosobní konstrukce jsou velmi heterogenní jak ze syntaktické, sémantické tak i pragmatické stránky. Vzhledem k tomu, že neosobní konstrukce vykazují specifický vztah mezi oběma základními větnými členy, podmětem i přísudkem, určitým způsobem se vylučují z gramatiky, a tak některá pravidla, která platí pro tzv. "osobní"¹ výpovědi se jich týkají a jiná ne; tím pádem nabízí mnoho různorodých podkladů pro jazyková bádání. Zkoumání neosobních konstrukcí přispívá nejenom k jejich pochopení, ale i k objasnění mnoha otázek, které se týkají osobních konstrukcí.

Stejně tak i téma slovosledu je ve všech odvětvích lingvistiky velmi diskutované. Zvláště slovosled španělského jazyka a jiných nekonfiguračních (flektivních) jazyků s tzv. volným slovosledem jsou cílem jazykovědných prací, které slouží jako podklad pro lepší pochopení fungování jazyka a jeho dynamiky. Zkoumání a následné pochopení tendencí slovosledu jsou nepostradatelným základem znalostí o jazyku a jeho používání nejen pro jazykovědce, ale i pro ty osoby, jenž se učí cizímu jazyku.

Cílem této práce je postihnout slovosledné tendence neosobních konstrukcí moderní španělštiny, tohoto záměru se budeme snažit dosáhnout na základě analýzy námi vybraných typů neosobních konstrukcí (zejména nereflexivních konstrukcí). Abychom tohoto cíle dosáhli budeme postupovat následujícím způsobem: nejdříve se zaměříme na teoretické uvedení do problematiky neosobních konstrukcí ve španělštině a do problematiky slovosledu, jak v obecné rovině, tak i ve španělském jazyce a zvláště v neosobních konstrukcích. Po teoretické části bude následovat část praktická, ve které uvedeme výsledky lingvistického výzkumu, jenž se bude zabývat slovoslednými variacemi vybraných neosobních konstrukcí.

V teoretické části naší práce po úvodní charakteristice a seznámení se s předchozími výzkumy neosobních konstrukcí (zvláště relevantních prací španělských lingvistů, kteří se zabývali a zabývají tímto tématem) bude následovat obsáhlejší rozbor neosobních konstrukcí. Představíme rozličná pojetí pojmu "neosobnost" v podání různých gramatiků, abychom čtenáři lépe objasnili toto bezpochyby značně složité

---

¹ Tj. vztah agentu a predikátu je založen na gramatické shodě (viz dále kap. 2).

téma. Seznámíme se také s některými možnými klasifikacemi neosobních konstrukcí nebo také rozmanitými důvody užívání a existence těchto konstrukcí. Následně předložíme přehled různých typů neosobních konstrukcí podle Leonarda Gómeze Torrega, jehož publikaci „*La impersonalidad gramatical: descripción i norma*“ (1994) považujeme za jedno ze stěžejních prací o tomto tématu, ze kterého čerpají bez nadsázky všichni autoři, kteří se v současnosti věnují neosobním konstrukcím. Pokládáme tudíž za nezbytné klasifikaci z této publikace nejen v krátkosti uvést, ale věnovat jí více prostoru a tím ujasnit mnohé otázky kolem neosobních konstrukcí. Poté se zaměříme na definování formy syntakticky neosobních konstrukcí, vzhledem k tomu, že zvláště z tohoto typu budeme vybírat vzorové konstrukce pro analýzu jejich slovosledných variací. Také se pokusíme objasnit termín slovosled, stručně uvedeme některé předchozí důležité směry světových, španělských i českých jazykovědných pátrání v této oblasti. Nicméně se budeme zabývat zvláště pojetím slovosledu ve španělském jazyce, pokusíme se objasnit do jakého typu jazyků, vzhledem k pořádku slov španělština patří, čím je toto příslušenství způsobeno a jaké má toto zařazení důsledky na slovosled ve větách a obzvláště v neosobních konstrukcích.

Následně z každého typu konstrukce bude vybráno vzorové sloveso a posléze budeme pomocí synchronního korpusu CREA analyzovat slovosledné varianty v určených konstrukcích se vzorovým slovesem. Výsledky této jazykovědné analýzy budou uvedeny v praktické části naší práce. Pokusíme se o vystihnutí tendencí slovosledu nejen neosobních konstrukcí, ale i španělského jazyka a to zvláště tím, že se zamyslíme nad otázkou, zda má španělský jazyk zcela volný slovosled, či zda, jak předpokládáme, je pořádek slov ve španělštině do značné míry restrigován a musí se řídit určitými omezujícími pravidly a faktory.

1 NEOSOBNÍ KONSTRUKCE

Podrobnější popis a definice neosobních konstrukcí budou předmětem kapitoly 2, nyní pouze obecně předesílám, co se míní pod pojmem neosobní konstrukce. Konstrukce, které zahrnujeme do skupiny neosobních výpovědí můžeme rozdělit do mnoha podskupin s různými vlastnostmi a způsobem tvoření, jedná se tedy o velmi nesourodou skupinu. Obecně lze říci, že můžeme označit jako neosobní takové konstrukce, jenž jsou tvořeny neosobními slovesy, tedy slovesy, které nejsou doprovázeny výslovným podmětem: „*Se dice de la oración que carece de sujeto o en la que este se omite por desconocido o irrelevante*“ (Diccionario de la lengua española RAE, www.rae.es). O. Fernández Soriano a S. Táboas Baylín celkem stručně a jasně vysvětlují neosobní konstrukce takto:

„En las proposiciones impersonales no se expresa ni se subentiende sujeto, [...] no sólo porque no lo llevan expreso sino porque, según el uso de la lengua, o no pueden tenerlo o reguralmente no lo tienen“²
(Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1725).

1.1. Předchozí výzkumy neosobních konstrukcí

Problematice neosobních konstrukcí ve španělském jazyce se věnuje celkem velká pozornost. Již v gramatice *Gramática de la lengua castellana* Andrése Bella z roku 1847 (Bello 1960) se tomuto tématu věnuje značná pozornost. Nicméně byly to až práce pozdějších gramatiků, které se začaly zabírat neosobními konstrukcemi detailněji a více systematicky. Zvláště Leonardo Gómez Torrego (1994) přispěl velkým dílem k objasnění otázek kolem neosobních konstrukcí, ve své publikaci se zabývá zvláště rozdělením těchto konstrukcí a normativním problémům. Dvojice lingvistek Olga Fernández Soriano a Susana Táboas Baylín (obě 1999, či Fernández Soriano 1997) přispěla k ujasnění otázek kolem nereflexivních neosobních konstrukcí, naopak lingvistka Amaya Mendikoetxea (1999) se věnuje reflexivním neosobním konstrukcím. Nicméně také v mnoha dalších gramatikách se lze dočíst o tématu neosobních konstrukcí, např. v *Gramática de la Lengua española* od Emilia Alarcos Llorach

---

² „V neosobních větách podmět není ani vyjádřen, ani není předpokládán, [...] nejen protože ho nevyjádřují, vzhledem k použití jazyka, ale protože ho buď nemohou mít, a nebo ho pravidelně nemívají“, vlastní překlad.

(1994), v *Esbozo de una nueva gramática de la lengua española* (RAE 1991) či v *Gramática esencial español* (Seco 1988), avšak dříve zmíněné publikace se zabývají neosobními konstrukcemi pouze okrajově, a tak i během této práce jsme jich využili pouze pro získání celkového přehledu nad problematikou. Z děl ostatních lingvistů můžeme dále zmínit tyto autory: Antonio Llorente Maldonado de Guevara (1982), Araceli Calzado Roldán (2000) a řadu dalších.

2 DEFINICE NEOSOBNÍCH KONSTRUKCÍ

Termín "neosobní konstrukce", "neosobní věty" i pouhá "neosobnost" (*impersonalidad*) je označením dosti sporným a také často diskutovaným. Neosobnost je totiž fenoménem velmi heterogenním a to syntakticky, sémanticky i pragmaticky. Díky tomu mohou mít neosobní konstrukce různou syntaktickou strukturu, sémanticky vyjadřují rozdílné věci či se vztahují k různým skutečnostem.

Nejjednodušeji bychom mohli vysvětlit neosobní věty jako takové, které nemají oba dva členy struktury podmět - přísudek: schází v nich podmět. Nesmíme ovšem směšovat prostou nepřítomnost podmětu s neosobností výpovědi; ve španělském jazyce, stejně jako v češtině, totiž přítomnost podmětu ve větě není nutná, můžeme ho vynechat. V takovém případě se jedná o nevyjádřený podmět, který lze odvodit z koncovky slovesa. Naproti tomu neosobní věty obsahují pouze jeden člen, a proto se také často označují jako jednočlenné – *unimembres*, nebo dle A. Bella *unipersonales*³:

*„Se llaman verbos impersonales aquellos no admiten sujeto explícito. Pero como todo verbo contiene en su terminación un morfema de persona, es preferible denominarlos, según hacía Bello, verbos unipersonales, puesto que solo se utilizan en tercera persona de singular“*⁴ (Alarcos Llorach 1999: 340-341).

Jak je řečeno v předchozí citaci, dalším častým příznakem neosobních konstrukcí je použití třetí osoby, buďto v singuláru nebo také v plurálu, což v něm bylo opomenuto.

---

³ Také M. Seco označuje neosobní slovesa a věty jako „*unipersonales*“ (1973:126).

⁴ „Jako neosobní slovesa označujeme takové, které u sebe nepřipouštějí výslovný podmět. Ale vzhledem k tomu, že každé sloveso má ve své koncovce obsažen morfém osoby, bylo by je lepší nazývat, dle Bella, jednoosobní slovesa, protože se používají pouze ve třetí osobě singuláru“, vlastní překlad.

Z hlediska sémantiky jsou označovány za neosobní takové věty, ve kterých se neobjevuje, či je eliminován lidský účastník („*persona*“), nebo ve kterých tento účastník pozbývá úlohy činitele slovesného děje, tzv. *requerimiento argumental nulo* (conf. Subirats Rüggegerg 2001: 92-95 či Aurová man a: 185). Velmi často se neosobní věty definují jakožto výpovědi, ve kterých je vynechán činitel děje vyjadřovaného slovesem: „*impersonal se dice de la oración en que se omite elemento agente de la oración expresada por el verbo*“⁵ (Larousse 2007: 548).

Neosobní věty můžeme rozlišit dle toho, zda je jejich sloveso neosobní vždy, nebo se neosobním může stát. V prvním případě sloveso, které tvoří přísudek v neosobní větě, je už svou povahou také neosobní, což znamená, že k němu není možno přiřadit podmět (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1725). Takové výpovědi označujeme jako přírozeně neosobní (*impersonales naturales*). Můžeme se ovšem také setkat s případy sloves, které se stanou neosobními, ačkoliv normálně vyžadují doplnění podmětem. Neosobní větu tvořenou takovým slovesem, pak lze označit za eventuálně neosobní (*impersonales eventuales*):

*„Existen predicados que no incluyen en su significado la presencia de un argumento con el valor semántico de agente, causante o productor, generalmente asociado al sujeto gramatical (Llueve), y, de otra, en ciertas construcciones, con independencia del verbo implicado, esa función semántica se atribuye a un individuo no determinado (Llaman a la puerta). La impersonalidad en el primer caso deriva de la especial naturaleza del predicado. En el segundo, por el contrario, la impersonalidad viene dada por la creación de un cierto contexto sintáctico que no permite asignar al sujeto un valor referencial“*⁶ (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1725).

Podobným způsobem rozděluje neosobní konstrukce také Antonio Llorente Maldonado de Guevara (1982: 199-210), který rozlišuje dvě základní skupiny neosobních konstrukcí. První skupinu nazývá konstrukce nutně neosobní

---

⁵ „Neosobní se označuje taková věta, ve které je opomenut činitel věty vyjadřovaný slovesem“, vlastní překlad.

⁶ „Existují přísudky, které ve svém významu nemají obsažen prvek, který by měl sémantický význam agenta, původce či tvůrce, který bývá obvykle spojen s gramatickým podmětem (Prší); na druhé straně, v určitých konstrukcích, vlivem použitého slovesa, je tato sémantická funkce přiřazena neurčitému jedinci (Někdo klepe na dveře). V prvním případě neosobnost vyplývá ze speciální vlastnosti přísudku. A naopak v druhém případě je neosobnost umožněna vytvořením určitého syntaktického kontextu, který nedovoluje přidělit podmětu odkazovací význam“, vlastní překlad.

(*construcciones necesariamente impersonales*), kterou dále rozděluje na konstrukce, jejichž přísudek tvoří sloveso, které je neosobní už svým vlastním významem, a na podskupinu konstrukcí, ve kterých se vyskytuje přísudek ze slovesa, které nemusí být nutně neosobní, avšak je neosobně použité. Navíc se ve druhé podskupině vyskytuje podstatné jméno nebo jmenné syntagma, které plní funkci přímého předmětu či druhého aktantu, které jsou ze sémantického pohledu spojena s jádrem přísudku. Druhá skupina je označena v jeho podání jakožto konstrukce nepovinně či volitelně neosobní (*construcciones cuyo carácter es potestativo u opcional*) a zahrnuje takové věty, jejichž predikáty jsou „osobní“⁷ slovesa, která zde vstupují do syntaktických neosobních konstrukcí⁸. Tuto situaci lze ilustrovat na následujících příkladech:

A) Konstrukce nutně neosobní – neosobní slovesa

- (1) a. Llueve.   b. Está nevando.   c. Hay   mucha gente.
      Pršet:3SG   Sněžit:3SG   Vyskytovat se:3SG mnoho lidí
      „Prší.“   „Sněží.“   „Je (zde) mnoho lidí.“

B) Konstrukce nutně neosobní – „osobní“ sloveso

- (2) a. Aquí ocurren cosas raras.
      Tady dít se:3PL věc:PL divný:PL
      „Stávají se zde divné věci.“
      b. Ocurre que sube el paro.
      Dít se:3SG že růst:3SG DET nezaměstnanost
      „Děje se to, že roste nezaměstnanost.“

C) Konstrukce volitelně neosobní

- (3) a. Llaman a los bomberos.
      Zavolat:3PL PREP DET hasiči:ACC
      „Zavolali hasiče.“
      b. Se llamó a los bomberos.
      CL zavolat:3SG PREP DET hasiči:ACC
      „Zavolali se hasiči.“

Kromě toho, při interpretaci právě druhého typu neosobních konstrukcí se dle A. Llorente Maldonado de Guevara můžeme setkat s mnohými problémy a úskalími, které jsou způsobeny jak příčinami použití neosobní konstrukce tak i tím,

⁷ „Osobní“: slovesa, jež na základě své sémantiky přijímají takové argumenty, které spolu s tímto slovesem vytvářejí nominativně-akuzativní syntax.

⁸ Dalším možným dělením neosobních konstrukcí, spočívá v rozlišení vět na „*oraciones impersonales propias*“, které jsou tvořené neosobními slovesy; „*oraciones impersonales gramaticales*“ a „*oraciones impersonales reflejas*“ (Pavličková 1993 b:37-38).

že ve španělštině existuje mnoho způsobů jak neosobnost vyjádřit. Motivů či podmínek k použití neosobní věty je více a jsou také značně rozlišné; mluvčí se také může uchýlit k neosobní konstrukci z více pragmatických důvodů. Zmiňme zde čtyři příčiny, které jsou nejčastější a nejproduktivnější (podle Llorente Maldonado de Guevara 1982: 201-202):

1) Neznalost podmětu je velmi častým důvodem, proč používáme neosobní věty. Vzhledem k tomu, že nevíme, kdo byl činitelem děje, kdo způsobil tu či onu událost, uchýlíme se k tomu, že podmět vynecháme a vyjádříme se neosobně, což můžeme pozorovat v následujících případech:

- (4) a. Fue atropellado un hombre.
Být:MIN.3SG srazit:PART DET muž:SG
„Byl sražen nějaký muž.“
- b. Ha sido violentada la cerradura.
Být:MIN.3SG vypáčit:PART DET zámek:SG
„Byl vypáčen zámek.“
- c. Me han telefonado pero no sé quién ha sido.
Já:DAT telefonovat:MIN.3PL ale NEG vědět:1SG kdo být:3SG
„Telefonovali mi, ale nevím kdo to byl.“

Například v první větě schází podmět, protože nikoho nečekáme, či jsme nikoho nepozvali a tudíž ani nemůžeme vědět, kdo by mohl klepat na dveře.

2) Další možností je, že vědomě chceme zatajit podmět, který sice známe, ale který nemáme v úmyslu prozradit, buď z důvodů taktnosti, mlčenlivosti, z taktických příčin nebo užitečnosti pro mluvčího:

- (5) a. Me han ofendido.
Já:DAT urazit:MIN.3PL
„Urazili mě.“
- b. ¿A quién de vosotros lo han visto hacer de payaso?
PREP kdo z vy:NOM on:ACC vidět:MIN.3PL dělat:INF PREP šašek
„Koho z vás viděli šaškovat?“
- c. Se os ha insultado
CL vy:DAT urazit:MIN.3SG
„Bylo vám ublíženo.“

3) Třetí příčinou je skutečnost, že podmět neznají posluchači nebo osoby se kterými mluvíme. V takovém případě tedy není nutné, aby mluvčí mluvil o podmětu, který nikdo nezná nebo o který nejeví zájem:

- (6) a. A Juan le han vendido un coche

PREP Juan on:DAT prodat:MIN.3PL DET auto:SG
que no vale para nada
které NEG stát:3SG za nic:SG
„Prodali Juanovi auto, které za nic nestojí.“

- b. En Granada me han regalado un cuadro.
V Granada já:DAT darovat:MIN.3PL DET obraz:SG
„V Granadě mi darovali obraz.“
- c. Esta noche nos han invitado a cenar.
Tato noc:SG my:ACC pozvat:MIN.3PL PREP večerēt:INF
„Tuto noc nás pozvali na večeri.“

- 4) Nejčastějším důvodem k použití neosobní konstrukce je existence nějakého podmětu, který má neurčitý, obecný nebo kolektivní charakter:

„La causa más importante y más frecuente de la construcción impersonal es la existencia, real o metafórica, objetiva o subjetiva, de un sujeto que tiene carácter indeterminado, genérico, colectivo, cuando el sujeto es una colectividad, grande o pequeña, de límites indeterminados o irreconocibles.“⁹

(Llorente Maldonado de Guevara, 1982: 201-202)

V takovém případě máme dvě možnosti: buďto použít podmět označující nějaký kolektiv, s vágním, neurčitým významem, a tím pádem se uchýlit k osobní konstrukci (7a), nebo použít neosobní konstrukci (7b), což můžeme srovnat v následujících příkladech:

- (7) a. La gente de Granada tolera bien el frío.
DET lidé z Granada snášet:3SG dobře DET zima:SG
„Lidé z Granady dobře snáší zimu.“
- × b. En Granada se tolera muy bien el frío.
V Granada CL snášet:3SG velmi dobře DET zima:SG
„V Granadě se velmi dobře snáší zima.“

Na rozdíl od první skupiny neosobních konstrukcí, nazývaných přirozeně nebo nutně neosobní, u druhé skupiny – z konstrukcí eventuálně neosobních - můžeme vytvořit konstrukci osobní, což se dá vysvětlit tím, že tyto věty nemusí být nutně vyjádřeny

---

⁹ „Nejdůležitějším a nejčastějším důvodem použití neosobní konstrukce je existence, ať už reálná či metaforická, objektivní či subjektivní, podmětu, který má charakter všeobecný, neurčitý či kolektivní, nebo pokud podmětem je velký nebo malý kolektiv s neurčitými a nerozpoznatelnými hranicemi“, vlastní překlad.

neosobní konstrukcí, ale můžeme si k nim přiřadit nějaký potencionální podmět (Llorente Maldonado de Guevara 1982: 202):

- (8) a. Alguien llama a la puerta.
Někdo klepat:3SG PREP DET dveře:SG
„Někdo klepe na dveře.“
- b. Unos desaprensivos han violentado la cerradura.
DET drzý:PL vypáčit:MIN.3PL DET zámek:SG
„Nějací drzouni vypáčili zámek.“
- c. Un coche ha atropellado a un hombre.
DET auto:SG srazit:MIN.3SG PREP DET muž:SG
„Nějaké auto srazilo muže.“

Někteří gramatici, např. M. Seco (Seco 1988:204), označují jako neosobní výpovědi pouze přirozeně neosobní, zatímco eventuálně neosobní dle nich obsahují nějaký skrytý podmět.

3 SÉMANTICKÁ NEOSOBNOST VERSUS SYNTAKTICKÁ NEOSOBNOST

V předchozí kapitole bylo poukázáno na různé chápání jevů, které bývají označovány za neosobní: jednalo se buď o syntaktické chování (nepřítomnost podmětu) či sémanticky motivovanou definici (nepřítomnost agenta). Proto pokud chceme dále zkoumat neosobní konstrukce, musíme si uvědomit, že se nejedná o homogenní skupinu, ale o velkou škálu variant a obměn. Dle L. Gómeze Torrega můžeme například neosobní konstrukce rozdělit podle toho, zda jsou neosobní pouze sémanticky, syntakticky, nebo na takové, u kterých se spojuje sémantická i syntaktická neosobnost. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že konstrukce sémanticky neosobní nemají vyjádřeného činitele (agenta) slovesného děje, který ovšem může být indukován z kontextu, zatímco syntakticky neosobní konstrukce postrádají jakoukoliv, a tedy i myslitelnou, přítomnost lexikálně-syntaktického podmětu (Gómez Torrego 1994: 9).

3.1 Torregovo pojetí konstrukcí sémanticky neosobních

První skupinu neosobních konstrukcí představují sémantické konstrukce, čili takové ve kterých, syntakticky vzato, podmět rozeznáme (tj. indukujeme pomocí subjekt-predikátové shody), ale přesto neznáme činitele děje. Jedná se o tzv. *pasivas*

reflejas, oraciones segundas de pasiva, věty s predikáty ve druhé osobě singuláru, věty s *uno, una*.

3.1.1 *Pasivas reflejas*

V tomto typu trpných vět se vyskytuje gramatický podmět, který kongruuje se slovesem. Například ve větě (9) je podmětem třetí osoba plurálu, která ovšem neoznačuje agenta děje touto osobou vyjadřovaného. V češtině tento typ vět odpovídá pasivním konstrukcím s aktivním významem (10). Velmi často se jedná o výpovědi (stejně jako u *oraciones segundas de pasiva* –viz. 4.1.2 či neosobních konstrukcí s klitikem *se* -3.2.2), které se používají např. v příslovích a tudíž mají všeobecnou platnost bez ohledu na čas či se týkají stereotypických činností, které jsou typické pro nějakou skupinu (conf. Mendikoetxea 1999:1643-1647).

- (9) Se llamaron los bomberos.
CL zavolat:MIN.3PL DET hasiči:PL
„Zavolali se hasiči.“
- (10) a. Zavedla se nová opatření.
b. Domluvily se nové podmínky.
c. Nastolila se kázeň.

3.1.2 *Oraciones segundas de pasiva*

Takzvané *oraciones segundas de pasiva* (případně „*pasivas perifrásticas*“) jsou dalším typem trpných vět, které se tvoří pomocí slovesa *ser*, avšak které neoznačují činitele děje stejně jako u předchozí skupiny, ale vyjadřují jeho všeobecnost nebo neurčitost (11); podobně jako v předchozím případě tyto věty obsahují gramatický podmět¹⁰.

- (11) En la reunión serán tratados algunos temas .
V DET schůze:SG být:FUT.3PL probíraná některá:PL téma:PL
de interés
PREP zájem:SG
„Na schůzi se budou probírat některá zajímavá témata.“ (Lit: budou probírána)

---

¹⁰ Tématem neosobních konstrukcí s „*se*“, ať už *pasivas reflejas, oraciones segundas de pasiva* či konstrukce s klitikem *se*, se zabývá A. Mendikoetxea (1999: 1635-1653, 1686-1719), která avšak tyto neosobní konstrukce nerozděluje na tři podskupiny jako L. Gómez Torrego, nýbrž dle typu slovesa (tranzitivní, netranzitivní, neakuzativní, sponová, modální, apod.)

3.1.3 Věty s predikátem v druhé osobě singuláru

V těchto větách, ačkoliv podmětem je druhá osoba jednotného čísla, se slovesný děj na tuto osobu nevztahuje, nýbrž vyjadřuje všeobecnost; činitel slovesného děje je generický, tj. „všichni lidé“, neurčitě „lidé“, nebo také „já“: „*En ocasiones la segunda persona del singular puede no remitir al oyente sino referirse a un conjunto de individuos no determinado*“¹¹ (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1732). Nutno podotknout, že pouhá přítomnost druhé osoby singuláru ve větě nestačí k tomu, aby byla věta brána jako neosobní, celý kontext věty musí být všeobecný, bez příslovečného určení, který by větu časově zkonkretizoval. Stejně tak i čas slovesa by měl být neurčitý, typické je použití přítomného času, který nemá specifický časový dosah. Větu (12a) tudíž považujeme za neosobní, nevztahuje se pouze k nějaké konkrétní osobě – k posluchači, se kterým hovoříme, nýbrž má všeobecný význam a věta je mířena k neurčité skupině osob, zatímco (12b) jako neosobní chápat nelze.

- (12) a. La verdad es que nunca sabes cuándo vas a morir.
DET pravda být:3SG že nikdy vědět:2SG kdy jít:2SG PREP umřít:INF
„Pravdou je, že nevíme, kdy zemřeme.“
b. Aquel año te había tocado la lotería.
Onen rok:SG ty:ACC dotknout se:MIN.3SG DET loterie:SG
„Onoho roku jsi vyhrál v loterii“

Další podmínkou toho, abychom mohli větu se slovesem v druhé osobě singuláru vnímat jako neosobní, je přítomnost „nositelů generičnosti“ *-inductores de la genericidad* (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1735). Těmito nositeli jsou nedokonavost slovesa, použití takových příslovečných určení (místa či času), které zevšeobecní celý kontext, nebo často také přítomnost modálních sloves (*tener que, deber, poder...*).

Neosobní konstrukce s druhou osobou v singuláru mají podobný význam jako *pasivas reflejas* (3.1.1) či věty s *uno/una* (3.1.4). Zajímavé také je, že druhá osoba jednotného čísla může být doplněna ve výpovědi také jinou osobou se všeobecným významem: jedná se zvláště o první osobu plurálu (13a), třetí osobu singuláru (13b) a třetí osobu plurálu (13c) (věty ve třetí osobě plurálu viz. 3.2.1), nebo v některých případech o první osobu singuláru (13d). Věty v první osobě singuláru bychom mohli srovnat s těmi v druhé osobě singuláru, jedná se o častou strategii v mnoha jazycích,

¹¹ „Druhá osoba singuláru příležitostně neodkazuje na posluchače, ale může se zaměřit na nějaký celek blíže neurčených osob“, vlastní překlad.

tzv. „skryté 'já“ (*la ocultación del 'yo'*) (conf. Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1732-1733), což můžeme pozorovat v příkladech (13d) a (13e).

- (13) a. Creemos que en ese país vives de maravilla.
Myslet:1PL že v tato země:SG žít:2SG PREP zázrak
„Myslíme si, že se v této zemi žije báječně.“
- b. Uno sabe que es entonces cuando tienes que
DET vědět:3SG že být:2SG tedy kdy muset:2SG CONJ
ayudar.
pomoci:INF
„Člověk pozná, když nastane chvíle, kdy musí pomoci.“
- c. Dicen que debes comportarte con dignidad.
Říkat:3PL že muset:2SG chovat se:INF s důstojnost:SG
„Říkají / Říká se, že by se měl člověk chovat důstojně.“
- d. Me siento como cuando descubres que te
Já:REFL cítit:1SG jako když objevit:2SG že ty:ACC
han engañado durante mucho tiempo.
podvádět:MIN.3PL během velký čas:SG
„Cítím se/ Člověk se cítí, jako kdyby objevil, že ho dlouho dobu podváděli.“
- e. Si yo me dedico a insultar a todo
Pokud já:NOM já:REFL rozhodnout:1SG PREP urazit:INF PREP celý
el mundo, es lógico que se me revuelvan.
DET svět:SG, být:3SG logický že se:REFL já:DAT vrátit:SUBJ.3PL
„Pokud se člověk rozhodne urážet celý svět, je logické, že se mu to vrátí.“

Tento všeobecný význam druhé osoby jednotného čísla je zachován, pokud se ve větě objeví samotné zájmeno *tú* (14a) nebo pokud je druhá osoba vyjádřena jiným zájmenem (14b) (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1733).

- (14) a. Si tú no eres feliz no te ilusiones por nada.
Pokud ty NEG být:2SG šťastný NEG ty:AKUZ nadchnout se:2SG pro nic
„Pokud člověk není šťastný, pro nic se nenadchne.“
- b. En estos casos, siempre te parece que hay
V tento:PL případ:PL vždy ty:DAT zdát se:3SG že být:3SG
algo mal.
něco špatný:SG
„V takovýchto případech se vždy člověku zdá, že něco není v pořádku.“

3.1.4 Věty s *uno, una*

Také věty, ve kterých se objevují výrazy *uno* a *una* („jeden“, „jedna“) mají všeobecný význam, a tudíž je můžeme označit za sémanticky neosobní. Díky tomu bychom větu (15a) nepřeložili jako (15c), ale jako (15b). V češtině se obvykle v této syntaktické pozici vyskytuje slovo „člověk“, ve francouzštině *on*, v angličtině *one*, v němčině

Mann. Důležité je, že se jedná o gramatický podmět, byť ze sémantického hlediska bez specifické reference. Konstrukce s *uno/ una* se používá, zvláště pokud se výpověď mluvčího týká jeho samotného, ale chce jí dát všeobecnější dosah (conf. Matte Bon 1999: 41), což můžeme pozorovat v příkladu (16).

- (15) a. ¿Porqué – se pregunta uno- existe tanta corrupción?
 Proč - CL ptát:3SG DET existovat:3SG tolik korupce:SG
 b. „Proč, ptáme se, existuje tolik korupce?“
 c. *„Proč, ptá se jeden, existuje tolik korupce“
- (16) Lo siento, aquí no se puede aparcar. ¿Y eso uno cómo
 To litovat:1SG, tady NEG CL moci:3SG parkovat:INF. A toto DET jak
 lo va a saber, si no hay ningún cartel?
 to jít:3SG PREP vědět:INF, když NEG být:3SG žádná cedule?
 „Lituji, ale tady se nesmí parkovat. A jak to má člověk vědět, když tu není
 žádná cedule?“

3.2 Neosobní konstrukce sémanticko-syntaktické

Dalším typem neosobních konstrukcí jsou podle G. Gómeze Torrega sémanticko-syntakticky neosobní konstrukce - *impersonales sintácticas y semánticas* (Gómez Torrego 1994:16). Je nutno ovšem podotknout, že se nejedná o konstrukce, které by byly neosobní jak ze sémantického tak ze syntaktického hlediska, jak bychom mohli vyvodit z jejich pojmenování, nýbrž o takové, jenž jsou neosobní syntakticky (tudíž podmět věty je nulový), nicméně ze sémantického hlediska nějakého činitele děje mají, tj. činitel je odvoditelný, představitelný, myslitelný¹². Do této skupiny jsou zahrnuty tyto tři typy konstrukcí: věty ve třetí osobě plurálu, neosobní konstrukce s klitikem *se* a konstrukce s infinitivem.

3.2.1 Věty ve třetí osobě plurálu

Podstatou syntaktické neosobnosti u těchto konstrukcí je absence gramatického podmětu, který není nejenom nevyjádřený, ale dokonce nulový. Sémanticky ale nějakého činitele slovesného děje můžeme představit, například jako nějakého konkrétního člověka, který klepe na dveře, viz (17). Čeština má paralelní typy vět (18),

¹² Podle mého názoru je toto označení matoucí a spíše by se hodilo nazvat je neosobními konstrukcemi syntaktickými, avšak pro potřeby této práce zůstanu u Torregova pojetí a pojmenování.

nicméně se v některých případech uchyluje k vyjádření pomocí neurčitého zájmena (17).

- (17) Lllaman a la puerta.
Klepat:3PL PREP DET dveře:SG
„Někdo klepe na dveře.“
(18) a. Něco tady opravují.
b. Zavádějí tady plyn.

Velmi často jsou věty s touto neosobní konstrukcí tvořeny slovesy týkajícími se řeči nebo myšlení jako např. *decir que..* („řící“), *comentar que* („vysvětlit“), *rumorear que..* („pomlouvát“), *hablar de que...* („mluvit o tom, že“...), *anunciar que...* („oznamovat“), *pensar que..* („myslet si“), atd. (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1742).

- (19) Dicen que esa actriz ganará el premio.
Říkat:3PL že tato herečka:SG vyhrát:FUT.3SG DET cena:SG
„Říkají, že tato herečka vyhraje cenu.“

Význam konstrukcí s třetí osobou v plurálu není všeobecný, jak můžeme pozorovat v příkladech (17) a (18), nýbrž blíže neurčený, neurčitý, v důsledku čehož můžeme větu s touto konstrukcí přepsat ve výpověď s podmětem *alguien*; příklad (20) má tudíž stejný význam jako dříve uvedená věta (17).

- (20) Alguien llama a la puerta.
Někdo klepat:3PL PREP DET dveře:SG
„Někdo klepe na dveře.“

Avšak existují případy, kdy tuto konstrukci, díky kontextu celé výpovědi, zvláště díky příslovečným určení, můžeme interpretovat všeobecně, a tak větu (21a) můžeme přetvořit na osobní větu (21b), ve které by byl podmětem *la gente* („lidé“), *todo el mundo* („všichni lidé“, „celý svět“), *todos* („všichni“), atd. (conf. Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1741).

- (21) a. Hablan español en España.
Mluvit:3PL španělsky v Španělsko
„Ve Španělsku se mluví/ všichni lidé mluví španělsky.“
b. En España la gente habla español.
V Španělsko DET lidé mluit:3SG španělsky
„Ve Španělsku lidé mluví španělsky.“

Tato záměna je možná také díky tomu, že ačkoliv tyto konstrukce mají sloveso ve třetí osobě plurálu, děj označovaný tímto slovesem může mít pouze jednoho činitele: „*La pluralidad de la tercera persona es puramente formal, es decir, no aporta el contenido habitual de 'más de un(a) individuo / entidad' que el plural tiene*“¹³ (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1739). Z tohoto důvodu větu (22a) můžeme doplnit o dodatek (22b), jehož podmět je v jednotném čísle.

- (22) a. Vienen a recoger la ropa usada.
 Přijít:3PL PREP posbírat:INF DET oblečení obnošená
 „Jdou si posbírat obnošené oblečení.“
 b. Es tu amiga de la asociación.
 Být:3SG tvá přítelkyně:SG PREP DET společnost
 „Je to tvá přítelkyně ze společnosti.“

Na rozdíl od konstrukcí s predikátem ve druhé osobě singuláru (viz. 3.1.3), u nichž můžeme nechat osobní zájmeno *tú* a přitom si věta zanechá neosobní význam, u konstrukce s třetí osobou v plurálu to není možné. Z toho vyplývá, že nemůžeme za neosobní považovat větu ve třetí osobě plurálu pokud se v ní objeví osobní zájmeno *ellos* či *ellas* ve funkci podmětu (conf. Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1738).

- (23) Ellos llaman a la puerta
 Oni klepat:3PL PREP DET dveře:SG
 „Klepou na dveře.“

Konstrukce věty ve třetí osobě plurálu se používá zvláště pokud chceme z výpovědi vyloučit jak mluvčího, tak posluchače, pokud se od ní chceme co nejvíce distancovat (24c), čímž se tato konstrukce odlišuje od *pasivas reflejas* (viz 3.1.1) nebo neosobních konstrukcí s klitikem *se* (24a) i od vět s predikátem ve druhé osobě singuláru (24b), do kterých můžeme zahrnout mluvčího nebo posluchače. Mluvčí se uchýlí ke konstrukci ve třetí osobě jednotného čísla pokud nechce uvést osobu, které se týká výpověď, protože ji nezná (24d), nebo i když ji zná, ale nechce ji uvést z čistě pragmatických důvodů (24e) (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1739).

- (24) a. En esta oficina se trabaja a destajo.
 V tato kancelář:SG CL pracovat:3SG PREP úkolová práce
 „Tato kancelář má systém úkolové práce.“
 b. En esta oficina trabajas a destajo.

¹³ „Pluralita třetí osoby je čistě formální, tím se chce říci, že nepřináší obvyklý význam 'více než jeden jedinec/ kolektiv', který plurál obvyklá mívá“, vlastní překlad.

- V tato kancelář:SG pracovat:2SG PREP úkolová práce
 „V této kanceláři má člověk systém úkolové práce.“
- c. En esta oficina trabajan a destajo.
 V tato kancelář:SG pracovat:3PL PREP úkolová práce
 „V této kanceláři mají systém úkolové práce.“
- d. Han mandado un anónimo al programa
 Poslat:MIN.3PL DET anonym:SG PREP+DET program:SG
 de televisión
 PREP televize:SG
 „Poslali anonym do televizního programu.“
- e. Me han regalado un reloj.
 Já:DAT darovat:MIN.3SG DET hodinky:SG
 „Darovali mi hodinky.“

Dle O. Fernández Soriano a S. Táboas Baylín (1999: 1742) velmi důležitou podmínkou konstrukce se třetí osobou v plurálu, abychom ji mohli označit jako neosobní, je, aby se věta týkala podmětu životného a lidského. V důsledku této podmínky, věty, ve kterých se objevuje sloveso, které vyjadřuje činnosti týkající se zvířat, jako např. (25a) nejsou obvykle chápány jakožto neosobní, zatímco příklady (25b) a (25c), se slovesem, které se může vztahovat jak na člověka, tak i na zvíře či věc, mohou být označeny za neosobní:

- (25) a. Ladran por la mañana.
 Štěkat:3PL PREP DET ráno
 „Ráno štěkají.“
- b. Te van a atacar en cualquier momento.
 Ty:AKUZ zaútočit:FUT.3PL PREP jakýkoliv okamžik:SG
 „Kdykoliv na tebe zaútočí.“
- c. Dicen cosas interesantes.
 Říkat:3PL věc:PL zajímavý:PL
 „Říkají zajímavé věci.“

3.2.2 Neosobní konstrukce s klitikem se

Tyto konstrukce obsahují podobně jako věty uvedené v 3.1.1. (*pasivas reflejas*) původně zvrtné klitikon *se*, ovšem základní rozdíl mezi těmito typy vět spočívá v přítomnosti gramatického podmětu. Zatímco u vět v 3.1.1. byl podmět přítomen, viz. příklad (9), u těchto konstrukcí zůstává nulový. Jmenný element získává statut předmětu slovesa, se kterým nekongruje. Tato specifická konstrukce má paralelu v češtině, v překladu jí odpovídají opět věty zvrtné, ovšem jedině za předpokladu, že je tato konstrukce odvozená od intranzitivního či sponového slovesa. Obsahuje-li věta přímý předmět, nelze ji převést do češtiny ve stejné syntaktické konfiguraci (18c);

naopak ze sémantického hlediska lze jak v češtině, tak ve španělštině interpretovat nějakého činitele (Gómez Torrego 1994:16).

- (26) a. Se vive bien en España.
CL žít:3SG dobře v Španělsko
„Ve Španělsku se dobře žije.“
b. Se dice que no hay dinero.
CL říkat:3SG že NEG být:3SG peníze:ACC
„Říká se, že nejsou peníze“
c. Se vende pisos.
CL prodávat:3SG byty:ACC
*„Prodává se byty:ACC.“
„Prodávají se byty.“

Konstrukce s klitikem *se* používáme, zvláště pokud chceme dát větší důraz na situaci či na místo, kterých se věta týká, než na její děj, jejíž podmět není znám nebo kterého nechceme uvést; a tak můžeme větu (27a) opsat způsobem jako v příkladě (27b) (Matte Bon 1999: 43).

- (27) a. Aquí se habla español.
Tady CL mluvit:3SG španělsky
„Tady se mluví španělsky.“
b. Estamos en la situación en la que la gente
Nacházet se:1SG v DET situace:SG v DET který DET lidé
habla español.
mluvit:3SG španělsky
„Nacházíme se v situaci, ve které lidé mluví španělsky.“

3.2.3 Konstrukce s infinitivem

Ve španělském jazyce se vyskytuje velké množství opisných vazeb, které jsou tvořeny spojením s infinitivem, jedná se o tzv. *perífrases verbales de infinitivo*, je třeba ovšem podotknout, že ne všechny konstrukce s infinitivem musí být nutně neosobní. Gómez Torrego zahrnuje do skupiny neosobních konstrukcí s infinitivem konstrukce typu: *conviene* („sluší se“), *está prohibido* („je zakázáno“), *importa* („je důležité“), *no se permite* („není dovoleno“) + *infinitivo* (Gómez Torrego 1994: 26), např. (28).

Gómez Torrego sice rozlišuje mezi případy, kdy syntaktický podmět vedlejší věty (tudíž infinitivu) je pouze nevyjádřený a shoduje se s podmětem hlavní věty (28b) či je podmět vyjádřen v předmětu hlavního slovesa a tak ho můžeme odvodit (28c), a případem, kdy je podmět nulový, nevyvoditelný (28a,d). Pouze věty typu (28a,d) jsou podle něj sémanticky neosobní.

- (28) a. *Conviene ayudar a los demás.* = Ø *conviene* = Ø *ayudar*
 Slušet se:3SG pomáhat:INF PREP DET ostatní
 „Sluší se pomáhat ostatním.“
- b. *Prefiero decírtelo.* = *yo prefiero* = *yo decir*
 Mít raději:1SG říci:INF ty:DAT to:ACC
 „Radši ti to řeknu.“
- c. *Me gustaría decírtelo.* = *yo gustaría* = *yo decir*
 Já:DAT líbit se:COND.3SG říci:INF.ty:DAT.to:ACC
 „Rád bych ti to řekl.“
- d. *Importa hacerlo bien.* = Ø *importa* = Ø *hacerlo*
 Být důležitý:3SG dělat:INF.to:ACC dobře
 „Je důležité udělat to dobře.“

Zároveň ale také Gómez Torrego, který se pohybuje ve funkčně-strukturalistickém paradigmatu, podotýká, že v konstrukcích typu (28) podmět infinitivu je nulový, ale podmětem celé věty je právě tento infinitiv, zatímco sémanticky můžeme tuto konstrukci považovat za zcela neosobní, protože není možné si zde představit nějakého činitele děje.

Naproti tomu generativní lingvisté zdůrazňují skutečnost, že pokud predikát první, hlavní věty má generický podmět, popřípadě nemá žádný vyvoditelný podmět, podmět infinitivní vazby je totožný (je tzv. koindexován), buď generický nebo nulový; v jejich pojetí ve větách (28a,d) infinitiv neplní funkci syntaktického podmětu. Podle úzu generativního zápisu lze věty uvedené pod (28) zaznamenat následujícím způsobem, kde "i" označuje shodu mezi *pro* a PRO, resp. mezi jinými větnými členy.

- a. *pro_i Conviene* [PRO_i *ayudar a los demás*]
 b. *pro_i Prefiero* [PRO_i *decírtelo*]
 c. *pro Me_{DATi} gustaría* [PRO_i *decírtelo*]

Kromě již zmíněných typů neosobních konstrukcí s infinitivem do této skupiny můžeme zařadit také neosobní konstrukce typu *es fácil de* („je snadné“) + inf (31a); výpovědi s rozkazovací funkcí (29a), slovesa *haber que* („muset“), *parecer* („zdát se“) nebo *resultar* („jevit se“), struktury obsahující infinitiv ve sponové části slovesa (29b) nebo velké množství můžeme pozorovat v příslovích (29c) (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1728-1731).

- (29) a. *Aparcar sólo en las áreas reservadas.*
 Parkovat:INF pouze v DET oblast:PL vyhrazený:PL
 „Parkovat pouze ve vyhrazených oblastech.“
- b. *Comer con los dedos es de mala educación.*

Jíst s DET prst:PL být:3SG PREP špatná výchova:SG
„Jíst rukama je nevychovanost.“

- c. Ir de mal en peor, no hay cosa peor.
Jít z zlé do horší, NEG vyskytovat se:3SG věc:SG horší
„Jít z bláta do louže, není nic horšího.“

Vzhledem k tomu, že v neosobních konstrukcích s infinitivem je neosobnost už vyjádřena infinitivem, není možné tvořit konstrukce tohoto typu spojením se zvratnými slovesy a tak nemůžeme správně říct větu (30a) a musíme se uchýlit k použití jiného způsobu neosobnosti –jako u příkladu (30b) (Gómez Torrego 1994:27).

- (30) a. *Conviene comerse aquí.
b. Se come bien aquí.
CL jíst:3SG dobře tady
„Tady se člověk dobře nají.“

Hlavní důvod, proč se vyskytuje velké množství infinitivních vět neosobních, vyplývá ze skutečnosti, že infinitiv nemůže být skloňován, a tudíž věty jím tvořené mají všeobecný význam, týkají se „všech lidí“, „osob“, „celého světa“. Aby byla ovšem konstrukce s infinitivem interpretována jako neosobní, je nutné, aby sloveso v infinitivu bylo nedokonavé, nebo aby se ve větě nacházelo nějaké příslovečné určení, které by navodilo všeobecnou časovou platnost výroku. V opačném případě by věta postrádala generickou platnost a její „neosobnost“ by pouze zakrývala implicitního specifického referenta. Z tohoto důvodu můžeme v následujících příkladech za neosobní (=genericky platné) považovat pouze varianty (31a) a (31c) (conf. Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1729).

- (31) a. Es fácil dejar de fumar.
Být:3SG snadné přestat:INF PREP kouřit:INF
„Je snadné přestat kouřit.“
b. Ha sido fácil dejar de fumar.
Být:MIN.3SG snadné přestat:INF PREP kouřit:INF
„Bylo snadné přestat kouřit.“
c. Nunca ha sido fácil dejar de fumar.
Nikdy být:MIN.3SG snadné přestat:INF PREP kouřit:INF
„Nikdy není snadné přestat kouřit.“

3.3 Neosobní konstrukce čistě syntaktické

Třetím a posledním typem neosobních konstrukcí jsou dle Gómeze Torrega *impersonales exclusivamente sintácticas* (Gómez Torrego 1994: 28), tj. neosobní konstrukce čistě syntaktické. Jak už bylo řečeno u předchozího typu, i tyto pojmenování je poněkud matoucí, jelikož se jedná o konstrukce, jež jsou samozřejmě impersonální syntakticky, ale také na sémantické úrovni není možné u nich odvodit činitele slovesného děje.

4 TYPY SYNTAKTICKÝCH NEOSOBNÍCH KONSTRUKCÍ

4.1 Neosobní konstrukce vyjadřující přírodní fenomény a meteorologická slovesa

Do této první skupiny můžeme zařadit slovesa typu: *atardecer* („stmívat se“), *escampar* („vyjasnit se“), *granizar* („padat-kroupy“), *helar* („mrznout“), *llover* („pršet“), *nevar* („sněžit“), *relampaguear* („blýskat se“), *tronar* („hřmít“) a mnoho dalších. V podstatě lze tyto konstrukce rozdělit do dvou podskupin (dle Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1744). První skupinou by byly konstrukce tvořené pomocnými slovesy *estar*, *ser* a *hacer* (*hacer* viz. 4.2), po kterých následuje podstatné či přídavné jméno, které se vztahuje k určitému přírodnímu fenoménu. Druhou skupinou jsou věty tvořené slovesy, které samy o sobě mají meteorologický význam (již dříve zmíněná slovesa *nevar*, *llover*, atd.). Lexikálně–syntaktický podmět vět z těchto sloves nelze odvodit, musíme ale také konstatovat, že pokud se nejedná o metaforické vyjádření, jako např. ve větě (32a) či (32b), ani sémantický činitel děje není známý (conf. Gómez Torrego 1994: 28). Pokud ve větě použijeme meteorologických sloves metaforicky či použijeme-li metonymii, nemůžeme tuto větu s typickým neosobním slovesem považovat za neosobní protože obsahuje podmět – např. ve větě (32a) je syntaktickým podmětem *las críticas* a ve větě (32b) funkci podmětu plní *su voz*, zatímco ve větách (33a) a (33b) se žádný podmět nevyskytuje.

- (32) a. Le llovieron las críticas.
On:DAT pršet:MIN.3PL DET kritika:PL
„Zasypali ho kritikami.“
b. Su voz tronó en la estancia vacía.
DET hlas:SG hřmít:MIN.3SG v DET stanice:SG prázdný:FEM
„Jeho hlas zahřměl na prázdné zastávce.“

- (33) a. Ayer llovía mucho.
Včera pršet:MIN.3SG hodně
„Včera hodně přšelo.“
- b. Anoche tronó y relampagueó mucho.
Včera v noci hřmít:MIN.3SG a blýskat se:MIN.3SG hodně
„Včera v noci hodně hřmělo a blýskalo se.“

Slovesa *amanecer* („svítat“), *alborear* („svítat“), *nublarse* („pokrýt se mraky“, „zamračit se“) a v menší míře také *anohecer* („stmívat se“) se od ostatních meteorologických sloves liší tím, že mohou tvořit věty s lexikálně-syntaktickým podmětem a tudíž je neosobnost u nich někdy dosti sporná (Gómez Torrego 1994:29). Jedná se zvláště o věty v první osobě plurálu (34a) nebo také ve třetí osobě, pokud se věta týká určité věci (34b) a (34c), dle Fernández Soriano a Táboas Baylín (1999:1745) se ale jedná spíše o zastaralé použití těchto výrazů:

- (34) a. Amanecimos temprano /en Huelva.
Svítat:1PL brzo / v:PREP Huelva
„Vstáváme brzo /v Huelvě.“
- b. [El día] amaneció nublado.
DET den:SG svítat:MIN.3SG zamračený
„Den vyšel zamračený
- c. Alboreaba [el día] (la mañana)...
Svítat:MIN.3SG. [DET den:SG] (DET ráno:SG)...
„Den vysvitnul.“

Konstrukce vyjadřující přírodní fenomény tvořené slovesy *ser* a *estar* následované příslovečným určením času, jako např. ve větách (35a) mohou být nahrazeny osobní větou (35b) a lze před ně postavit příslovečné určení místa (35c) (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1747):

- (35) a. Es primavera (jueves).
Být:3SG jaro:SG (čtvrtek:SG)
„Je jaro (čtvrtek).“
- b. Estamos en primavera (a jueves).
Nacházet se:1PL v jaro:SG (v:čtvrtek:SG)
„Je jaro (čtvrtek).“
- c. Ahí fuera está nublado.
Tam venku nacházet se:3SG zatažený
„Tam venku je zataženo.“

V neposlední řadě můžeme utvořit neosobní konstrukci týkající se počasí s pomocí zvratných sloves *hacerse* („udělat se“) - (36a), *ponerse* („stát se“) - (36b), které

zdůrazňují aspekt trvání děje, jeho samotný proces spíše než výsledek či sloveso *parecer* („zdát se“) – (36c) (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1747-1748):

- (36) a. Se hace de noche.
Se dělat:3SG PREP noc
„Stmívá se.“
b. Se puso nublado.
Se stát:MIN.3SG zatažený
„Zatáhlo se.“
c. Parece de noche (primavera).
Zdát se:3SG PREP noc (jaro)
„Je noc (jaro).“

Na rozdíl od španělštiny, ve které lze utvořit větu bez podmětu, mnoho jazyků se musí v podobných konstrukcích uchýlit k použití tzv. expletivních zájmen- např. *it* v angličtině a *il* ve francouzštině (*it rains / il pleut*).

Další důležitou charakteristikou těchto konstrukcí je, že bývají doprovázeny příslovečným určením času či místa, které může stát jak před, tak i za slovesem (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1746):

- (37) a. Fuera hace calor.
Venku dělat:3SG teplo
„Venku je teplo.“
b. Hace calor fuera.
Dělat:3SG teplo venku
„Je teplo venku.“

4.2 Slovesa *Haber* a *Hacer*

Sloveso *haber* („být, vyskytovat se“, angl. „*there to be*“, franc. „*il y a*“) v současné španělštině buďto slouží jako pomocné sloveso ve složených časech a opisných vazbách nebo je hlavním slovesem věty, přičemž pouze v druhém případě můžeme hovořit o neosobním slovesu, a tudíž i věta, ve které se nachází je také neosobní:

„Como se sabe, el verbo haber en el castellano actual presenta dos valores sintácticos diferentes: auxiliar de tiempos compuestos y de perífrasis verbales (he de trabajar más; hay que trabajar más), o verbo principal

*o nuclear. Con este último valor es unipersonal y las oraciones son impersonales*¹⁴ (Gómez Torrego 1994: 30-31).

Sloveso *haber*, které je už svým sémantickým obsahem neosobní, se časuje, s výjimkou případů, kdy slouží jako pomocné sloveso, pouze ve třetí osobě jednotného čísla, která referuje k nějaké "neznámé", tedy "neosobní" entitě; tato osoba by mohla být syntaktickým podmětem věty.¹⁵ Podstatná jména, která se v konstrukci objevují, jsou syntaktickým předmětem slovesa. A tak můžeme říci, že věta (38) je neosobní jak syntakticky tak sémanticky (Gómez Torrego 1994: 30).

- (38) Hubo fiestas en el pueblo.
Být:MIN.3SG slavnost:PL v DET vesnice:SG
„Ve vesnici bývaly slavnosti.“

V takovémto a v podobných případech je sloveso *haber* doprovázeno komplementem – jmenným syntagmem, který se může týkat osob (39b), věcí (39a), představ (39c) nebo také vzdáleností (39d) či časové determinace (39e).

- (39) a. No hay entradas.
NEG být:3SG vstupenka:PL
„Nejsou vstupenky.“
b. Ayer había dos cientos jóvenes en el teatro.
Včera být:IMP.3SG dvě stě mladík:PL v DET divadlo:SG
„Včera bylo v divadle dvě stě mladých lidí.“
c. Siempre habrá quien quiera hacerte daño.
Vždy být:FUT.3SG kdo chtít:3SG dělat:INF.ty:DAT škoda
„Vždy se najde někdo, kdo by ti chtěl škodit.“
d. Hasta Madrid hay diez kms
Do Madrid být:3SG deset kilometr:PL
„Do Madridu zbývá deset kilometrů“
e. Años ha que no te veo.
Rok:PL být:3SG co NEG ty:ACC vidět:1SG
„Už jsou to léta, co jsem tě neviděl.“

Můžeme si všimnout, že ve větě (39e) se místo obvyklého *hay* objevuje podoba slovesa *ha*, bez adverbialního klitika *y*¹⁶, nicméně se jedná o konstrukci dnes už archaickou,

¹⁴ Jak je známo, sloveso *haber* v současné kastilštině má dva rozdílné syntaktické významy: pomocné sloveso složených časů a opisných slovesných vazeb (je nutné více pracovat; musí se více pracovat) nebo hlavní sloveso věty. V druhém případě se váže pouze s jednou osobou a věty takto vytvořené jsou neosobní“, vlastní překlad.

¹⁵ Z historického hlediska se skutečně předpokládá existence osobní vazby: *DOMUS / VILLA HABET IBI*. Z této vazby se postupně vyvinulo neosobní vazba: *IN VILLA HABET IBI*.

¹⁶ Conf. Francouzské *Il y a* z latinského *IBI > I/Y*

kteřá se používá pouze v literatuře (Gómez Torrego 1994: 30). V některých případech sloveso *haber* také může být místo jmenného syntagmatu následované příslovci *bastante* („dostatek“) a *suficiente* („dostatečný“) a předložkovým syntagmatem, jak lze pozorovat v příkladech (40) (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1756). Také opisná vazba *haber que* + infinitiv se používá pouze ve třetí osobě singuláru a tvoří věty syntakticky neosobní (viz př. 41). Tato vazba se používá, pokud se chceme obrátit na posluchače či druhého účastníka hovoru a povzbudit ho, poradit mu či ho za něco kárat; tudíž má tato konstrukce čistě apelační význam (Gómez Torrego 1994: 37):

- (40) a. Con tres más ya habrá suficiente.
 S tři více už být:FUT.3SG dostatečný
 „S třemi navíc to už bude stačit.“
 b. Hay bastante con eso.
 Být:3SG dostatek s toto
 „Je toho už dost.“
- (41) Hay que trabajar más, si quieres aprobar.
 Být:3SG že pracovat:INF více, pokud chtít:2SG uspět
 „Musíš / Musí se více pracovat, pokud chceš uspět.“

Druhé zmíněné sloveso, sloveso *hacer* („dělat“) je neosobní, pokud má časový význam nebo pokud se nějakým způsobem vztahuje k počasí. Gómez Torrego (1994: 32-34) rozčleňuje následující tři typy neosobních konstrukcí s *hacer*:

a) Prvním typem je konstrukce *hace* + SN (*sintagma nominal-* jmenné syntagma), přičemž SN má meteorologický význam, např. „je teplo“, „je zima“, „je hezky“, atd. Ve větách, ve kterých se vyskytne tato varianta, bývá, s výjimkou tázacích a zvolacích vět, pevný slovosled, a tudíž lze říci větu (42a), zatímco možnost (42b) je nesprávná.

- (42) a. Hace frío (buen tiempo, un verano malo...)
 Dělat:3SG zima:NOM/ACC (hezky čas, škaredé léto)
 „Je zima (hezky, škaredé léto)“
 b. * Frío hace.

b) Druhý typ konstrukcí se slovesem *hacer* se týká meteorologických údajů o teplotě (43a) či o počasí (43c); stejně jako v prvním případě i u tohoto typu je slovosled pevný a je neobvyklé slyšet v neutrálním (nefokalizovaném) kontextu věty typu (43b).

- (43) a. Ayer hizo cuarenta grados de temperatura.
 Včera dělat:MIN.3SG čtyřicet stupeň:PL PREP teplota:SG
 „Včera bylo čtyřicet stupňů.“

- b. * Ayer cuarenta grados de temperatura hizo.
- c. Hace   bueno   (malo/ oscuro/ sereno).
Dělat:3SG hezký   (špatný/ zatažený/ jasný)
„Je hezky (škaredě/ zataženo/ jasno).“

Typ této neosobní konstrukce může být nahrazen konstrukcí tvořenou slovesem *estar* v první osobě plurálu, které je následováno předložkou *a*, pokud ve větě není vyjádřen podmět (44a) nebo ve třetí osobě singuláru, pokud následuje přídavné jméno v mužském rodě a v jednotném čísle (44c) (Fernández Soriano a Táboas Baylín 1999: 1747).

- (44) a. Estamos   a   cuarenta grados.
Nacházet se:1PL PREP čtyřicet stupeň:PL
„Je čtyřicet stupňů.“
- b. *Nosotros estamos a cuarenta grados.
- c. Fuera está   oscuro   (nublado/sereno).
Venku nacházet se:1SG zatažený (zamračený /jasný)
„Venku je zataženo (zamračeno/ jasno).“

c) Třetím typem neosobních vět se slovesem *hacer* je konstrukce *hace* + SN, ve které SN má časový význam, přičemž SN může dále selektovat celou vedlejší větu (SN bychom mohli rozepsat jako *que* + vedlejší věta) jako v příkladě (35). Fernández Soriano a Táboas Baylín (1999: 1748) dále rozdělují tento typ konstrukce na dvě podskupiny: první variantou je konstrukce, ve které sloveso *hacer* následované příslovečným určením času funguje jako časové doplnění slovesa nebo nějakého podstatného jména. Pokud doplňuje sloveso, časové určení stojí ve větě samo o sobě (45a) nebo může být předcházeno předložkami *desde* (45b) a *hasta* (45c), nebo když doplňuje podstatné jméno, nachází se před ním předložka *de* (45d).

- (45) a. Ocurrió   hace   veinte   años.
Přihodit se:MIN.3SG dělat:3SG dvacet rok:PL
„Stalo se to před dvaceti lety.“
- b. Estoy   aquí desde hace   dos horas.
Nacházet se:1SG tady od   dělat:3SG dvě hodina:PL
„Jsem tu už dvě hodiny.“
- c. No lo   supo   hasta hace   dos días.
NEG to:AKUZ vědět:MIN.3SG do   dělat:3SG dva den:PL
„Nevěděl to až do doby před dvěma dny.“
- d. La película de   hace   dos años.
DET film:SG PREP dělat:3SG dva rok:PL
„Film, který je starý dva roky. /Dva roky starý film.“

Druhou možností je konstrukce, ve které *hacer* nedoplňuje ani sloveso, ani podstatné jméno, nýbrž funguje jako samostatná vedlejší věta (46). V druhém typu konstrukcí je možné měnit pořadí slovesa *hace* a SN, v důsledku čehož jak věta (47a), tak i věta (47b) jsou gramaticky správné a zcela obvyklé. Pokud ale použijeme místo SN, které by bylo tvořeno celou vedlejší větou, jednoduchý časový výraz, tak není možné obrátit pořádek slovesa *hacer* a SN, což můžeme pozorovat u příkladu (48). Možnost obrácení slovosledu u konstrukce *hacer* + «*tiempo*» máme pouze pokud SN tvoří vedlejší větu příslovečnou. Také zvrtné *hacerse* může tvořit syntakticky neosobní konstrukce ve větách typu (49) (Gómez Torrego 1994: 32, 36).

- (46) Hace veinte años que ocurrió.
 Dělat:3SG dvacet rok:PL co přihodit se:MIN.3SG
 „Stalo se to před dvaceti lety.“
- (47) a. Hace veinte años que no te veo.
 Dělat:3SG dvacet rok:PL co NEG ty:ACC vidět:1SG
 „Je to dvacet let, co jsem tě neviděl.“
 b. Veinte años hace que no te veo.
- (48) a. Llegó hace dos horas.
 Přijít:MIN.3SG dělat:3SG dvě hodina:PL
 Přišel před dvěmi hodinami.“
 b. * Dos horas hace llegó.
- (49) Se ha hecho de día (de noche, de tarde..).
 CL dělat:MIN.3SG PREP den:SG (PREP noc, PREP odpoledne...)
 „Rozednilo se (Setmělo se, Bylo odpoledne...)“

4.3 Slovesa a slovesná spojení:

Faltar, Sobrar, Bastar, Estar bien, Ser suficiente a Ser bastante

Neosobní slovní spojení se slovesy *faltar*, *sobrar*, *bastar*, *estar bien*, *ser suficiente* nebo *bastante* se pojí s předložkou. Slovesa *faltar* („chybět“) a *sobrar* („přebývat“, „být nadbytečný“) vyžadují doplnění uvozený předložkou *de*, pokud následují výrazy *todo* („vše“) či *nada* („nic“), jak si můžeme všimnout v příkladech (50a,b). Stejně tak i slovesa *bastar*, *estar bien* a opět také sloveso *sobrar* mohou tvořit větu s předložkou- v jejich případě se jedná o předložku *con*, jako např. ve větě (51). Posledním typem tohoto spojení s předložkou jsou výrazy *ser bastante* („stačit“, „být dostatek“) a *ser suficiente* („dostačit“), jež vyžadují také předložku *con*, viz. příklad (52) (Gómez Torrego 1994: 49-50).

- (50) a. Aquí falta de todo.
Tady chybět:3SG PREP vše
„Vše tu chybí.“
b. Aquí sobra de nada.
Tady přebývat:3SG PREP nic
„Nic tu nepřebývá.“
- (51) Con eso me basta /...me sobra /...está bien.
S esto já:DAT stačit:3SG /já:DAT přebývat:3SG /být:3SG dobře
„Toto mi stačí /...je pro mě příliš /...je akorát.“
- (52) Es bastante con diez sesiones.
Být:3SG dost s deset sezení:PL
„Deset sezení stačí.“

Musíme si ovšem ale také všimnout, že výše zmiňovaná slovesa se mohou vyskytovat ve větě ve spojení s podstatným jménem i bez předložky, v takovémto případě se nejedná o neosobní konstrukci, neboť podstatné jméno poté plní funkci podmětu (conf. Gómez Torrego 1994: 49-50):

- (53) a. Me basta eso.
Já:DAT stačit:3SG toto
„To mi stačí.“
b. Son suficientes diez sesiones.
Být:3PL dostatečný:PL deset sezení:PL
„Deset sezení je dost.“
c. Me sobran mil pesetas.
Já:DAT přebývat:3PL tisíc peseta:PL
„Přebývá mi tisíc peset.“

4.4 Slovesa *Doler*, *Escocer*, *Picar* a *Oler*

Do další skupiny bychom mohli zařadit především slovesa *doler* („bolet“), *escocer* („svědit“), *picar* („bodat“, „pálit“) a *oler* („cítit“, „být cítit“). Podobně jako v předchozí kapitole i s těmito slovesy můžeme vytvořit jak věty na principu podmět + sloveso, tak i neosobní věty s nulovým syntakticko-sémantickým podmětem. A tak věty (54) můžeme bezpochyby označit za neosobní. Naopak ve větách (55a,b) shledáme, že slovo *espalda* a *habitación* fungují jako podmět slovesa *doler* a *oler* (Gómez Torrego 1994: 49-56).

- (54) a. Me duele (escuece, pica) mucho aquí.
Já:AKUZ bolet:3SG (svědit:3SG, páchat:3SG) hodně tady
„Hodně mě tady bolí (svědí, píchá).“
b. En esta habitación huele mal.
V tato místnost:SG cítit:3SG špatně
„V této místnosti to smrdí.“

- (55) a. Me duele la espalda.
 Já:DAT bolet:3SG DET záda
 „Bolí mě záda.“
- b. Esta habitación huele mal.
 Tato místnost:SG být cítit špatně
 „Tato místnost smrdí.“

4.5 Slovesa *Pasar, Ocurred a Suceder*

Existenciální slovesa *pasar* („stát se“), *ocurrir* („stát se“, „přihodit se“) a *suceder* („přihodit se“) jsou v mnohém podobné s již zmiňovanými *faltar* a *sobrar*. Tato podobnost spočívá v tom, že pokud je pojíme s předložkou *de*, za kterou následuje neurčité zájmeno *todo* („vše“), jedná se neosobní konstrukci (56a). Pokud se ale za sloveso nevloží předložka *de*, následující neurčité zájmeno plní funkci lexikálního a syntaktického podmětu, jak ilustruje věta (56b) (Gómez Torrego 1994:49-55).

- (56) a. Aquí pasa (ocurre, sucede...) de todo.
 Tady dít se: 3SG (stát se: 3SG, přihodit se: 3SG...) PREP vše
 „Tady se stane cokoliv.“
- b. Aquí siempre pasa algo.
 Tady vždy dít se: 3SG něco
 „Tady se vždy něco děje.“

4.6 Slovesa *Poner a Decir*

Slovesa *poner* („dát“, „položít“), *decir* („říci“, „povědět“), jsou zvláštní skupinou mezi ostatními typy sémanticko-syntakticky neosobních konstrukcí. Věty (57a) a (57b) jsou neosobní, ačkoliv bychom také mohli předpokládat, že mají nějaký nevyjádřený podmět typu «*el texto*» či «*el escrito*» apod.

- (57) a. Aquí pone que no se debe fumar.
 Tady psát se: 3SG že NEG REFL muset:3SG kouřit:INF
 „Píše se tu, že se zde nesmí kouřit.“
- b. Aquí dice que se prohíbe fumar.
 Tady říkat se:3SG že REFL zakázat:3SG kouřit:INF
 „Říká se tu, že se zde zakazuje kouřit.“

4.7 Další možnosti neosobních konstrukcí

Předchozí výčet neosobních konstrukcí obsahoval základní a nejpoužívanější typy těchto konstrukcí a samozřejmě není konečný. V kapitolách 3 a 4 jsme uvedli zvláště ty typy konstrukcí, které budeme dále rozebírat v páté kapitole a v praktické části této práce. Nicméně španělský jazyk disponuje velikým repertoárem, jak neosobnost vyjádřit. Můžeme dále zmínit neosobní konstrukce se slovesem *ser* („být“) (viz také v 4.3), *parecer* („jevit se“ - viz 4.5), *resultar* („jevit se“), *tratarse de* („jednat se o“), *dar* („dát“) následované výrazy *miedo* („strach“), *vergüenza* („ostuda“), *pena* („škoda“), *lástima* („škoda“), apod. a předložkou *de* nebo slovem *tiempo* („čas“), spojení *estar* + přídavné jméno, *ir* + *para* + příslovečné určení času, či dnes už archaické spojení *pesar* („tížit“) + *de* + komplement (conf. Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1753 a Gómez Torrego 1994: 48-55)

- (58) a. Resultó   que Juan fue   el ganador.
Jevit se:MIN.3SG že Juan být:MIN.3SG DET vítěz:SG
„Vypadalo to, že Juan je vítěz.“
- b. Siempre se trata   de lo mismo.
Vždy se jednat:3SG PREP DET stejné
„Vždy se jde o to samé.“
- c. Me da vergüenza de que vistas   así.
Já:DAT dát:3SG ostuda:SG PREP že oblékat se:SUBJ.2SG takto
„Je mi studno, když se takto oblékáš.“
- d. Ya no me da tiempo.
Už NEG já:DAT dát:3SG čas:SG
„Už nemám čas.“
- e. Llegué a la tienda y ya estaba cerrado.
Přijít:MIN.1SG PREP DET obchod:SG a už být:MIN.3SG zavřený
„Přišel jsem do obchodu a už bylo zavřeno.“
- f. Va para dos años que no te veo.
Jít:3SG PREP dva rok:PL co NEG ty:ACC vidět:3SG
„Jsou to dva roku, co jsem tě neviděl.“
- g. Me pesa de haberos ofendido.
Já:AKUZ tížit:3SG PREP urazit:INF.vás:ACC
„Tíží mě, že jsem vás urazil“

5 FORMA NEOSOBNÍCH KONSTRUKCÍ

V předchozím popisu základních neosobních konstrukcích jsme se setkali se značnou variabilitou syntaktických struktur vět, které bývají označovány za neosobní. Pro další účely této práce budou tyto věty rozděleny podle syntaktických konfigurací, které budou mít jediný společný rys, a sice syntaktickou impersonalitu. Jinými slovy, zaměříme se na takové konstrukce, v jejichž struktuře se nevyskytuje žádný gramatický podmět. Tento syntaktický rys se automaticky odráží ve výběru sémantických rolí argumentů slovesa: tyto konstrukce neobsahují tématické role agenta. Pokud se v nich objeví lidský participant, je odsunut na tzv. syntaktickou periferii (většinou dativní realizace) a přebírá roli pouhého postupitele děje. V následující tabulce můžeme pozorovat osm syntaktických konfigurací neosobních konstrukcí:

	AGENT [Spec, IP]	VERBO	TEMA [V, SN]
1.	---	3SG Activa	---
2.	---	3SG Activa	SN _{ACUSATIVO}
3.	---	3SG Activa	SP, Adv
4.	---	3SG Activa	SN+SC
5.	---	3SG Activa	SC
6.	---	3SG Activa + clítico SE	---
7.	---	3SG Activa + clítico SE	SC
8.	---	3SG Activa + clítico SE	SN _{OBLICUO}

(Aurová man.a: 71)

Jak můžeme vypořádat z předchozí tabulky, všechny konstrukce, kterými se budeme zabývat mají první pole prázdné, jedná se tedy o konstrukce bez agenta, s neobsazenou pozicí specifikátoru IP (pozice podmětu), tudíž bez jakéhokoliv aktantu v roli podmětu. Všechny konstrukce jsou v aktivním tvaru, ve třetí osobě singuláru, poslední tři zařazené navíc následované klitikem *se*. V pravém sloupci je uvedeno *tema* (téma), anglicky *goal* (cíl), jedná se o objekt, na který směřuje činnost slovesa. Můžeme si všimnout, že všechny uvedené neosobní konstrukce nejsou následovány argumentem, nýbrž jsou většinou doplněny lokativy, buď se jedná o jmenné syntagma (*sintagma nominal* - SN), předložkové syntagma (*sintagma preposicional* - SP) či vedlejší větu

(*sintagma complemental* – SC), nebo o příslovce (*adverbio* -Adv). Některé konstrukce mají toto pole prázdné, tudíž lze říci, že nevyžadují žádné doplnění.

5.1 Konstrukce 3SG Activa

Jedná se o neosobní konstrukce tvořené slovesem ve 3. osobě singuláru v činném rodu. Do této skupiny patří pouze meteorologická slovesa jako např. *nevar* („sněžit“), *anohecer* („stmívat se“), *llover* („pršet“), *alborear* („svítat“), atd. (– viz 4.1).

5.2 Konstrukce 3SG Activa + SN ACUSATIVO

Druhá skupina neosobních konstrukcí je podobná té první, tyto konstrukce jsou také tvořeny slovesem ve 3. osobě jednotného čísla v činném rodu, ke kterému je navíc připojena jmenné syntagma ve 4. pádu. Zástupci tohoto typu je sloveso *haber* („být“) a sloveso *hacer* („dělat“), pokud pojednává o meteorologických jevech nebo pokud vyjadřuje nějaký časový údaj, což můžeme vidět v následujících příkladech (také kap. 4.2).

- (59) a. Hay pan / ...leche.
Být:3SG chléb / ...mléko
„Je (Máme) chléb / mléko.“
- b. Hace brisa / ...veinte grados.
Dělat:3SG vánek / ...dvacet stupeň:PL
„Je (fouká) vánek / je dvacet stupňů Celsia.“
- c. Ocurría hace treinta años.
Stát se:MIN.3SG dělat:3SG třicet rok:PL
„Stalo se to před dvaceti lety.“
- d. Estoy aquí hace dos horas.
Být:3SG tu dělat:3SG dvě hodina:PL
„Jsem tu už dvě hodiny.“

Jmenné syntagma za slovesem *haber* se se slovesem neshoduje (s výjimkou nářečních a regionálních odchylek) a v mnoha ohledech funguje jako přímý předmět, zvláště vzhledem k tomu, že pokud ve větě je jmenné syntagma zastoupeno pouze zájmenem, má formu přímého předmětu *lo/ la/ los/ las* (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999: 1754), což poukazují příklady v (60).

Nicméně na rozdíl od přímého předmětu u tranzitivních sloves, jmenné syntagma ve větách s *haber* nelze pasivizovat a pokud se jedná o osoby, není předcházeno

předložkou *a*, což nemusí svědčit o tom, že to není předmět, nýbrž jmenné syntagma je nedeterminované. Další odlišností je skutečnost, že se musí vždy jednat o něco neurčitého. Po *haber* následuje buďto jmenné syntagma s neurčitým členem (61a), číslovkou (61b), neurčitými zájmeny typu *algún* („nějaký“), *mucho* („mnoho“) atd. (61c), zápornými zájmeny (61d) nebo syntagmem v plurálu beze členu (61e), nepočítatelným syntagmatem předcházeným předložkou *de* (61f), jmény materiálů v singuláru bez členu (61g) nebo v neposlední řadě vztažnou větou bez tzv. *antecedente* (61h) (Fernández Soriano 1989: 604).

- (60) a. Hay pan / tarta/ helados/ frutas.
 Být:3SG chléb:SG/ dort:SG/ zmrzlina:PL/ovoce:PL.
Lo/ la/ los/ las hay.
 On/ ona/ oni/ ony:ACC být:3SG
 „Máme chléb/ dort/ zmrzliny /ovoce. Máme ho/ji/je.“
- b. Ladrones, *los* hay en todas partes.
 Zloděj:PL oni:ACC být:3SG v všechny místo:PL
 „Zloději, ti jsou všude.“
- (61) a. Hay un libro.
 Být:3SG DET kniha:SG
 „Je ta kniha.“
- b. Hay dos perros.
 Být:3SG dva pes:PL
 „Jsou tam dva psi.“
- c. Hay muchas casas.
 Být:3SG mnoho:PL.FEM dům:PL
 „Je tam mnoho domů.“
- d. No hay nadie/ nada.
 NEG být:3SG nikdo/ nic.
 „Není tam nikdo /nic.“
- e. Hay coches.
 Být:3SG auto:PL
 „Jsou tam auta.“
- f. Hay de todo.
 Být:3SG PREP vše
 „Je tam vše (od všeho něco).“
- g. Hay pan.
 Být:3SG chléb:SG
 „Je tam chléb.“
- h. No hay quien pueda ayudar con eso.
 NEG být:3SG kdo moci:3SG pomoci:INF s toto
 „Není tam nikdo, kdo by ti s tím mohl pomoci.“

5.3 Konstrukce 3SG Activa + SP, Adv

Stejně jako v prvních dvou typech konstrukcí i tuto vytvoříme slovesem ve 3. osobě singuláru v činném rodu, které je na rozdíl od předchozích skupin následováno předložkovou vazbou (*sintagma preposicional*) nebo příslovečným určením (*adverbio*). Zařazujeme do tohoto vzorce fyzická slovesa typu *doler* („bolet“), *escocer* („svědit“), *picar* („píchat“), *oler* („být cítit“), atd. a slovesa existenciální *haber* („být“), *pasar* („stát se“), *ocurrir* („stát se“), *sucedet* („přihodit se“), *tratarse* („jednat se“), *faltar* („chybět“), *sobrar* („přebývat“), *valer* („stát“, „mít cenu“), *bastar* („stačit“) a spojení *estar bien* („stačit“), *ser suficiente* („dostačit“), *ser bastante* („být dostatek“) (také kap. 4. 3. a 4.4.) apod. ve větách typu (62) (Aurová, man.a: 92-96).

- (62) a. Me pica en el brazo.
Já:DAT svědit:3SG v DET ruka
„Svědí mě ruka.“
- b. Aquí hay de todo.
Tady být:3SG PREP vše
„Je tu vše možné.“
- c. Siempre se trata de lo mismo.
Vždy se jednat:3SG PREP to samé
„Vždy jde o to samé.“
- d. Aquí ocurre de todo.
Tady dít se:3SG PREP vše
„Děje se tu cokoliv.“
- e. Está bien de tonterías
Být:3SG dobře PREP hloupost:PL
„Už dost tvých hloupostí.“

Dále do této skupiny patří časová slovesa *hacer* („dělat“) a *poner* („dát“) s klitikem *se* a sloveso *ser* („být“), všechna tři slovesa jsou zároveň většinou následována předložkou *de*, jak lze pozorovat v příkladech (63).

- (63) a. Se hace de noche.
Dělat se:3SG PREP noc
„Stmívá se.“
- b. Es de día. / Es tarde
Být:3SG PREP den / Být: 3SG pozdě
„Je den. / Je odpoledne.“
- c. Se está poniendo un día estupendo.
Se být:3SG stát:GER DET den hezký
„Dělá se hezky (hezky den).“

5.4 Konstrukce 3SG Activa + SN + SC

Do čtvrté skupiny neosobních konstrukcí zařazujeme zvláště časové sloveso *hacer* ve větách typu (64). Jedná se o formu více rozvitou, než jsou neosobní konstrukce, které jsme mohli vidět dříve. V tomto případě je sloveso ve třetí osobě singuláru doplněno jmenným syntagmatem, po které následuje SC- vedlejší věta, což vidíme v následujícím příkladě:

- (64) Hace dos años que me casé.
Dělat:3SG dva rok:PL co já:REFL oženit se:MIN.1SG
„Jsou to dva roky, co jsem se oženil.“

Na rozdíl od konstrukce *hace* + SN, kde jmenná fráze tvoří jádro výpovědi a může se přemisťovat, sekvence SN + SC má ve větě stálou pozici. Věty (64) a (65a) jsou možné a gramaticky správné, zatímco větu (65b) nemůžeme považovat za gramaticky správnou (conf. Fernández Soriano, Táboas Baylín. 1999: 1750).

- (65) a. Me casé hace dos años.
Oženit se:MIN.1SG dělat:3SG dva rok:PL
„Oženil jsem se před dvěma lety.“
b. *Que me casé hace dos años.“

5.5 Konstrukce 3SG Activa + SC

Do této skupiny, jejíž konstrukci vytvoříme spojením slovesa ve třetí osobě singuláru v činném rodě s vedlejší větou patří komunikační slovesa *poner* („dát“), *decir* („říci“) a *constar* („být uvedený“), jež jsou nutně doplněny příslovecným určením místa, dále slovesa psychické a fyzické zkušenosti jako např. *gustar* („mít rád“), *molestar* („obtěžovat“), *doler* („bolet“), *herir* („ranit“), apod. a nakonec modální a existenciální slovesa *convenir* („slušet se“), *importar* („být důležitý“), *ocurrir* („stát se“), *pasar* („dít se“) a *parecer* („zdát se“) (Aurová, man.a: 109-110).

- (66) a. Aquí pone que no se puede fumar.
Tady psát se:3SG že ne REFL moci:3SG kouřit:INF
„Píše se tu, že se zde nesmí kouřit.“
b. Me molesta que fumes.
Já:DAT obtěžovat:3SG že kouřit:2SG
„Obtěžuje mě, že kouříš.“
c. Ocurre que el mundo está despertando.
Stát se:3SG že DET svět být:3SG probouzet:GER
„Děje se, že se celý svět probouzí.“

5.6 3SG Activa + clítico SE

Do šesté skupiny neosobních konstrukcí zařazujeme konstrukce tvořené predikátem ve třetí osobě v aktivním tvaru, po kterém následuje klitikon *se*. Tato konstrukce nutně nevyžaduje další doplnění (pole *tema* je u tohoto typu prázdné), může ovšem být doplněno lokativem, či jiným příslovečným určením.

- (67) a. Se vive bien aquí.
CL žít:3SG dobře tady
„Tady se dobře žije.“
b. Aquí no se fuma.
Tady NEG CL kouřit:3SG
„Tady se nekouří.“

5.7 3SG Activa + clítico SE + SC

Sedmý typ neosobních konstrukcí je opět tvořen predikátem ve třetí osobě aktivního tvaru, po kterém následuje klitikon *se*. Jedná se zvláště o komunikativní slovesa jako např. *decir* („řící“), *tratar de* („povednávat o“, „jednat se o“), atd., které jsou doplněny celou vedlejší větou (*sintagma complemental*). Dle názoru některých gramatiků, vedlejší věta v těchto konstrukcích plní syntaktickou funkci podmětu slovesa, nýbrž se mi budeme držet podání generativní lingvistiky, která tvrdí, že konstrukce typu (68a) či (68b) jsou neosobní.

- (68) a. Se dice que no tiene dinero.
CL říkat:3SG že NEG mít:3SG peníze:SG
„Říká se, že nemá peníze.“
b. Se trata de que no tengo tiempo.
CL jednat se:3SG PREP že NEG mít:1SG čas:SG
„Jde se o to, že nemám čas.“

5.8 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos

Do poslední skupiny patří konstrukce tvořené slovesem v 3. osobě singuláru v aktivním doprovázeného klitikem *se*, za kterým následuje jmenné syntagma (*sintagma nominal*). Toto jmenné syntagma může být v různých pádech, buďto v genitivu, dativu (69a,c) či v akuzativu (69b) a většinou se jedná o zájmena, jak můžeme vidět v následujících příkladech (Fernández Soriano 1989:599).

- (69) a. No se *te* cree.
 NEG CL ty:DAT věřit:3SG
 „Nevěří se ti. /Nelze ti věřit.“
- b. Se vende pisos. Se *los* vende.
 CL prodát:3SG byt:PL. CL oni:ACC prodát:3SG
 „Prodávají se byty. Prodávají se.“
- c. A una persona sensible no se *le* deben contar
 PREP DET osoba:SG citlivá NEG CL ona:DAT muset:3PL vyprávět
 esas cosas.
 tyto věc:PL
 „Citlivé osobě by se neměli vyprávět takovéto věci.“

6 SLOVOSLED

V předchozích kapitolách jsme se obecně věnovali tomu, co se míní pod pojmem neosobní konstrukce, zabývali jsme se jejich rozdělením dle Gómeze Torrega a následně jsme rozebrali formu syntakticky neosobních konstrukcí. Vzhledem k tomu, že cílem této práce je vystihnout slovosledné tendence neosobních konstrukcí, je nutné nejdříve upřesnit jak chápeme výraz slovosled.

Termín slovosled (*word order, el orden de palabras*) znamená pořadí slov a větných členů ve větách nebo také v rozvitých větných členech; nejedná se ovšem o náhodné řazení slov, nýbrž o pořádek, který se řídí určitými pravidly podle toho, do kterého typu spadá ten který jazyk. Slovosled můžeme rozdělit na pevný a volný (viz. dále). Tématem slovosledu se zabývali už i antičtí autoři, nutno ovšem podotknout, že v jejich podání měl slovosled pouze stylistický význam. Pomineme-li středověká pojednání (např. modisté), slovosledem se systematicky zabývali až autoři ve dvacátém století, kdy se bádání v tomto směru rozdělila do dvou hlavních proudů: funkčního (pragmatického) a strukturálního (technického). V prvním případě si autoři více všímají informační stránky vět, v druhém případě (např. generativisté) se dává důraz na strukturální vztahy ve větě.

Do první skupiny můžeme zařadit Pražskou lingvistickou školu (*la Escuela de Praga*), zástupci této školy – R. Jakobson, V. Mathesius, J. Firbas a F. Daneš analyzovali tři složky výpovědi: gramatickou (*estructura gramatical, grammatical structure*), sémantickou (*estructura semántica, semantic structure*) a tématicko-kontextovou (*estructura temático-contextual, thematic and contextual organization*), na základě které vypracovali teorii funkční větné perspektivy (*la perspectiva funcional*

de la oración, functional sentence perspective). Podle této teorie se výpovědi v procesu komunikace organizují lineárně - první místo mají prvky informačně méně důležité, již známé a po nich následují nové informace. V. Mathesius na základě této hypotézy rozdělil výpověď do dvou částí: na téma (*el tema*) a réma (*el rema*). Téma obsahuje již známou informaci (*la información dada, given information*), zatímco réma nese novou informaci (*la información nueva, new information*). V objektivním slovosledu réma následuje po tématu, v subjektivním pořádku slov je to přesně naopak. K tomuto dichotomnímu rozdělení později přidal J. Firbas ještě jednu složku, dělí tedy větu na tři části: základ, přechod a jádro (conf. Sgall 1980: 14).

Další český lingvista, Vladimír Skalička, na základě vztahu slovosledu a morfologie, rozdělil jazyky na flexivní a izolační. Flexivní (nebo také flektivní) typ jazyků má volný slovosled, jedná se o takové jazyky, které mají natolik rozvinutou morfologii, že k určení vztahů mezi jednotlivými členy věty stačí právě tvar každého členu. Naopak u izolačních jazyků jsou morfologické ukazatele členů věty natolik chudé, že bez toho, aniž by měla věta v nich tvořená pevný slovosled, bychom nebyli schopni analyzovat vztahy mezi nimi; sám slovosled se stává hlavním prostředkem k vyjádření vzájemných gramatických vztahů a tedy dalším gramatickým nástrojem.

Druhý proud bádání se nese v strukturálním duchu, jehož striktně formalistický úhel pohledu vyústil v posledních dekádách 20. století v generativní lingvistiku. Zástupci tohoto směru jsou zvláště generativní lingvisté, do kterých patří např. Fernández Soriano (1993); v českém prostředí se tomuto přístupu věnuje B. Palek, který se zabývá slovosledem skupin větných členů, tzv. *item order* (viz. Palek 1997). Generativní lingvistika rozlišuje konfigurační a nekonfigurační jazyky. Konfigurační (nebo také analytické) jazyky by v podání Pražské školy odpovídali jazykům izolačním, čili jazykům s pevným slovosledem. Jedná se o jazyky, ve kterých „*pozice výrazu určuje jeho syntaktickou strukturu*“ (Palek 1989: 179), tedy ta která pozice v pevné struktuře mu automaticky přiřazuje určitou funkci. Naproti tomu jazyky nekonfigurační (také označovány jako syntetické jazyky) mají slovosled volný. Dále bychom mohli nekonfigurační jazyky rozdělit na aglutinační, které za slovo hromadí afixy, jenž mají pouze jeden význam (např. maďarština, finština); flexivní, které také využívají afixů, ale takových, které mohou mít více významů (mnoho indoevropských jazyků - např. španělský jazyk, slovanské jazyky) a nakonec na jazyky introfektivní, u kterých dochází ke změnám flexe v rámci kořene slova (některé afroasijské jazyky). Palek (1989: 179) definuje nekonfigurační jazyky následujícím způsobem:

„to jsou jazyky, kde syntaktické funkce, jako subjekt, atribut, adverbialie atp., jsou vyvozovány na základě morfologických příznaků jednotlivých slovních tvarů, nikoli na základě jejich pozice.“

Jiným lingvistou věnujícím se slovosledu byl J. H. Greenberg, jenž v 60. letech zavedl termín dominantní slovosled (*dominant order, el orden básico*). Ten vysvětluje jako pořádek slov, který má nejsilnější použití, nejedná se ovšem pouze o takový slovosled, který by byl nejfrekventovanější. V některých jazycích je celkem jednoduché určit základní slovosled, v jiných je to složitější a v některých dokonce i nemožné a to přesto, že v rámci typologie byla rozpracována celá řada kritérií pro stanovení základního slovosledu¹⁷. Také R. Jakobson, zkoumal pořádek tří základních členů větné soustavy (tzv. *elementos significativos*): podmětu (S), přísudku (V) a předmětu (O). Tyto prvky mohou tvořit šest variant: SVO, SOV, VSO, VOS, OSV a OVS; zvláště v jazycích s volným slovosledem jsou všechny tyto varianty gramaticky správné a více či méně často používané¹⁸. Rozdíl v jejich použití spočívá v intenci mluvčího: některé varianty jsou stylisticky neutrální (*stylistically neutral (unmarked)*), jsou znakem neutrálního slovosledu (*neutral order*), zatímco jiné jsou expresivně zabarvené, mají tzv. *diverse emphatic shifts* (conf. Daneš 1967: 499).

Dle názorů Pražské lingvistické školy je slovosled lingvistickým prostředkem, který funguje na různých jazykových úrovních a který může být ovlivněn mnoha intralingvistickými funkcemi. Pokud budeme zkoumat větu z funkčně-pragmatického hlediska, narazíme na pojmy téma či základ (*tema, topic* nebo *theme*) a réma, neboli jádro (*rema, rheme* nebo *comment*). Ve většině jazyků je obvyklé, že téma předchází rématu, např. v angličtině, španělštině či češtině. Jedná se samozřejmě o značné zjednodušení skutečné situace, protože slovosled věty je v každém jazyce ovlivňován souborem různých faktorů, přičemž rozdělení věty na téma a réma je jen

---

¹⁷ Typologiemi jazyků dle slovosledu se věnovali např. B. Comrie (1993), W. Croft (1990), M. Dryer (1989), W. Lehmann (1973), T. Venneman (1972) či J. H. Greenberg (1966).

¹⁸ Daneš (1967:499-512) se ve své práci zmiňuje o Greenbergovi pouze okrajově, jeho lingvistická typologie je lépe rozebrána v díle B. Comrie (1989: 127-151). Sám Greenberg (1966) ve své typologii jazyků bere v potaz pouze jedno kritérium: slovosled. Na základě slovosledu tří základních větných členů, podmětu, předmětu a predikátu, a preferencemi v pořádku slov jiných členů (podstatné jména-přídavné jméno, přívlastňovací zájmeno-podstatné jméno, pozice předložek a pomocných sloves) a na základě jejich korelací rozdělil jazyky do 24 typů. Některými pozdějšími lingvisty byla ale tato typologie kritizována pro svou nedostatečnou podloženost, nicméně nelze nepřiznat, že Greenbergova studia teoreticky i empiricky přispěla k dalšímu bádání v oblasti slovosledu jazyků. Na jeho výzkumy navázali Lehmann, Vennemann či Hawkins. Také O. Fernández Soriano v úvodu svého článku rozebírá Greenbergovu typologii jazyků (1993:114-118). Různými kombinacemi prvků {S,V,O} se také zabývá ve své práci B. Palek (1997: 470-486).

jedním z nich. V jazycích s volným slovosledem bývá často využíváno změny slovosledu ke zdůraznění rozdělení na téma a réma, díky čemuž můžeme právě díky kontextovému rozdělení rozpoznat neutrální slovosled (conf. Daneš 1967: 503-505). Nutno ovšem podotknout, že sémantická struktura každého jazyka je rozdílná a tak v různých jazycích můžeme syntakticky vyjádřit větné členy různými prostředky. Je tudíž mylné domnívat se, že pro každou výpověď musí existovat v každém jazyce nějaký neutrální slovosled. Každá věta je totiž více či méně ovlivňována kontextem a/nebo situací, z čehož vyplývá, že prototypem naprosto neutrálních vět by byly pouze tzv. generické výroky, např. „Lev je kočkovitá šelma.“ Stejně tak můžeme podotknout, že ne každá věta musí být nutně kontextově zapojená, nemusí obsahovat téma, jako např. „Prší“.

Nicméně jsou to i gramatická pravidla, která do velké míry ovlivňují slovosled; tato pravidla jsou dle Daneše (1967:500) trojího typu: funkční (*functional rules*), doprovodná (*concomitant rules*) a prázdňá (*weak rules*). Funkční pravidla jsou taková, při kterých pořádek slov tvoří syntaktické vztahy mezi větnými členy. Doprovodná pravidla se vyskytují v jazycích, ve kterých je slovosled pevný, můžeme ho avšak pozměnit a přitom syntaktické vztahy mezi větnými členy budou zachovány. V případě prázdňých pravidel je pořádek slov ve větě volný s určitou obvyklou variantou. Prázdňá pravidla jsou dána specifickými negramatickými podmínkami (příznakovost či neutralita věty); tzn. změníme-li pořádek slov, nedojde ke změně syntaktických vztahů ve větě, nýbrž se změní její pragmatické intence. Kromě těchto tří pravidel, můžeme zmínit ještě čtvrté pravidlo, tzv. labilní slovosled (*labile order*), přidané V. Mathesiušem. Toto pravidlo se týká jazyků s volným slovosledem, ve kterých pozice některých členů ve větě je vzhledem ke gramatické úrovni zcela irelevantní.

Slovosled je tudíž ovlivněn jednak jazykovým systémem (systémovým uspořádáním členů věty), jednak kontextovým zapojením (tematizací nebo topikalizací jednotlivých členů). Postavením vět v kontextu se v českém prostředí zabývali, jak už bylo dříve zmíněno, lingvisté z Pražské školy, podle kterých je věta, jako strukturní jednotka stavěna na několika principech, přičemž nejdůležitější jsou tyto dvě: a) syntaktická stavba, která spočívá ve vztahu mezi slovesem a jeho doplněním, jenž také mohou mít svou vlastní vnitřní strukturu; b) komunikativní výstavba, čili aktuální členění větné, jež má dichotomii základu a ohniska (conf. Sgall 1980: 38). Kontextové zapojení se přímo týká zvláště druhého principu a nemalým způsobem může ovlivňovat slovosled věty. Také dle B. Palka v jazycích s volným slovosledem je pořádek ve větě

závislý na kontextu nebo na situaci¹⁹. Můžeme ale také podotknout, že zároveň v těchto jazycích je slovosled (spolu s intonací) nejdůležitějším prostředkem, který slouží jako prostředek aktuálního větného členění na nižších úrovních významové roviny, tzn. může ovlivnit chápání, která sekvence ve větě představuje réma, a která téma. Dostáváme se tím do rozebírání fenoménů, které se týkají jak oblasti *langue* (jazyk jako systém), tak i oblasti *parole* (fungování jazyka, sdělování). Pro potřeby této práce si budeme zvláště všimnout slovosledu v užším jazykovém okruhu, tudíž bez ohledu na kontext, neboť analýza obou složek by si žádala mnohem rozsáhlejší výzkum.

6.1 Slovosled ve španělském jazyce

Také ve španělském prostředí bylo a je tématu slovosledu věnována velká pozornost. Můžeme zmínit práce lingvistů S. Gili Gaya (1964), C. de Villalón (1971), H. Contreras (1978), B. Comrie (1989), O. Fernández Soriano (1989 a 1993), L. A. Hernando Cuadrado (2005), M. L. Zubizarreta (2000) a řadu dalších.

Již A. Bello (1960) ve své gramatice upozornil na existenci dvou slovosledů ve španělském jazyce: gramatického, přirozeného či správného (*grammatical, natural o correcto*) a transpozičního (*transpuesto*). Gili Gaya (1960) zkoumal zvláště dva faktory, které mají vliv na slovosled: faktory expresivní (*factores expresivos*) a fonetické (*factores fónicos*). První z nich se týkají toho, že vzájemné pozice větných členů je důležitá, protože jsou svázány s tím, který člen chceme zdůraznit a který spíše dát do pozadí (zvláště první místo ve větě zvýrazňuje člen, který se na něm nachází). Španělský slovosled ne vždy odpovídá logickým pravidlům, ale často souvisí s expresivními faktory různého druhů: např. pozice větných členů vzhledem k jejich funkčnímu významu (tzv. *claridad*) na jedné straně a na druhé straně oslabení či zdůraznění některých jednotek (*expresividad*), což souvisí s intenzitou a afektivitou výpovědi, s rytmem v jazyce či s osobním stylem mluvčího. Nicméně také fonetičtí činitelé mají velký význam: ve španělském jazyce existuje úzký vztah mezi fonetickými skupinami (*grupos fónicos*) a pořádkem slov ve větě. Rozmístění těchto skupin ve větě může způsobit, že se syntaktická struktura věty oslabí či dokonce rozbije.

Dle Palka (2001: 400) je pozice některých skupin větných členů determinována syntaktickými vlastnostmi jazyka. Oproti jazykům s pevným slovosledem mají jazyky

---

¹⁹ „In languages with FWO the WO of a clause or a sentence is context -or situation- determined“ (Palek 2001: 399).

se slovosledem volným, ke kterým španělština bezpochyby patří, větší počet možností uspořádání různých celků věty. V těchto druhých jazycích zvláště aktuální větné členění či jiné prozodické jevy jsou příčinou změn slovosledu skupin větných členů²⁰. Vzhledem k tomu, že pořádek slov jazyků s volným slovosledem je velmi variabilní a může být ovlivněn mnoha faktory, je těžší u nich určit základní slovosled. Bylo by ale mylné domnívat se, že jejich slovosled je naprosto volný, i pořádek větných celků u těchto jazyků je určitým způsobem omezen: „*En muchas lenguas que suelen describirse como de orden de palabras libre, hay indicios de que uno de los órdenes es más básico que los otros*”²¹ (Comrie 1989:130-131). Existují v nich určité preference či pravidla, která pokud porušíme, směřují k jisté diskontinuitě gramatických pravidel, nicméně i tyto diskontinuity jsou v jazycích s volným slovosledem dosti časté (conf. Palek 2001: 400).

Lze tudíž konstatovat, že na jedné straně má španělský jazyk velmi flexibilní slovosled: „*La construcción varía con el tiempo; es movediza y cambiante por naturaleza, como la lengua entera*”²² (RAE 1973:393), avšak na druhé straně je i tento slovosled určitým způsobem omezen:

„*Las palabras que componen una oración no se suceden dentro de ella al azar de la iniciativa individual de los hablantes, sino que el sistema de la lengua impone a todos ciertas restricciones [...]. Precisamente el español conserva hoy, [...], una libertad constructiva que muy pocas alcanzan a causa de determinadas cualidades de estructura gramatical*”²³ (RAE 1973: 393).

Španělský jazyk tudíž náleží do jazyků s určitým základním slovosledem, oproti latině je jeho slovosled omezenější, ale pokud budeme srovnávat s ostatními indoevropskými jazyky, dojdeme k závěru, že co se týče možnosti pozměňovat pořádek

---

²⁰ „*In free WO the rules conditioned by context enable us to determinate the order of clusters of constituents, taking into account FSP or other prosodic phenomena*“ (Palek 2001:400).

²¹ „V mnoha jazycích s volným slovosledem se nachází známky toho, že jeden pořádek slov je základnější než ostatní“, vlastní překlad.

²² „Konstrukce se mění s časem, je přirozeně pohyblivá a měnivá, stejně jako celý jazyk“, vlastní překlad.

²³ „Slova, která tvoří větu se v ní neřadí zcela podle individuální vůle mluvčích, nýbrž synchronní systém jazyka předává všem mluvčím určitá omezení [...]. Přesně řečeno, současný španělský jazyk si zachovává, [...], určitou konstrukční svobodu, které často není možno využít z důvodu určité gramatické struktury“, vlastní překlad.

slov, španělština zaujímá místo na střední pozici²⁴. Tato celkem velká flexibilita slovosledu ve španělštině je dána tzv. *condición de visibilidad* (*condition of visibility*). Podmínka viditelnosti je termín generativní lingvistiky, který poukazuje na to, že v konečném vygenerovaném řetězci musí být argumenty slovesa viditelné, tj. interpretované z hlediska jejich gramatických pozic, a tudíž gramatických funkcí tak, aby struktura věty byla správně identifikovaná. Tím se míní, že tato podmínka nám umožňuje měnit pořádek slov pokud touto změnou nedojde k narušení správného pochopení významu. Proto je španělský jazyk díky zachování některých pádů a jiných morfologických ukazatelů schopen obměňovat pořádek slov (conf. Fernández Soriano 1993: 118-121).

V této práci budeme zkoumat pořádek větných sekvencí, které tvoří segmentaci v jazycích s volným slovosledem, a jak uvidíme dále, některé tyto segmenty mají stálou pozici ve větě, zatímco jiné se mohou více přemísťovat²⁵.

6.2 Slovosled neosobních konstrukcí

Již v dřívějších kapitolách jsme se okrajově zmínili o slovosledu neosobních konstrukcí, nutno ovšem podotknout, že v minulosti ani v současnosti se tomuto tématu nevěnovala v lingvistice přílišná pozornost. V kapitole 6 a 6.1 jsme rozebrali lingvistická pojednání týkající se jednak všeobecně slovosledu, jednak i slovosledu ve španělštině. Ve většině případů se jedná o studie, které se zabývají slovosledem osobních vět, kombinacemi prvků {S, V, O} a to jak ze strukturalistického, tak z pragmatického úhlu pohledu. V neosobních větách ale prvek S, podmět či agens, chybí a tudíž se slovosledná analýza týká jiných větných členů, v důsledku čehož budeme probírat zvláště postavení těchto prvků: predikátu, předmětů a jiných komplementů predikátu. Zaměříme se na čistě syntaktický rozbor: tudíž na postavení dříve zmíněných větných členů bez ohledu na kontextové zapojení věty.

U neosobních konstrukcí bývá zdůrazňována menší variabilita slovosledu, často se argumentuje tím, že větné členy v neosobních větách jsou řazeny dle toho, jakou mají funkci:

---

²⁴ Tématem různé míry variability v románských jazycích se věnuje např. M. Gawelko (1996).

²⁵ „ It seems evident that free word order languages in contrast with fixed word order languages base WO parsing on segmentation of WO clusters. These clusters are either identical with head domains or they form domains (monofunctional d.) which contains items with the same syntactic function... Monofunctional domains have either free word order or fixed word order“ (Palek 2001:421).

„Hay ciertas propiedades de las estructuras sintácticas que afectan directamente al orden de constituyentes; esas propiedades se refieren bien a la aplicación de determinados procesos, bien a características propias de algunos de los elementos en ella contenidos.“²⁶ (Fernández Soriano 1993: 121)

Stejně jako slovosled osobních vět i slovosled neosobních konstrukcí a vět, ve kterých jsou přítomny mají nějaké preference pořádku slov. V této práci budeme rozebírat pořádek neosobních konstrukcí a větných členů, které buďto tyto konstrukce vyžadují nebo kterými jsou obklopeny. Pro každý syntaktický typ vybereme jedno vzorové sloveso, na kterém se pokusíme potvrdit či vyvrátit, zda ve španělském jazyce existují preference slovosledu neosobních konstrukcí, či zda si v tomto směru může španělština počínat zcela volně.

7 KORPUSOVÁ LINGVISTIKA

Výraz korpus pochází z latinského slova *corpus* („tělo“, „hmota“, „celek“), do češtiny ale přešel z anglického jazyka, kde označuje buďto sbírku všech psaných textů nějakého určitého druhu anebo sbírku informací či materiálů, určených ke studiu. Tímto výrazem se v nejobecnější rovině lingvistiky míní soubor dokladů použití přirozeného jazyka – psaného i mluveného, který slouží jako zdroj materiálů k lingvistické analýze a popisu. Na rozdíl od archivu, který bychom mohli definovat jako nestrukturovanou a příležitostnou sbírku textů, korpus vzniká většinou kvůli následné lingvistické analýze, je to strukturovaný, systematický a plánovitě vytvořený soubor textů. (conf. Šulc 1999: 9-12). V poslední době se termínu „korpus“ používá téměř výhradně pro elektronicky uložený a uchovaný soubor textů. Korpus můžeme definovat jakožto:

„rozsáhlý soubor elektronických textů, cíleně shromážděný jako referenční zdroj pro vědecké studium jazyka a pro zpracování užitých jazykových nástrojů, který je v jednotném formátu, je lingvisticky označovaný a který lze z hlediska skladby považovat za jistým způsobem vyvážený“ (Šulc 1999: 11).

---

²⁶ „Syntaktické struktury mají určité vlastnosti, které přímo ovlivňují slovosled větných členů, tyto vlastnosti se buďto týkají aplikace určitých procesů, nebo vlastních charakteristik některých elementů, které jsou v této aplikaci obsažené,“ vlastní překlad.

Z historického hlediska lingvisté, zvláště lexikografové, používali různé texty a citace už v 17. století, například Samuel Jackson se spolupracovníky vytvořili slovník „*Dictionary of English Language*“, ve kterém bylo přes jeden milión slov. Avšak počátky korpusové lingvistiky, tak jak ji známe dnes, se datují do 60. let dvacátého století, kdy díky elektronizaci textů vznikl nový typ materiálůvé základny pro lingvistické výzkumy. Výhodou elektronických korpusů oproti ručnímu rozboru velkých souborů textů rychlost a spolehlivost, tím se chce říci, že analýza pomocí elektronického korpusu není tak náchylná k chybě a navíc si výsledky můžeme snadněji a téměř okamžitě ověřit..

Po velkém rozvoji v oblasti korpusů se v rámci lingvistiky specializoval nový obor, tzv. korpusová lingvistika, jejíž přínos k popisu jazyka nelze v současnosti přehlédnout. Oproti klasické lingvistice, která má různé zdroje práce, jako např. introspekce, experimenty či popis, založený na pozorování, korpusová lingvistika získává všechny doklady přímo z textu (conf. Šulc 1999: 10). Za pomoci obrovského množství materiálu korpusová lingvistika nepoukazuje pouze na to, co je v jazyce možné (variantnost a variabilita jazyka), ale efektivní počítačové zpracování nám umožňuje ukázat také základní, relativně stabilizované rysy a jevy jazyka, které můžeme zobecnit a na jejich základě pracovat s určitou pravděpodobností výskytu v jazyce.

Je třeba také zmínit, že existuje značná variabilita korpusů, jednak některé jsou tvořeny za účelem obecného popisu jazyka, aby se hodily ke zkoumání různých jazykových úrovní (např. morfologie, syntax, lexikon, prozódie, diskurz či pragmatika), jiné mají specifické cíle; můžeme zmínit korpusy týkající se jazykové pedagogiky, nejfrekventovanějších slov v nejrůznějších oblastech lidské činnosti či užití jazyka v závislosti na geografickém, sociálním, historickém nebo profesionálním kontextu (conf. Šulc 1999: 10). Korpusy, které jsou sestaveny za účelem blíže nespecifikovaného lingvistického výzkumu označujeme jako všeobecné nebo také základní (*general/ core corpora, corpus general*), jsou to takové korpusy, jenž jsou vyvážené z hlediska žánrů, médií přenosu (obsáhnou mluvený i psaný jazyk) a také různých stupňů formálnosti. Na druhé straně existují specializované korpusy (*specialized corpora, corpus especializado*), které jsou sestaveny ke konkrétnímu účelu, což ovlivňuje obsažený typ textů. Rozlišujeme také korpusy jednoho jazyka a paralelní korpusy (*parallel corpora, corpus paralelo*), které obsahují texty ve dvou či více jazycích (většinou originály a překlady literárních děl). Dle časového záběru můžeme rozlišit korpusy diachronní

(*diachronic corpora, corpus diacrónico*), které zpracovávají jazyk v průběhu delšího časového úseku a synchronní (*synchronic corpora, corpus sincrónico*), jenž se zabývají tak krátkým časovým obdobím, že v něm není třeba přihlížet k vývojovým změnám. Dále rozlišujeme korpusy mluveného (*spoken corpora, corpus hablado*) a psaného jazyka (*written corpora, corpus escrito*). V neposlední řadě také můžeme rozřadit korpusy z hlediska informace, kterou lingvisté přidávají k „čistému“ textu: prvním typem jsou korpusy, které obsahují tagování (*tagging*), což znamená značkování slovních druhů nebo morfologických kategorií; druhým typem jsou korpusy obsahující tzv. *parsing*, syntaktickou analýzu či značkování; třetí možností je, že k určité jednotce textu v jazyce je přiřazena jednotka v jiném jazyce, což označujeme jako zarovnávání (*alignment*) (conf. Šulc 1999: 12-13).

7.1 Metodika práce s korpusem

Pro potřeby této práce používáme španělského synchronního korpusu CREA²⁷ (*Banco de datos CREA - Corpus de Referencia del Español Actual*), jedná se o všeobecný korpus, obsahující ukázky jak psaného, tak mluveného jazyka, který je volně dostupný na internetových stránkách *Real Academia Española* (RAE – „Královská španělská akademie“). Mimo synchronního korpusu, lze také nalézt na webových stránkách RAE diachronní korpus CORDE.

Na stránce zmiňovaného synchronního korpusu lze zadat a následně nalézt jak jednotlivé výrazy, tak i různá spojení. Nejdříve se do kolonky „*consulta*“ napiše potřebný výraz a následně si lze ve spodnějších sekcích upravit kritéria výběru (*criterios de selección*). Je možné vybírat sekvence pouze od konkrétního autora, z nějakého určitého díla či časového období, nebo také můžeme uzpůsobit hledání dle různých médií (literatura, periodika, ústní projev); zemí či témat (přírodní vědy a technologie; sociální vědy; ekonomie, politika a obchod; umění; volný čas a běžný život; zdraví; fikce; směs; ústní projev). Poté, co nastavíme všechny potřebné údaje, stiskneme kolonku „*buscar*“ a objeví se výsledky hledání (*resultado de la consulta al banco de datos*) (- viz příloha č. 2). V řádce „*consulta*“ je udán hledaný výraz a média, ze kterých se čerpalo; v druhé řádce „*resultado*“ je uvedeno množství nalezených případů a v kolika dokumentech jsou tyto případy přítomny. Pokud je skóre nalezených

---

²⁷ <http://corpus.rae.es/creanet.html> (-viz. příloha č. 1)

termínů příliš velké, či větší než jsou naše požadavky, je možno filtrovat množství termínů či dokumentů, poměr filtrace se udává do kolonky „ratio“. Po získání námi zvoleného počtu případů se výsledky objeví, poté co zadáme „recuperar“. Zobrazení výsledků lze také různě nastavovat – můžeme si nastavit zobrazení částí řádků s hledaným výrazem (*concordancias*) (- viz příloha č. 3), celých odstavců (*párrafos*), čehož jsme využívali v případě nejasností nebo pokud nebyli v řádcích vyobrazeny celé věty (- viz. příloha č.4), či skupin slov (*agrupaciones*). Výsledky lze také třídit časově, dle autora či země odkud pochází, atd.

Vzhledem k tomu, že cílem této práce je podchytit tendence slovosledu neosobních konstrukcí v současné španělštině, při vyhledávání případů jsme nevyklučovali žádná média či jsme nevybírali příklady od konkrétního autora apod.; všechny námi vybraná slovesa byla hledána v korpusu bez jakéhokoliv omezení. Pouze v případě, že počet nalezených případů byl příliš velký, zadali jsme takový filtr, aby nám vyšel počet cca kolem padesáti korelací. Většinou jsme zadávali přímo hledaný výraz (např. „*nieva*“, „*nevó*“, „*se vive*“, atd.). Avšak v některých případech, vzhledem k tomu, že jsme chtěli předejít tomu, aby byli předem vyloučeny případy, ve kterých se některý delší větný člen vyskytuje v jiné, vzdálenější, pozici, jsme použili zkratku „**dist/-**“. Například pokud zadáme „*duele dist/5 en*“, korpus vyhledá v dokumentech případy, ve kterých se vyskytuje sloveso *duele* a předložka *en* ne dále než pět slov od sebe. Tuto zkratku jsme uplatnili zvláště u neosobních konstrukcí, které jsou doplněny vedlejší větou²⁸.

---

²⁸ Nicméně při vyhledávání v synchronním korpusu CREA, stejně jako i v jiných korpusech, je možno použít i jiných zkratk a symbolů, které jsou na <http://corpus.rae.es/creanet.html> sepsány pod hlavičkou „Ayuda“ v kapitole 3.4 - *SINTAXIS DEL LENGUAJE DE CONSULTA* (např. zkratky *Y, O, Y NO, NO dist/-* či symboly **, ?*).

8 SLOVOSLEDNÉ VARIACE VYBRANÝCH KONSTRUKCÍ

8. 1 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa

Tabulka 1: Výskyt slovesa „*nevar*“

formy slova	výsledky		podíl	filtrování		užití slovesa		
	případy	dok.		případy	dok.	osobní	neosob. (nepouž.)	neosob. (použ.)
nieva	41	36	--	--	--	3	11	27
nevaba	44	35	--	--	--	3	10	31
nevó	31	24	--	--	--	1	3	27
nevando	85	58	1/2	43	37	5	27	11
SUM	201	153		159	132	12	51	96
							147	

Pro výskyt „NIEVA“ 41 případů / v 36 dokumentech [den konzultace 24.2.2009]

Pro výskyt „NEVABA“ 44 případů / v 35 dokumentech [den konzultace 24.2.2009]

Pro výskyt „NEVÓ“ 32 případů / ve 24 dokumentech [den konzultace 24.2.2009]

Pro výskyt „NEVANDO“ 85 případů / v 58 dokumentech.

Poměr filtrování 2 → 43 případů v 37 dokumentech [den konzultace 24.2.2009]

První skupinou konstrukcí, kterou jsme se zabývali je 3SG Activa, čili sloveso ve třetí osobě singuláru v činném rodě. Jako vzorové sloveso jsme vybrali „*nevar*“, celkové výsledky výskytu tohoto slovesa v synchronním korpusu CREA jsou uvedeny v předchozí tabulce. V prvním sloupci jsou sepsány formy slovesa, kterými jsme se zabývali. V levé části druhého sloupce je udáno kolik případů bylo nalezeno v korpusu a v jeho pravé části uvádíme v kolika dokumentech byly tyto případy přítomny. Během práce jsme se snažili mít konstantní počet případů, přibližně padesát, pokud počet nalezených korelací vícenásobně převyšoval tento počet, skóre nálezů jsme filtrovali, podíl filtrování je vždy uveden ve třetím sloupci. Výsledný počet nalezených případů udáváme v levé části čtvrtého sloupce a z kolika dokumentů korpus vybíral je pak předloženo v jeho pravé části. Tudíž výsledek, který je předložen pod kolonkou „filtrování“ odpovídá součtu už filtrovaných případů (resp. dokumentů) a ostatních nefiltrovaných tvarů. Poslední sekce tabulky je nazvána „užití slovesa“. Uvádíme počet osobního (či metaforického) užití neosobního slovesa *nevar*, dále počet neosobního použití tohoto slovesa, který jsme nepoužili k analyzování slovosledných variací, vzhledem k tomu, že se tyto případy vyskytovaly ve větě bez doprovodu jakýchkoliv jiných větných členů. V poslední kolonce uvádíme počet případů výskytu slovesa *nevar*,

kterých jsme použili při rozboru, v nejnižším řádku vidíme celkový počet neosobního použití slovesa *nevar*, ze 159 případů, které jsme analyzovali bylo 93% použito neosobně.

Tabulka 2: Variace slovosledu – V + 1 větný člen

slovosled	Puč-V	Pum-V	Puz-V	V-Puč	V-Pum	V-Puz
nieva	4	1	--	2	3	3
nevaba	2	8	--	--	4	4
nevó	2	3	1	2	--	--
nevando	--	1	--	1	3	4
SUM	<u>8</u>	<u>13</u>	<u>1</u>	<u>5</u>	<u>10</u>	<u>11</u>

Během analýzy variací slovosledu ve větách s neosobním použitím slovesa *nevar* jsme se jako první zabývali variacemi pořádku slov *nevar* a pouze jednoho jiného větného členu, buďto příslovečného určení času (Puč), místa (Pum) či způsobu (Puz). Z předložených výsledků vyplývá, že je možno použít všech šest existujících kombinací. U kombinace s příslovečným určením času a místa je mírně větší tendence uvádět toto určení před sloveso (*Una tarde nevó* × *Nevó en varios momentos*; *En la Habana nevaba* × *Nieva en Madrid*). U vět s příslovečným určením způsobu je situace opačná: umístění tohoto určení před sloveso je spíše okrajovou záležitostí (výjimečně *Pues así nevó* versus časté *Nevaba mucho*).

Tabulka 3: Variace slovosledu – V + 2 větné členy (středová pozice slovesa)

slovosled	Puč-V-Pum	Puč-V-Puz	Pum-V-Puč	Pum-V-Puz	Puz-V-Puč	Puz-V-Pum
nieva	1	1	2	5	--	--
nevaba	1	7	2	--	--	--
nevó	1	4	2	--	--	--
nevando	--	--	--	--	--	--
SUM	<u>3</u>	<u>12</u>	<u>6</u>	<u>5</u>	--	--

Stejně jako u předešlých variací, pokud se sloveso *nevar* vyskytuje ve větě s dvěma příslovečnými určeními, a to ve středové pozici, není běžné, ba dokonce nemožné, začít větu určením způsobu. Naopak, pokud začneme určením času či místa, rozložení je celkem vyvážené. Lze pozorovat, že existuje větší tendence pořádku Pum-V-Puč

(*En la provincia de Santander nevó durante tres cuartos de hora*) nežli Puč-V-Pum
(*Ayer ya nevó en las sierras más altas...*).

Tabulka 4: Variace slovosledu – V + 2 větné členy (počáteční pozice slovesa)

slovosled	V-Puč-Pum	V-Puč-Puz	V-Pum-Puč	V-Pum-Puz	V-Puz-Puč	V-Puz-Pum
nieva	--	--	--	--	1	1
nevaba	--	--	--	--	--	2
nevó	1	--	--	--	1	1
nevando	--	--	--	--	1	--
SUM	<u>1</u>	--	--	--	<u>3</u>	<u>4</u>

Další možnou kombinací slovosledu u slovesa *nevar* s dvěma příslovečnými určeními je umístění slovesa na začátek věty a následně těchto určení. Tato variace se používá méně často než předešlá zvláště v pořádku slov V-Puz-Puč (*Nevó copiosamente en invierno*) a V-Puz-Pum (*Además nevaba copiosamente en muchas zonas del este y del centro*). Kombinace V-Puč-Pum se vyskytla pouze jednou: *Nevó por primera vez en mi vida en París*.

Tabulka 5: Variace slovosledu – V + 2 větné členy (konečná pozice slovesa)

slovosled	Pum-Puč-V	Pum-Puz-V	Puč-Pum-V	Puč-Puz-V	Puz-Pum-V	Puz-Puč-V
nieva	2	--	--	--	--	--
nevaba	--	--	--	--	--	--
nevó	1	--	--	--	--	--
nevando	--	--	--	--	--	--
SUM	<u>3</u>	--	--	--	--	--

Zkoumali jsme také rozložení takového pořádku slov, ve kterém se sloveso nachází na konci věty, až za příslovci či příslovečnými určeními. Zjistili jsme, že tato možnost, až na variaci Pum-Puč-V (*En París hoy nevó*), se nepoužívá.

Tabulka 6: Variace slovosledu –V + více větných členů

slovosled	Puč-V-Puz-Pum	Puč-V-Pum-Puz	Puč-V-Puč-Pum	Pum-Puč-V-Puz	Puč-V-Pum-Puč	Pum-V-Puč-Puz
nieva	1	--	--	--	--	--
nevaba	1	--	--	--	--	--
nevó	3	2	1	1	1	--
nevando	--	--	--	--	--	1
SUM	<u>5</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Vzhledem k nálezům v korpusu CREA jsme přidali také stručný přehled výskytu kombinací slovosledu *nevar* s více větnými členy (neudáváme s třemi větnými členy protože se to týká také případů, kdy se ve větě objevují dvakrát příslovečná určení stejného druhu). Jak si můžeme všimnout, variace Puč-V-Puz-Pum je nejfrekventovanější (*El 3 de febrero de 1697 nevó intensamente hasta en la costa*).

8. 2 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + SN ACUSATIVO

Tabulka 7: Výskyt sekvence „hacer / calor (frío)“

formy slova	výsledky		podíl filtr.	filtrování		užití slovesa		
	případy	dok.		případy	dok.	osobní	neosob. (nepouž)	neosob. (použ.)
hace calor	98	87	1/2	55	48	--	17	38
calor hace	20	20	--	--	--	5	9	6
hacía calor	49	45	--	--	--	--	37	12
calor hacía	2	2	--	--	--	2	--	--
hace frío	138	118	1/3	46	46	--	35	11
frío hace	23	21	--	--	--	5	8	10
SUM	330	273	--	195	182	12	106	77
							183	

Pro výskyt „HACE CALOR“ 98 případů / v 87 dokumentech

Poměr filtrování 2 → 55 případů v 48 dokumentech [den konzultace 4.3.2009]

Pro výskyt „CALOR HACE“ 20 případů / ve 20 dokumentech [den konzultace 2.4.2009]

Pro výskyt „HACÍA CALOR“ 49 případů / v 45 dokumentech [den konzultace 2.4.2009]

Pro výskyt „CALOR HACÍA“ 2 případy / ve 2 dokumentech [den konzultace 2.4.2009]

Pro výskyt „HACE FRÍO“ 138 případů / v 118 dokumentech

Poměr filtrování 3 → 46 případů v 46 dokumentech [den konzultace 2.4.2009]

Pro výskyt „FRÍO HACE“ 23 případů / v 21 dokumentech [den konzultace 2.4.2009]

Druhou skupinou neosobních sloves, kterými jsme se zabývali, byla konstrukce ve třetí osobě singuláru následovaná jmenným syntagmem v akuzativu. Pro analýzu slovosledu této konstrukce jsme vybrali sloveso *hacer* následované či předcházené slovy *calor* či *frío*. Z našich výsledků vyplývá, že je mnohem frekventovanější pořádek V-SN (86%) než SN-V (14%; z čehož 73% bylo použito v neosobní konstrukci). Ze 195 analyzovaných případů sekvence *hace / calor (frío)* bylo 94% použito neosobně. V naprosté většině nalezených případů bylo sloveso *hacer* kromě jmenného syntagmatu obklopeno pouze příslovečným určením času či místa.

Tabulka 8: Variace slovosledu – V-SN + 1 větný člen

slovosled	Puč-V-SN	Pum-V-SN	Puz-V-SN	V-SN-Puč	V-SN-Pum	V-SN-Compl/Puz
hace calor	10	13	1	2	4	--
hacía calor	2	6	1	--	1	1
hace frío	3	5	--	--	1	--
SUM	<u>15</u>	<u>24</u>	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>6</u>	<u>1</u>

Tabulka 9: Variace slovosledu – SN-V + 1 větný člen

slovosled	Puč-SN-V	Pum-SN-V	Puz-SN-V	SN-V-Puč	SN-V-Pum	SN-V-Puz
calor hace	1	1	--	2	1	--
frío hace	--	2	--	2	5	--
SUM	<u>1</u>	<u>4</u>	--	<u>4</u>	<u>6</u>	--

Pokud budeme rozebírat pořádek slov konstrukce *hace* a SN s jedním příslovečným určením, zjistíme, že v případě, kdy jmenné syntagma následuje po slovesu, je nejběžnější položit příslovečné určení před toto sloveso (*Hoy / Aquí hace calor.* × *Hace calor aquí./ No hace calor en el invierno*). Další možností slovosledu je V-SN-Compl, kde *complemento (Compl.)* je doplnění podstatného jména *calor* (*No hacía calor suficiente...*).

V kontrastu s tímto, předchází-li jmenné syntagma před slovesem, je běžnější umístit příslovečné určení za sloveso, čili opět na opačnou pozici než se nachází jmenné syntagma (*¡Pero qué frío hace esta noche/ aquí!* × *Menudo/Aquí calor hace.*) Nutno podotknout, že toto rozložení je ovlivněno také tím, že pořádek slov SN-V se nachází zvláště ve zvolacích větách či ve výpovědích citově zabarvených, což způsobuje, že slovosled je jiný, než ve větách oznamovacích a neutrálních.

Tabulka 10: Variace slovosledu – V- SN + 2 větné členy (různé pozice)

slovosled	Pum-V-SN-Puč	Puč-V-SN-Pum	V-SN-Pum-Puč	V-SN-Puč-Pum	Pum-Puč-V-SN	Puč-Pum-V-SN
hace calor	5	2	--	--	1	--
hacía calor	--	--	--	--	--	--
hace frío	--	1	--	--	1	--
SUM	<u>5</u>	<u>3</u>	--	--	<u>2</u>	--

Tabulka 11: Variace slovosledu – SN-V + 2 větné členy (různé pozice)

slovosled	Pum-SN-V-Puč	Puč-SN-V-Pum	Puz-SN-V-Pum	SN-V-Pum-Puč	SN-V-Puč-Pum	Pum-Puč-SN-V	Puč-Pum-SN-V
calor hace	--	--	1	--	--	--	--
frío hace	--	--	--	1	--	--	--
SUM	--	--	1	1	--	--	--

Při analýze slovosledu *hace* ve spojení s jmenným syntagmem a dvěma příslovečnými určeními jsme dospěli k závěru, že nejfrekventovanější je umístění slovesa a SN mezi tato určení, a to jak ve variaci *hace* + SN, tak ve SN + *hace* (např. *En Miami hace calor siempre; Siempre hace frío en Soría y en Ávila; Mucho calor hace en Asunción*). V případě, kdy příslovečná určení předchází před slovesem a jmenným syntagmem, bývají tato určení oddělena čárkou (*En Roma, en invierno, hace frío, llueve...*). Navíc byl nalezen jeden příklad pořadí slov, ve kterém obě příslovečná určení následují po slovese a SN (... *qué frío hace aquí por las noches.*), nutno ovšem podotknout, že v případě předešlých kombinací jsme bohužel mohli analyzovat menší množství případů.

Tabulka 12: Variace slovosledu – V- SN + více větných členů

slovosled	Puč-V-SN-Puz-Puč
hace calor	--
hacía calor	1
hace frío	--
SUM	1

Pokud se ve větě vyskytují více jak dvě příslovečná určení, některá jdou před a jiná za slovesem (*Siempre hacía calor de ahogo en el verano*).

Ze získaných výsledků tudíž můžeme potvrdit tvrzení Gómeze Torrega (viz str. 26), že příslovečná určení se u tohoto typu neosobních konstrukcí je možné lokalizovat na různá místa ve větě, naproti tomu teze, že pořádek slov *frío/calor hace* je nemožná se nepotvrdila, což můžeme odůvodnit tím, že jazykový systém je dynamičtější než norma tvořená gramatiky.

8. 3 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + SP, Adv

Tabulka 13: Výskyt slovesa „*doler*“

formy slova	výsledky		podíl filtr.	filtrování		užití slovesa		
	případy	dok.		případy	dok.	osobní	neosob. (nepouž.)	neosob. (použ.)
<i>duele</i>	2077	1107	1/41	50	27	42	3	5
<i>dolió</i>	326	236	1/7	47	47	30	6	11
<i>duele dist/5 en</i>	169	149	1/3	57	57	39	4	14
<i>dolió dist/5 en</i>	43	38	--	--	--	32	3	8
<i>dolía dist/5 en</i>	70	51	--	--	--	47	5	18
SUM	2685	1581	---	267	220	190	21	56
							77	

Pro výskyt „*DUELE*“ 2077 případů / v 1177 dokumentech

Poměr filtrování 1/41 → 50 případů v 27 dokumentech [den konzultace 1.3. 2009]

Pro výskyt „*DOLIÓ*“ 326 případů / v 236 dokumentech

Poměr filtrování 1/7 → 47 případů v 47 dokumentech [den konzultace 1.3. 2009]

Pro výskyt „*DUELE DIST/5 EN*“ 169 případů / v 149 dokumentech

Poměr filtrování 1/3 → 57 případů v 57 dokumentech [den konzultace 3.4.2009]

Pro výskyt „*DOLIÓ DIST/5 EN*“ 43 případů / v 38 dokumentech

[den konzultace 3.4.2009]

Pro výskyt „*DOLÍA DIST/5 EN*“ 70 případů / v 51 dokumentech

[den konzultace 3.4.2009]

Pro třetí typ neosobních konstrukcí jsme jako vzorové sloveso vybrali *doler*, které jsme v korpusu CREA vyhledávali v pěti tvarech. Nejdříve jsme zadali dva jednoduché výrazy: přítomný čas *duele* a minulý čas jednoduchý *dolió*, nicméně vzhledem k tomu, že většina nalezených případů byla v osobních konstrukcích (u *duele* 90% a u *dolió* 77%, jedná se o věty typu „*Me duele la cabeza.*“), což by nám značně zúžilo množství příkladů, které bychom mohli analyzovat, zadali jsme také výrazy s předložkou *en* ve vzdálenosti menší než pět slov: pro přítomný čas, pro minulý jednoduchý čas a pro imperfektum. Díky tomuto složitějšímu zápisu nám synchronní korpus vyhledal větší množství takových konstrukcí, ve kterých se vyskytuje *doler* v neosobním použití a zároveň následuje předložkové syntagma (SP). Nicméně vzhledem k tomu, abychom z našeho rozboru neeliminovali takové věty, ve kterých se nachází sloveso *doler* pouze s příslovcem (Adv) a bez předložkového syntagmatu, v našem přehledu se objevuje všech pět tvarů. Z celkového počtu nalezených případů bylo 29% použito neosobně.

Tabulka 14: Variace slovosledu – 3SG Activa + 1 větný člen

slovosled	V-Pum	V-Puz	V-Puč	Pum-V	Puč-V	Puz-V	Exp-V
duele	2	2	--	--	1	--	--
dolió	--	3	1	--	--	1	2
duele dist/5 en	3	--	--	3	1	--	--
dolió dist/5 en	3	2	--	--	--	--	--
dolía dist/5 en	9	3	--	--	3	--	--
SUM	<u>17</u>	<u>10</u>	<u>1</u>	<u>3</u>	<u>5</u>	<u>1</u>	<u>2</u>

U třetího typu konstrukcí 3SG Activa + SP/Adv předložkové syntagma i příslovce mohou označovat jak různá příslovečná určení, tak i tzv. *experimentante* či *paciente* (Exp- „trpítel slovesného děje“), což je větný člen v dativu označující osobu, ke které směřuje slovesný děj. Tento *experimentante* bývá téměř vždy zdvojen dativním klitikem, které se umísťuje výhradně před sloveso. Nicméně není pravidlem, že pokud se vyskytuje ve větě klitikon, musí být doprovázen trpítelem děje. Jsou možné i takové konstrukce s *doler*, ve kterých se tento klitikon nenachází, což má za důsledek generické chápání věty (např. *todavía no duele*), vzhledem k tomu, že takovýchto konstrukcí byla menšina (ze všech 77 konstrukcí pouze 9), v tabulkách nerozlišujeme, zda je sloveso doprovázeno klitikem či nikoliv.

V první tabulce slovosledných variací se slovesem *doler* můžeme pozorovat, že nejfrekventovanější je zvláště ta varianta, kdy věta začíná slovesem a za slovesem následuje příslovečné určení. Nejvíce bylo nalezeno těchto případů s příslovečným určením místa či způsobu (*Le dolía en lo más profundo de su corazón, ¿Te duele mucho?*), příklady s příslovečným určením času na konci věty jsou méně časté (*Me dolió sobre todo ayer*) a vyskytují se stejně frekventovaně jako pořádek vět, kdy příslovce situujeme před sloveso (*Casi no le dolió*).

Tabulka 15: Variace slovosledu – 3SG Activa + 2 větné členy

slovosled	V- Adv- SP	Adv- V-SP	SP- V- Adv	Exp- V-SP	Exp- V- Adv	SP- V- Exp	SP- Adv- V	Exp- Adv- V
duele	--	--	--	--	--	--	--	--
dolió	1	--	--	--	1	1	--	1
duele dist/5 en	1	1	--	--	--	--	1	--
dolió dist/5 en	1	--	2	--	--	--	--	--
dolía dist/5 en	1	--	--	1	--	1	--	--
SUM	<u>4</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Vzhledem k tomu, jak už bylo řečeno u předchozí tabulky, že jak předložkové syntagma, tak i příslovce mohou vyjadřovat mnoho významů (zvláště různá příslovečná určení či jiná doplnění slovesa) a že z tohoto důvodu má konstrukce se slovesem *doler* a dvěma či více větnými členy, pokud bychom je rozebírali sémanticky, osmnáct různých variant, rozhodli jsme se pro přehlednější orientování se v tendencích pořádku slov uvést v tabulkách 15 a 16 pouze Adv či SP.

V případě, kdy se sloveso nachází na začátku věty, je následováno příslovcem a poté předložkovým syntagmem (*duele más en el final, me dolió un poco en el pecho*). Pokud se sloveso *doler* nacházelo mezi dvěma jinými větnými členy, vyzorovali jsme čtyři různé varianty, nicméně žádná kombinace není frekventovanější než ostatní. Pro SP-V-Adv můžeme uvést následující příklad: *en su caso me dolió más* či pro SP-V-Exp: *en el sitio donde le dolía a Sebastián*. Pořádek slov, kdy je sloveso *doler* umístěno až za oba větné členy je méně častá, ale také možná (*en donde más le duele; A Loli y Alejandra casi les dolió, pero se fueron.*)

Tabulka 16: Variace slovosledu – 3SG Activa + více větných členů

slovosled	Adv-V-SP- SP	Adv-Adv-V- SP	Adv-Adv-V- Exp-SP
duele	--	--	--
dolió	--	--	--
duele dist/5 en	1	1	1
dolió dist/5 en	--	--	--
dolía dist/5 en	--	--	--
SUM	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

V případě kdy sloveso *doler* je doprovázeno více než dvěma větnými členy, tendence slovosledu spočívá v situování předložkového syntagmatu, většinou odděleného čárkami, na konec celé sekvence (*Donde más le duele a él, en plan autocastigo*).

8. 4 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + SN + SC

Tabulka 17: Výskyt slovesa „*hacer*“ + SN + SC

formy slova	výsledky		podíl	filtrování		užití slovesa		
	případy	dok.		případy	dok.	osobní	neosob. (nepouž)	neosob. (použ)
hace dist/5 horas que	25	24	--	--	--	6	--	19
hace dist/5 días que	217	203	1/4	51	50	26	1	24
hace dist/5 años que	3	3	--	--	--	--	--	3
hace dist/5 tiempo que	896	755	1/18	50	50	23	--	27
hace días dist/5 que	128	122	1/2	65	62	57	--	8
SUM	1269	1107	--	194	189	112	1	81
							83	

Pro výskyt „*HACE DIST/5 HORAS QUE*“ 26 případů / v 24 dokumentech
[den konzultace 4.4. 2009]

Pro výskyt „*HACE DIST/5 DÍAS QUE*“ 217 případů / v 203 dokumentech
Poměr filtrování 1/4→ 51 případů v 50 dokumentech [den konzultace 4.4. 2009]

Pro výskyt „*HACE DIST/5 AÑOS QUE*“ 3 případů / v 3 dokumentech
[den konzultace 4.4. 2009]

Pro výskyt „*HACE DIST/5 TIEMPO QUE*“ 896 případů / v 755 dokumentech
Poměr filtrování 1/18→ 50 případů v 50 dokumentech [den konzultace 4.4. 2009]

Pro výskyt „*HACE DÍAS DIST/5 QUE*“ 128 případů / v 122 dokumentech
Poměr filtrování 1/2→ 65 případů v 62 dokumentech [den konzultace 4.4. 2009]

Pro analyzování slovosledných variací čtvrtého typu neosobních konstrukcí jsme si vybrali sloveso „*hacer*“, které jsme zadávali do korpusu ve složitějším zápisu se zkratkou *dist/5 que* a příslušnými jmennými složkami – *horas*, *días*, *años* a *tiempo*. Tento zápis (a ne pouze např. *hace horas que*) jsme zvolili, protože jsme zvláště chtěli zjistit, zda je možné, aby vedlejší věta či jmenné syntagma nebo obojí předcházeli před slovesem. Nejdříve jsme zkoušeli do korpusu zadávat zápis ve tvaru "*hace días (tiempo,horas) dist/5 que*", avšak shledali jsme, že po takovém zadání jsou nám

vyhledány zvláště osobní konstrukce (cca 92%²⁹), a proto jsme přešli k analyzování sekvencí ve tvaru "*hace dist/5 días (tiempo, horas, años) que*", u kterých byl počet neosobního použití slovesa mnohem vyšší.

Tabulka 18: Variace slovosledu – 3SG Activa + SN + SC

slovosled	V-SN-SC	Puč-V-SN-SC	Pum-V-SN-SC	Puz-V-SN-SC:	SN-V-SC
<i>hace dist/5 horas que</i>	17	1	1	--	--
<i>hace dist/5 días que</i>	21	2	--	1	--
<i>hace dist/5 años que</i>	1	1	1	--	--
<i>hace dist/5 tiempo que</i>	23	1	2	--	1
<i>hace días dist/5 que</i>	8	--	--	--	--
SUM	<u>70</u>	<u>5</u>	<u>4</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Jak už bylo zmíněno v předchozím odstavci, v naprosté většině případů jsme se setkali s případy slovosledu, ve kterém po slovese *hacer* následovalo jmenné syntagma (holé či rozvité) a po něm vedlejší věta (V-SN-SC), např.: *¡Claro que está loco, hace mucho tiempo que está loco!* Dále uvádíme v tabulce 18 počet vět, ve kterých se mimo již zmíněné větné členy vyskytovali navíc příslovečná určení, v takovém případě je tendence, uvádět příslovečné určení na začátek věty, před celou neosobní konstrukci, jak můžeme vidět v následujících příkladech: Puč-V-SN-SC: *Hoy hace 21 años que un millón de andaluces y andaluzas se echaron a la calle*; Pum-V-SN-SC: *En Europa hace ya tiempo que se dieron cuenta de que socialismo es igual a retroceso*; Puz-V-SN-SC: *Afortunadamente, hace unos días que rodaron la última escena*. Zjistili jsme tudíž, že možnost obráceného slovosledu není možná, ne-li gramaticky nesprávná (dle Fernández Soriano, Táboas Baylín. 1999: 1750 či také viz str. 36).

Pouze v jediném případě jsme se setkali s jiným slovosledem, a to SN-V-SC ve větě: *...viven un chico y una chica de veinte años, la misma edad que el tiempo que hace que murió su padre*. Nicméně musíme podotknout, že takový pořádek slov je výjimečný.

²⁹ Osobní použití, např.: *la señora por horas que le hace la limpieza y le lava la ropa* /. Také jsou do kolonky „osobní“ započítány nepoužité případy typu: *Javier Santamaría destacó hace unos días que „los padres tienen que tomar conciencia...“*, kde vedlejší věta nerozvíjí sloveso *hacer*, nýbrž je komplementem slovesa *destacar*.

8. 5 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + SC

Tabulka 19: Výskyt slovesa „*molestar*“

formy slova	výsledky		podíl	filtrování		užití slovesa		
	případy	dok.		případy	dok.	osobní- pasivní / adj.	neosob. (nepouž)	neosob. (použ)
<i>molesta</i> dist/5 que	965	694	1/20	49	49	7	24	18
<i>molestó</i> dist/5 que	228	178	1/4	57	56	8	39	10
<i>molestaba</i> dist/5 que	285	191	1/5	57	56	5	35	17
<i>molestando</i> dist/5 que	45	45	--	--	--	27	15	3
<i>molestará</i> dist/5 que	22	21	--	--	--	4	7	11
SUM	1545	1129	--	230	227	51	118	59
							179	

Pro výskyt „*MOLESTA DIST/5 QUE*“ 965 případů / v 694 dokumentech

Poměr filtrování 1/20 → 49 případů v 49 dokumentech [den konzultace 3.4. 2009]

Pro výskyt „*MOLESTÓ DIST/5 QUE*“ 228 případů / v 178 dokumentech

Poměr filtrování 1/4 → 57 případů v 56 dokumentech [den konzultace 3.4. 2009]

Pro výskyt „*MOLESTABA DIST/5 QUE*“ 285 případů / v 191 dokumentech

Poměr filtrování 1/5 → 57 případů v 56 dokumentech [den konzultace 3.4. 2009]

Pro výskyt „*MOLESTANDO DIST/5 QUE*“ 45 případů / v 45 dokumentech

[den konzultace 3.4. 2009]

Pro výskyt „*MOLESTARÁ DIST/5 QUE*“ 22 případů / v 21 dokumentech

[den konzultace 3.4. 2009]

Pro typ neosobní konstrukce 3SG Activa + SC jsme jako vzorové sloveso vybrali *molestar*, které jsme do korpusu CREA zadávali v pěti tvarech (přítomná čas, minulý čas jednoduchý, imperfektum, přičestí přítomné a budoucí čas), pokaždé se zkratkou *dist/5 que*, abychom mohli podchytit takový pořádek slov, kde vedlejší věta (SC) následuje i předchází slovesu. Z filtrovaných případů bylo 78% použito neosobně, z těchto neosobních použití jsme kvůli pořádku slov analyzovali 59 případů (34%), nepoužité neosobní konstrukce se slovesem *molestar* byly totiž doprovázeny jmenným syntagmem a nikoliv celou vedlejší větou. 51 případů bylo použito buďto v osobních konstrukcích, ve významu „obtěžovat někoho/něco“ či jako přídavné jméno „obtěžující, obtížný“.

Tabulka 20: Variace slovosledu – 3SG Activa + SC

slovosled	V-SC	SC-V
molesta dist/5 que	15	--
molestó dist/5 que	3	--
molestaba dist/5 que	8	--
molestando dist/5 que	--	--
molestará dist/5 que	7	1
SUM	<u>33</u>	<u>1</u>

Holá konstrukce 3SG Activa + SC³⁰ má, jak můžeme vyvodit z výsledků uvedených v první tabulce, jasnou tendenci pořádku slov: první se ve větě nachází sloveso *molestar* a po něm následuje vedlejší věta (*¿Le molesta que le imiten los humoristas?*). Pouze u jediného případu jsme se setkali s opačným slovosledem (*Todo lo de invierno se queda aquí; me figuro que no te molestará*), a to v případě nulové realizace komplementu, který je však identifikovatelný z předcházející části věty.

Tabulka 21: Variace slovosledu – 3SG Activa + SC + jiný větný člen

slovosled	V-Exp-SC	V-Puz-SC	Exp-V-SC	SC-V-Exp	SC-V-Puč/Puz
molesta dist/5 que	1	--	1	1	--
molestó dist/5 que	2	2	--	--	2
molestaba dist/5 que	--	2	4	--	--
molestando dist/5 que	--	--	2	--	1
molestará dist/5 que	--	--	2	--	--
SUM	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>9</u>	<u>1</u>	<u>3</u>

Pokud je sloveso *molestar* v neosobní konstrukci doprovázeno vedlejší větou a jiným větným členem s tematickou rolí trpitele děje, nejfrekventovanější slovosled je situovat sloveso mezi vedlejší větu a jiný větný člen, což bývá buďto trpitel slovesného děje či příslovečné určení (Exp-V-SC: *A la diva le molesta que se opine si está gorda o enamorada*). Můžeme si všimnout, že oproti tabulce 20, když je v této konstrukci přítomen další větný člen, je možné umístit SC na začátek sekvence, i když to není příliš obvyklé (SC-V-Exp: *Que esta medida puede resultar molesta al usuario*). Druhou nejčastější tendencí je lokalizování slovesa na začátek věty, následné uspořádání Exp., příslovečných určení a nakonec vedlejší věty (V-Exp-SC: *Molestó a dicho partido que*

³⁰ Stejně jako u konstrukce 3SG Activa + SP/Adv (viz. 8.3) nerozlišujeme zda se ve větě nachází klitikon či nikoliv a tudíž má konstrukce generický význam.

envió un comunicado; V-Puz-SC: Le molestaba mucho que Agus se metiera el dedo en la nariz). Slovosled, ve kterém by sloveso bylo umístěno na konec věty až za SC a ostatní větné členy nebyl nalezen.

Tabulka 22: Variace slovosledu – 3SG Activa + SC + dva větné členy

slovosled	Exp-V-Puz-SC	Exp-Puz-V-SC	Exp-Puč-V-SC
molesta dist/5 que	--	--	--
molestó dist/5 que	1	--	--
molestaba dist/5 que	2	1	--
molestando dist/5 que	--	--	--
molestará dist/5 que	--	--	1
SUM	<u>3</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Podobně jako v předešlém případě, pokud po konstrukci 3SG Activa následuje více větných členů, tendence uspořádání slovosledu je taková, že se vedlejší věta umísťuje na konec věty (Exp-V-Puz-SC: *Al señor Magalhaes le molestó visiblemente que mi conversación con Ursula fuese en inglés*; Exp-Puč-V-SC: *A estos últimos siempre les molestará que se ejerza de hombre libre*).

8. 6 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + clítico SE

Tabulka 23: Výskyt slovesa „*vivirse*“

formy slova	výsledky		podíl	filtrování		užití slovesa		
	případy	dok.		případy	dok.	osobní-pasivní	neosob. (nepouž)	neosob. (použ)
se vive	1273	1087	1/25	51	44	28	3	20
se vivía	280	229	1/5	56	55	34	1	21
se vivió	229	211	1/4	58	58	57	--	1
viviendo dist/2 se	232	220	1/4	49	49	40+4	3	2
SUM	2014	1747	--	214	206	163	7	44
							51	

Pro výskyt „*SE VIVE*“ 1273 případů / v 1087 dokumentech

Poměr filtrování 1/25 → 51 případů v 44 dokumentech [den konzultace 1.4. 2009]

Pro výskyt „*SE VIVÍA*“ 280 případů / v 229 dokumentech

Poměr filtrování 1/5 → 56 případů v 55 dokumentech [den konzultace 1.4. 2009]

Pro výskyt „*SE VIVIÓ*“ 229 případů / v 211 dokumentech

Poměr filtrování 1/4 → 58 případů v 58 dokumentech [den konzultace 5.4.2009]

Pro výskyt „*VIVIENDO DIST/2 SE*“ 232 případů / v 220 dokumentech.

Poměr filtrování 1/4 → 49 případů v 49 dokumentech [den konzultace 5.4.2009]

Pro konstrukci 3SG Activa s klitikonem *se* jsme vybrali sloveso *vivirse*, které jsme pozorovali v přítomném čase, v imperfektu, v minulém čase jednoduchém (indifinidu) a také jsme do korpusu zadali výraz „*viviendo dist/2 se*“ a tudíž jsme mohli toto sloveso také analyzovat v průběhovém čase *se está viviendo* (resp. *se estaba viviendo* apod.) a ve opisných vazbách typu *se sigue viviendo*. Oproti předchozím skupinám pozorujeme, že během vyhledávání tohoto typu v korpusu nám nelezené případy neosobního použití slovesa *vivirse* konkurovaly s jeho osobním - pasivním použitím (např. *se vivía una situación muy especial*- „prožívala se zvláštní situace“). U konstrukce „*viviendo dist/2 se*“ jsme navíc mohli nalézt použití slova *viviendo* jako přídavného jména, což jsme z důvodů zjednodušení orientace v tabulce započítávali také do kolonky osobní-pasivní použití (např. *La cantante María del Monte se encuentra viviendo en la casa..*-, „Zpěvačka María del Monte se nachází žijíc/ žije v domě...“).

Tabulka 24: Variace slovosledu –3SG Activa + clítico SE + 1 větný člen

slovosled	Puč-V	Pum-V	Puz-V	V-Puč	V-Pum	V-Puz
se vive	--	2	1	--	2	8
se vivía	1	--	--	2	2	4
se vivió					1	
se -- viviendo					1	
SUM	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>6</u>	<u>12</u>

Z předchozí tabulky můžeme vypořadovat, že konstrukce 3SG Activa s klitikem *se*, pokud je následována pouze jedním dalším větným členem, mívá tendenci tento člen (ve všech případech se jednalo příslovečná určení- času, místa a způsobu) umisřovat až za sloveso (*..cómo se vivía en el pasado/bajo una dictadura / Se vive a sorbos de gracia*). Nicméně i případy, kdy se příslovečné určení situováno před slovesem, tento slovní pořádek je ovšem méně častý (*El lugar donde se vive / En un tiempo en que se vivía o se fingía/ Del aire no se vive*).

Tabulka 25: Variace slovosledu –3SG Activa + clítico SE + 2 větné členy (středová pozice slovesa)

slovosled	Pum-V- Puč	Pum-V- Puz	Puč-V- Pum	Puč-V- Puz	Puz-V- Pum	SP/Puz- V-Puz
se vive	--	2	--	--	1	1
se vivía	--	1	1	3	--	--
se vivió						
se -- viviendo		1				
SUM	<u>=</u>	<u>4</u>	<u>1</u>	<u>3</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Tabulka 26: Variace slovosledu –3SG Activa + clítico SE + 2 větné členy (ostatní pozice slovesa)

slovosled	V-Puz- Pum	V-Puč- Pum	V-Pum- Puč	Pum-Puč- V	Puč-Pum- V	Puz-Puč- V
se vive	--	--	--	--	--	--
se vivía	3	--	--	--	--	--
se vivió						
se -- viviendo						
SUM	<u>3</u>					

Pokud je konstrukce 3SG Activa s klitikem *se* doprovázena 2 větnými členy, je nejméně častý takový pořádek slov, kdy je sloveso umístěno mezi příslovečná určení, stejně jako u prvního typu neosobních konstrukcí 3SG Activa (např. *nevar*). V tomto případě je tendence umístit na začátek příslovečné určení místa či času a na konec způsobu (např. *En la Amazonia y en África se vive peor*). Opačný pořádek, čili začít příslovečným určením způsobu a na konec konstrukce dát lokaci je méně časté, ale také možné (*Así se vive en nuestro medio*³¹). Naproti tomu takový slovosled této konstrukce, při kterém bychom položili obě příslovečná určení na začátek či na konec věty se nevyskytuje, s výjimkou pořádku V-Puz-Pum (*Se vivía con intensidad en la mayoría de las redacciones*).

Tabulka 27: Variace slovosledu –3SG Activa + clítico SE + 3 větné členy

slovosled	Pum-V-Puč-Puz	Pum-V-Puz-Puč	Puč-V-Puz-Pum	Puč-Pum-V-Puz	Puz-Puč-V-Pum	V-Puz-Pum-SP/Puz
se vive	1	1	1	--	--	--
se vivía	--	--	1	1	1	1
se vivió						
se -- viviendo						
SUM	1	1	2	1	1	1

V případě kdy je konstrukce *se vive* rozšířena o tři větné členy shledáváme, že tendence použití toho či onoho pořádku slov je vyvážená. Můžeme uvést následující příklady:

En el mango se vive siempre mal. – Pum-V-Puč-Puz; *Siempre se vive un poco mejor en este mundo.* – Puč-V-Puz-Pum; *Antes del narco aquí se vivía "en paz y sin zozobras"* –Puč-Pum-V-Puz; *Se vivía bien en esa ciudad del agua.* – V-Puz-Pum-SP/Puz; *Antes se vivía a varios pies por debajo de los pecunios.* –Puč-V-Puz-Pum.

³¹K použití tohoto pořádku slov nás vede také další faktor a to tzv. *factor of heaviness*. O tomto faktoru se více zmiňuje O. Fernández Soriano (1993: 129-130).

8. 7 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + clítico SE + SC³²

Tabulka 28: Výskyt slovesa „decirse“ v neosobních konstrukcích

formy slova	výsledky		podíl	filtrování		užití slovesa		
	případy	dok.		případy	dok.	osobní- mediální	neosob. (nepouž)	neosob. (použ)
se dice que	1742	1262	1/35	49	37	--	24	25
se dijo que	644	464	1/11	59	56	3	15	41
se decía que	483	368	1/9	54	54	1	16	38
se dijo dist/5 que	1270	783	1/20	59	40	7	23	28
se decía dist/5 que	1057	669	1/20	47	33	10	19	18
se dirá dist/5 que	52	48	--	--	--	5	33	14
SUM	5248	3594	--	320	268	26	130	164
							294	

Pro výskyt „SE DICE QUE“ 1742 případů / v 1262 dokumentech

Poměr filtrování 1/35→ 49 případů v 37 dokumentech [den konzultace 3.4. 2009]

Pro výskyt „SE DIJO QUE“ 644 případů / v 464 dokumentech

Poměr filtrování 1/11→ 59 případů v 56 dokumentech [den konzultace 3.4. 2009]

Pro výskyt „SE DECÍA QUE“ 483 případů / v 368 dokumentech

Poměr filtrování 1/9→ 54 případů v 54 dokumentech [den konzultace 3.4.2009]

Pro výskyt „SE DIJO DIST/5 QUE“ 1270 případů / v 783 dokumentech.

Poměr filtrování 1/20→59 případů v 40 dokumentech [den konzultace 3.4.2009]

Pro výskyt „SE DECÍA DIST/5 QUE“ 1057 případů / v 669 dokumentech

Poměr filtrování 1/20→ 48 případů v 34 dokumentech [den konzultace 3.4.2009]

Pro výskyt „SE DIRÁ DIST/5 QUE“ 53 případů / v 50 dokumentech

[den konzultace 3.4.2009]

U sedmé skupiny neosobních konstrukcí 3SG Activa + clítico SE + SC jsme jako vzorové sloveso vybrali *decirse*, které jsme do korpusu zadávali nejdříve ve tvaru *se "decir" que* v přítomném a dvou minulých časech. Posléze, také ve formě *se "decir" dist/5 que* abychom mohli také podchytit případy, ve kterých SC, čili vedlejší věta, předchází před slovesem. Nicméně, pro tento složitější zápis nebylo možné z korpusu CREA získat případy pro přítomný čas a tudíž se v našem přehledu objevují minulý čas jednoduchý, imperfektum a budoucí čas. Použité případy neosobní konstrukce nám konkurovaly s aktivním požitím slovesa *decir* v mediálních³² konstrukcích (*Max*

³² Tyto věty odpovídají českým konstrukcím s dativním zvrtným klitikem *si*, např. *řekl si* (tj. "pro sebe").

se decía que su indiferencia era suficientemente manifiesta), mnoho nalezených vět jsme také nepoužili kvůli tomu, že buďto bylo sloveso *decirse* doprovázeno jmenným syntagmem a nikoliv vedlejší větou, či protože se vyskytovalo v holé větě, na které bychom nemohli pozorovat tendence slovosledných variací, a tak ačkoliv ze všech případů bylo 92% použito neosobně, z těchto neosobních konstrukcí jsme celých 56% použili při analýze slovosledu.

Tabulka 29: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SC + 1 větný člen

slovoled	Pum-V-SC	Puč-V-SC	Puz-V-SC	COI-V-SC
se dice que	12	5	1	5
se dijo que	10	21	3	4
se decía que	21	12	2	2
se dijo dist/5 que	9	7	1	2
se decía dist/5 que	8	4	1	3
se dirá dist/5 que	1	4	2	1
SUM	61	53	10	17

Tabulka 30: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SC + 1 větný člen (rozdělení spojení sekvence V-SC)

slovoled	V-Puč/Puz-SC	V-COI-SC	V-Dest -SC	SC-Puč/Pum-V
se dice que	--	--	--	--
se dijo que	--	--	--	--
se decía que	--	--	--	--
se dijo dist/5 que	4	--	1	--
se decía dist/5 que	--	--	--	--
se dirá dist/5 que	--	1	--	1
SUM	4	1	1	1

Jak lze vyvodit z prvních dvou tabulek, které se týkají slovosledných variací neosobního použití slovesa *decirse* doprovázeného vedlejší větou a dalším větným členem, v naprosté většině případů, i v těch, kde jsme do korpusu zadali zápis s *dist/5 que*, je tendence taková, že vedlejší věta následuje po slovese a spojce *que*. Nejčastější byly věty s příslovečným určením místa na začátku konstrukce (*por ahí se dijo que parecía que Alberto Fujimori se despojaba; siempre se dice que salimos a ganar; oficialmente se dijo que el guerrillero Héctor Elmer Pineda Salaza...*). Věty COI-V-SC jsou takové ve kterých se na prvním místě ve větě objevil nepřímý předmět, čili osoba, či věc,

o které se „něco říká“ (*sobre el hurto de esta camioneta se dijo que había sido robada a un señor de avanzada*).

Nicméně byly nalezeny i příklady rozdělení sekvence V-SC, zvláště příslovečným určením (*se dijo, varias veces que Corani y Misicuni no eran alternativas*), nebo také nepřímým předmětem (*no se dirá de mí que traje en mis barcos a prófugos y delincuentes*) či větným členem označeným jako „Dest.“, což je sice také nepřímý předmět, ale ve významu osoby či věci, které se „něco říká“ (*se dijo al muchacho que cerrara al cajón*). V neposlední řadě je možné, dle jednoho nalezeného případu, umístit vedlejší větu na začátek celé konstrukce, před příslovečné určení a sloveso (*tres se borran con la tintura que pronto se dirá*).

Tabulka 31: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SC + 2 větné členy

slovořad	Pum-Puč-V-SC	Pum-Puz-V-SC	Puč-Pum-V-SC	Puč-Puz-V-SC	COI-Puč-V-SC
se dice que	1	1	--	--	--
se dijo que	1	--	--	1	1
se decía que	1	--	--	--	--
se dijo dist/5 que	--	--	--	--	--
se decía dist/5 que	--	--	--	--	--
se dirá dist/5 que	--	--	--	--	--
SUM	<u>3</u>	<u>1</u>	--	<u>1</u>	<u>1</u>

Tabulka 32: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SC + 2 větné členy (rozdělení spojení sekvence V-SC)

slovořad	Puč-V-COI-SC	COI-V-Puz/Pum-SC	Pum/Puč-V-Puz-SC	SC-Pum-V-COI
se dice que	--	--	--	--
se dijo que	--	--	--	--
se decía que	--	--	--	--
se dijo dist/5 que	1	--	--	1
se decía dist/5 que	--	1	1	--
se dirá dist/5 que	--	1	1	--
SUM	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>1</u>

Během analýzy slovosledných kombinací sedmého typu neosobní konstrukce v případě, že by byla doprovázena dvěma větnými členy, jsme u případů s již předem předpokládaným typickým slovosledem «"decirse"-que-vedlejší věta» našli pouze takový pořádek slov, ve kterém se sekvence V-SC nachází na konci věty, za příslovečnými určeními či nepřímým předmětem (Pum-Puč-V-SC: *por ahí ya se dice que la suya sí que es una campaña*; COI-Puč-V-SC: *..Leodán García, de quien en principio se dijo que manejaba en pick up*).

Z faktu, že synchronní korpus při zadání «"decirse" dist/5 que» našel opět několik případů rozdělení sekvence V-SC, usuzujeme, že takový pořádek slov je sice nepříliš častý, avšak ne nemožný a gramaticky nesprávný (Puč-V-COI-SC: *siempre se dijo de las devaluaciones que algo bueno traían consigo*; COI-V-Puz/Pum-SC: *de Landelino Lavilla se dirá precisamente que es el último alumno preferido*; SC-Pum-V-COI: *Mariano de Paco han querido salvar en forma de libro lo mucho y sustancioso que en Murcia se dijo sobre la inmensidad de la creación del gerardísimo Gerardo*)

Tabulka 33: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SC (postavení slovesa *decir*, jako „vsuvky“)

slovosled	[SC]-V-[SC]
se dijo dist/5 que	2
se decía dist/5 que	--
se dirá dist/5 que	2
SUM	<u>4</u>

Mimo předchozí přehled slovosledných tendencí vkládáme tabulku 33, která vykresluje zastoupení takového pořádku slov, při kterém je sloveso "*decirse*" postaveno jakožto vsuvka do vedlejší věty, která ho doplňuje. Na tuto možnost jsme narazili v několika málo případech, např.: [SC]-V-[SC]: *intentó buscar un arreglo a una situación que - se dijo- venía como demasiado extrema*.

8. 8 Slovosledné variace konstrukce 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos

Tabulka 34: Výskyt slovesa „deberse“ v neosobních konstrukcích

formy slova	výsledky		podíl	filtrování		užití slovesa		
	případy	dok.		případy	dok.	osobní-pasivní	neosob. (nepouž)	neosob. (použ)
se le debe	333	288	1/7	48	48	--	--	48
se le debió	12	11	--	--	--	--	1	11
se le debía	31	30	--	--	--	1	2	28
SUM	376	329	--	91	89	1	3	87
							90	

Pro výskyt „SE LE DEBE“ 333 případů / v 288 dokumentech

Poměr filtrování 1/7 → 48 případů v 48 dokumentech [den konzultace 3.4. 2009]

Pro výskyt „SE LE DEBIÓ“ 12 případů / v 11 dokumentech [den konzultace 3.4. 2009]

Pro výskyt „SE LE DEBÍA“ 31 případů / v 30 dokumentech [den konzultace 3.4. 2009]

Pro poslední typ neosobních konstrukcí 3SG Activa + clítico SE + SN v nepřímých předmětech jsme vybrali sloveso *deber*, avšak zvláště tento typ neosobní konstrukce lze utvořit z téměř všech sloves. V některých nalezených případech po slovese *deber* („muset“, „dlužit“, „vděčit“) následovala předložka *de* a infinitiv což vyjadřuje „možnost“ (*Sin embargo, algo se le debió de quedar herido por dentro, porque nunca más volvió a enamorarse*³³). Avšak v našem rozboru nerozlišujeme, zda po slovesu následuje infinitiv s předložkou *de* či nikoliv, vzhledem k tomu, že se jedná o rozdíl v sémantickém významu věty, který neovlivňuje slovosled.

Tabulka 35: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos + 1 větný člen

slovosled	V-SN	V-Exp	V-INF	V-Puz	SN-V	SN-Exp
se le debe	--	1	4	--	1	--
se le debió	--	--	--	--	--	--
se le debía	--	--	3	1	6	--
SUM	--	1	7	1	7	--

³³ „Niméně, něco v ní asi zůstalo zraněno, protože už se nikdy víckrát nezamilovala,“ vlastní překlad.

V případě, kdy sloveso *deber* v konstrukci 3SG Activa s klitikem *se* a zájmenem, které zastupuje jmenné syntagma doprovází pouze jeden větný člen, je větší tendence umístit sloveso na začátek věty a za něj pokládat buďto trpitele slovesného děje (...*es porque se le debe a alguien*), infinitiv (*se le debe conocer*) či příslovečné určení způsobu (...*se le debía mucho*). Opačný pořádek slov se vyskytl pouze u sekvence SN-V (*la gloria y el honor que se le debía*). Za zmínku určitě stojí, že zatímco uspořádání věty tak, aby jmenné syntagma předcházelo slovesu, je časté, případ opačné tendence nebyl zjištěn.

Tabulka 36: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos + 2 větné členy (počáteční a konečná pozice slovesa)

slovosled	V-INF + Comp	V-INF- Exp	V-SN- Exp	V-Puz- Exp	Exp- SN-V
se le debe	7	1	1	1	1
se le debió	6	2	--	--	--
se le debía	3	--	--	--	--
SUM	16	3	1	1	1

Tabulka 37: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos + 2 větné členy (středová pozice slovesa)

slovosled	Exp-V- SN	Exp-V- INF	SN-V- Exp	SN-V- INF	SN-V- SP
se le debe	8	1	1	--	--
se le debió	--	--	--	--	--
se le debía	2	--	4	1	2
SUM	10	1	5	1	2

Pokud je sloveso *deber* v neosobní konstrukci doprovázeno dvěma větnými členy, nejčastější je pořádek slov s umístěním slovesa na začátek věty (52% nalezených případů), jako např. V-INF+Comp, kde „Comp“ označuje komplement, doplnění infinitivu (jmenné či předložkové syntagma, příslovce apod.): *no se le debe evaluar con criterios estrictos*; nebo V-INF-Exp: *se le debió caer a su amigo*. Druhou nejfrekventovanější možností je středové umístění slovesa (Exp-V-SN: *al criador de alpaca se le debe el doctorado en genética animal*; Exp-V-INF: *a ninguna comunidad autónoma se le debe privar y asumir*; SN-V-Exp: *la deuda de cinco millones que se le debía a la Empresa Nacional de Energía Eléctrica*; SN-V-SP: *...la retribución que se le debía por esas obras*). Pozice slovesa na konci sekvence, stejně jako

v předchozí variaci s jedním větným členem, je okrajovou záležitostí (Exp-SN-V: *el señor Vera, al que tanta gratitud se le debe*).

Tabulka 38: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos + 3 větné členy

slovosled	Exp-V- INF+ Comp	SN-V- INF+ Comp	SN-V- INF- Exp	Puz-V- Pum- Exp	Puč-V- INF+ Comp	V-INF+ Comp- Exp
se le debe	12	1	4	1	--	2
se le debió	1	2	--	--	--	--
se le debía	2	1	--	--	1	--
SUM	<u>15</u>	<u>4</u>	<u>4</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>2</u>

Podobně jako v předešlých tabulkách i u variace osmé neosobní konstrukce se slovesem *deber* můžeme pozorovat značnou variabilitu slovosledu. Nejčastější byl pořádek slov se slovesem na druhém místě ve větě, zvláště Exp-V-INF+Comp: *A Cuba se le debe integrar por la vía del diálogo*, následován slovosledem SN-V-INF+Comp: *Tal bofetada que se le debió de caer un cuerno* či SN-V-INF- Exp: *Eso se le debe abonar a este personaje*. Nýbrž také postavení slovosledu se slovesem na začátku věty je také možné, i když nepříliš časté, např.: *se le debe poner un par de comillas a esta palabra*.

Tabulka 39: Variace slovosledu – 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos + 4 větné členy

slovosled	Puč-V-INF+ Comp-Exp	Exp-Puč-V- INF+Comp
se le debe	1	--
se le debió	--	--
se le debía	1	1
SUM	<u>2</u>	<u>1</u>

Jako poslední uvádíme tabulku s neosobní konstrukcí 3SG Activa + clítico SE + SN v nepřímých předmětech doprovázenou čtyřmi větnými členy, i zde můžeme pozorovat variantnost uspořádání větných členů, např. Puč-V-INF+ Comp-Exp: *La última vez*

se le debía haber parado la verga a ese español matusalénico; či Exp-Puč-V-INF+Comp: *A él, en su veteranía, se le debía de antojarse banal y trillada.*

Shrneme-li všechny výsledky u posledního typu neosobních konstrukcí, dojdeme k závěru, že i u této třídy je možné do velké míry obměňovat pořádek slov, ačkoliv i zde existují určité tendence, a to umisťovat trpitele slovesného děje na konec věty, popř. na začátek, pokud se ve větě nachází nějaký rozvitější větný člen (dle principu „*factor of heaviness*“), zvláště infinitivu doprovázeného doplňujícím komplementem.

8.9 Celkový výskyt analyzovaných výrazů v neosobních konstrukcích

Z celkových 1670 již filtrovaných případů bylo 1105 použito v neosobních konstrukcích, což činí celých 66%. Nicméně vzhledem k tomu, že množství těchto případů se nacházelo v holých větách, bez přítomnosti jiných větných členů, a tudíž nebylo možné na nich analyzovat slovosledné tendence, k analýze variací pořádku slov v syntakticky neosobních větách jsme použili 665 případů, 60% z nalezených neosobních konstrukcí a 40% z celkové sumy filtrovaných případů.

Tabulka 40: Výskyt analyzovaných sloves a výrazů v neosobních konstrukcích

slovesa	výsledky		užití slovesa		
	případy	dok.	osobní-pasivní	neosobní (celkem)	neosob. (použ)
nevar	159	132	12	147	96
hacer /calor (frío)	195	182	12	183	77
doler	267	220	190	77	56
hacer + SN +SC	194	189	112	83	81
molestar	230	227	51	179	59
vivirse	214	206	163	51	44
decirse	320	268	25	295	165
deberse	91	89	1	90	87
SUM	1670	1513	566	1105	665

ZÁVĚR

Neosobní konstrukce představují pestrou škálu různorodých struktur, kterým se v lingvistice věnuje značná pozornost. Jedná se totiž o zajímavou tematiku, která nabízí řadu námětů, kterými se zabývat. V rámci této práce jsme se snažili objasnit mnohé nejasnosti, které se jich týkají, zvláště pak otázku jejich slovosledu.

Po úvodní charakteristice neosobních konstrukcí a vysvětlení řady problematických aspektů, které jsou s nimi spojeny, jsme se věnovali rozdělení těchto konstrukcí v podání Leonarda Gómeze Torrega: jsou to zvláště jím nazývané syntakticky neosobní konstrukce, kterými jsme se zabývali. Poté co jsme vysvětlili, na jaké typy je můžeme rozřadit, jsme analyzovali jejich formu. Zjistili jsme, že podle formy tvoření můžeme syntakticky neosobní konstrukce rozřadit do osmi skupin, které odrážejí různé syntaktické konfigurace, do nichž neosobní konstrukce vstupují. Jsou to následující konfigurace:

- 3SG Activa,
- 3SG Activa + SN ACUSATIVO,
- 3SG Activa + SP/Adv,
- 3SG Activa+ SN + SC,
- 3SG Activa + SC,
- 3SG Activa + clítico SE,
- 3SG Activa + clítico SE + SC,
- 3SG Activa + clítico SE + SN v nepřímých pádech.

Po teoretickém vysvětlení termínu „slovesled“ a objasnění slovosledu ve španělském jazyce a také v neosobních konstrukcích jsme přestřeli význam korpusové lingvistiky pro dnešní jazyková bádání a vysvětlili naši metodiku práce s korpusem. V praktické části této práce jsme uvedli výsledky analýzy možnosti pořádku slov v syntakticky neosobních konstrukcích, kterých jsme dosáhli pomocí synchronního korpusu CREA. Z každé z osmi výše uvedených skupin syntakticky neosobních konstrukcí jsme vybrali vzorové sloveso, které jsme v různých tvarech zadávali do vyhledávače korpusu CREA a následně rozebírali slovosled vět, ve kterých se toto sloveso vyskytovalo.

Již v teoretické části jsme se setkali s různými poznámkami, týkajícími se slovosledu. Španělský jazyk patří do skupiny nekonfiguračních, či také flektivních jazyků, který má díky své rozvinuté morfologii značně volný slovosled. Oproti jiným románským jazykům (např. francouzskému jazyku) je slovosled ve španělštině variabilnější a můžeme v něm nalézt velké množství slovosledných obměn. Nicméně vzhledem k volnosti či pevnosti slovosledu, bychom mohli zařadit španělštinu spíše do středního pásma románských jazyků. Tím se chce říci, že ačkoliv se jedná o jazyk slovosledně velmi obměnitelný, i v něm můžeme nalézt množství pravidel, gramatických či jiných, které určují určité tendence pořádku slov. Zjistili jsme, že toto tvrzení platí i v rámci neosobních konstrukcí, resp. syntakticky neosobních konstrukcí, jejichž pořádek slov jsme analyzovali.

Pomocí korpusu CREA jsme filtrovali z různých zdrojů celkem 1670 případů výskytu námi vybraných sloves či výrazů (tj. sekvence slovesa a jiného výrazu nutného k utvoření neosobní konstrukce). Plných 66% z celkového počtu vyhledaných výskytů bylo použito neosobně (1105 vět). Nicméně pro naši analýzu slovosledných tendencí jsme mohli použít pouze 40% z celkové sumy filtrovaných případů. Důvodem této eliminace byl fakt, že množství vět, ačkoliv jsme je jasně definovali jakožto neosobní, bylo holých, tudíž hledané sloveso či výraz v nich byl obsažen bez doplnění jiným větným členem. V důsledku toho jsme analyzovali celkem 665 případů neosobního použití námi vybraných sloves a postavení ve větě jak těchto sloves tak i ostatních větných členů.

Cílem této práce bylo postihnout slovosledné tendence neosobních konstrukcí moderní španělštiny a tím i stanovit tendence španělského slovosledu. Díky velkému množství analyzovaných případů můžeme říci, že je slovosled ve španělštině značně volný a dovolí nám vygenerovat velké množství slovosledných kombinací. Nicméně i španělský jazyk je do jisté míry omezen rozličnými faktory (různá gramatická pravidla, pravidla týkající se aktuálního členění větného či tzv. „*factor of heaviness*“), které ovlivňují slovosled a způsobují to, že ne každá představitelná variace pořádku slov je používána, ba gramaticky a jazykově správná.

V naší analýze jsme se konkrétně zaměřili na vzájemné postavení slovesa a jeho komplementů, které v těchto strukturách bývají nositeli sémantických rolí jako je trpitel děje a spatio-temporální determinace. Tuto poslední můžeme dále specifikovat na významově různá příslovečná určení, u nichž jsme pro různá slovesa identifikovali jisté slovosledné preference, např.:

- u meteorologických sloves
  - při kombinaci slovesa a adverbia je mírně větší tendence uvádět toto určení před sloveso
  - při kombinaci slovesa a dvou adverbíí je patrná při středové pozici slovesa větší tendence pořádku Pum-V-Puč
  - při kombinaci slovesa a dvou adverbíí je jistá menší tendence k užití slovesa v iniciální pozici
- u konstrukce s predikátem ve třetí osobě singuláru a jmenným syntagmem v akuzativu
  - tendence umisťovat jmenné syntagma za sloveso
  - při kombinaci slovesa a adverbia je větší tendence klást toto určení před sloveso a jmenné syntagma
  - při kombinaci slovesa a dvou adverbíí pozorována tendence pořádku Pum-V-SN-Puč
- u konstrukce s predikátem ve třetí osobě singuláru ve spojení s předložkovým syntagmem či příslovcem
  - při kombinaci slovesa a adverbíále či trpitele slovesného děje převažuje tendence kladení slovesa do iniciální pozice
  - při kombinaci slovesa a dvou větných členů je častější středová pozice slovesa
- u konstrukce s predikátem ve třetí osobě singuláru ve spojení se jmenným syntagmem a vedlejší větou
  - tendence pořádku slov sloveso – jmenné syntagma – vedlejší věta
  - při kombinaci konstrukce s adverbium prokázána tendence umístit toto určení před celou sekvencí sloveso – jmenné syntagma – vedlejší věta
- u konstrukce s predikátem ve třetí osobě singuláru následovaném vedlejší větou
  - tendence uvádět vedlejší větu za slovesem
  - možnost umístit mezi sloveso a vedlejší větu jiný větný člen (adverbium či trpitele slovesného děje)

- u konstrukce s predikátem ve třetí osobě singuláru a klitikem *se*
  - při kombinaci slovesa a adverbia tendence uvádět adverbium za slovesem
  - při kombinaci slovesa a dvou větných členů zcela převažuje tendence středové pozice slovesa
- u konstrukce s predikátem ve třetí osobě singuláru s klitikem *se* a vedlejší větou
  - výskyt tendence umístit sekvenci sloveso-vedlejší věta na konec výpovědi za ostatní větné členy
  - mírná tendence rozdělení sekvence sloveso-vedlejší věta příslovcem či nepřímým předmětem
- u konstrukce s predikátem ve třetí osobě singuláru s klitikem *se* a jmenným syntagmem v nepřímých pádech
  - při kombinaci slovesa a jednoho větného členu mírně větší tendence lokalizovat sloveso před tento jiný větný člen
  - při kombinaci slovesa a dvou větných členů stejně velký výskyt tendence středové a iniciální pozice slovesa
  - při kombinaci slovesa a více větných členů tendence umístit sloveso do středové pozice mezi ostatní větné členy

Závěrem této práce můžeme konstatovat, že jsme splnili cíl, který jsme si v úvodu vytyčili a že naše domněnka, že pořádek slov ve španělštině, ačkoliv se jedná o jazyk s volným slovosledem, je do značné míry omezen.

RESUMÉ

Neosobní konstrukce představují velmi heterogenní skupinu, a to jak syntakticky, sémanticky, tak i pragmaticky a to nejen ve španělském jazyce, ale i v mnoha dalších světových jazycích. Jedná se o téma, kterému se v lingvistice věnuje veliká pozornost a o kterém vyšla řada odborných publikací. Můžeme zmínit například práce Leonarda Gómeze Torrega (1994), Olgy Fernández Soriano a Susany Táboas Baylín (obě 1999, či Fernández Soriano 1997) nebo Amayi Mendikoetxea (1999). V naší práci jsme se věnovali zvláště syntakticky neosobním konstrukcím, u nichž jsme se pokusili stanovit tendence jejich slovosledu a tím i objasnit některé otázky týkající se španělského slovosledu.

Označení „neosobnost“ je dosti sporné a také často diskutované. Nejčastěji se za neosobní věty označují takové, ve kterých schází podmět, v tom smyslu, že není pouze nevyjádřen, nýbrž je ve větě obsaženo sloveso, které podmět ani nepřipouští, což je důvod, proč někteří gramatici tyto věty nazývají *unimembres* či *unipersonales* (např. Bello 1960 či Seco:1973). Velmi často se neosobní věty definují jakožto výpovědi, ve kterých je vynechán činitel děje vyjadřovaného slovesem: „*impersonal se dice de la oración en que se omite elemento agente de la oración expresada por el verbo*“ (Larousse 2007: 548).

Dle toho, jaké sloveso je v neosobní větě použito, můžeme neosobní konstrukce rozdělit na přirozeně či eventuálně neosobní (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1725) nebo podle jiného autora na konstrukce nutně neosobní, ve kterých se objevuje neosobní sloveso, konstrukce nutně neosobní s „osobním“ slovesem a na konstrukce volitelně neosobní (Llorente Maldonado de Guevara 1982: 199-210). Velká různorodost impersonálních konstrukcí je také dána tím, že existuje více příčin, proč se mluvčí uchýlí k použití neosobní konstrukce: ať už z důvodů neznalosti podmětu ze strany mluvčího či posluchačů, snahy zatajit původce děje nebo existence podmětu, který má neurčitý, všeobecný či kolektivní charakter.

Po tomto vyjasnění termínu „neosobnost“ a „neosobní konstrukce“ jsme si uvedli jejich rozlišení v pojetí Leonarda Gómeze Torrega, který je rozděluje dle toho, zda jsou neosobní sémanticky či syntakticky. Do sémanticky neosobních konstrukcí zahrnuje tzv. *pasivas reflejas, oraciones segundas de pasiva*, věty s predikátem v druhé osobě singuláru a věty s *uno, una*. Mezi konstrukce sémanticko-syntakticky neosobní patří

věty ve třetí osobě plurálu, neosobní konstrukce s klitikem *se* a konstrukce s infinitivem. Čistě syntakticky neosobní konstrukce jsou takové, které vyjadřují přírodní fenomény nebo ve kterých je přísudek tvořen meteorologickými slovesy; dále slovesy *haber* a *hacer*; slovesy *faltar*, *sobrar*, *bastar* a slovesnými spojeními *estar bien*, *ser suficiente* a *ser bastante*; slovesy *doler*, *picar*, *escocer* a *oler*; *pasar*, *ocurrir* a *sucedet*; či *poner* a *decir*. Nicméně ani tento výčet není konečný a způsobů, jak ve španělském jazyce vyjádřit neosobnost existuje mnohem více.

Poté, co jsme vysvětlili, na jaké typy můžeme neosobní konstrukce rozřadit, jsme analyzovali formu syntakticky neosobních konstrukcí, vzhledem k tomu, že pouze touto skupinou jsme se zabývali v rámci naší práce s korpusem CREA. Zjistili jsme, že podle formy tvoření můžeme tyto konstrukce rozřadit do následujících osmi skupin: 3SG Activa, 3SG Activa + SN ACUSATIVO, 3SG Activa + SP/Adv, 3SG Activa+ SN + SC, 3SG Activa + SC, 3SG Activa + clítico SE, 3SG Activa + clítico SE + SC, 3SG Activa + clítico SE + SN v nepřímých předmětech.

V další kapitole naší práce jsme se věnovali slovosledu, jehož předchozí výzkumy můžeme rozdělit do dvou hlavních proudů: první skupina se věnovala spíše informační stránce vět (např. Pražská lingvistická škola: R. Jakobson, F. Daneš, V. Mathesius a jiní), zatímco druhá kladla důraz na strukturální vztahy ve větě (zvláště generativisté – např. ve španělském prostředí O. Fernández Soriano, či v Čechách B. Palek).

Samotný termín „slovosled“ (*word order*, *el orden de palabras*) můžeme vysvětlit jako pořadí slov a větných členů ve větách nebo také v rozvitých větných členech; nejedná se ovšem o náhodné řazení slov, nýbrž o pořádek, který se řídí určitými pravidly podle toho, do kterého typu spadá ten který jazyk. Právě podle pořádku slov ve větách rozdělujeme jazyky na jazyky s volným a pevným slovosledem. Dle V. Skaličky pevný slovosled mají tzv. izolační jazyky a volný slovosled je doménou jazyků flektivních (či také flexivních), které by v podání generativní lingvistiky odpovídaly jazykům konfiguračním (také analytické) a nekonfiguračním (syntetické). Španělština patří do skupiny nekonfiguračních, či také flektivních jazyků, která díky své rozvinuté morfologii má volný slovosled. Avšak v rámci románských jazyků se pohybuje ve středním pásmu pevnosti-volnosti pořádku slov. Uspořádání větných členů je ve španělštině o mnoho pohyblivější než např. ve francouzštině, ale i v tomto jazyce můžeme rozpoznat tzv. dominantní slovosled (*dominant order*, *el orden básico*), čili pořádek slov, který je nejzákladnější. Dominantní slovosled tvoří určité tendence

uspořádání větných členů a je určován pravidly gramatickými, stylistickými či pragmatickými.

K analyzování tendencí slovosledu v neosobních konstrukcích jsme použili případy neosobních použití námi vybraných sloves z osmi skupin syntakticky neosobních konstrukcí, které jsme vyhledávali pomocí synchronního korpusu CREA. Každé námi vybrané sloveso jsme zadávali v různých tvarech do vyhledávače korpusu CREA a následně rozebírali slovosled vět, ve kterých se toto sloveso vyskytovalo. Ačkoliv je španělština jazyk slovosledně velmi obměnitelný, i v něm můžeme nalézt množství pravidel, gramatických či jiných, které určují určité tendence pořádku slov. Zjistili jsme, že toto tvrzení platí i v rámci neosobních konstrukcí, resp. syntakticky neosobních konstrukcí, jejichž pořádek slov jsme analyzovali.

Pomocí korpusu CREA jsme vyfiltrovali z různých zdrojů celkem 1670 případů výskytu námi vybraných sloves či výrazů (tj. sekvence slovesa a jiného výrazu nutného k utvoření neosobní konstrukce). Plných 66% z celkového počtu vyhledaných výskytů bylo použito neosobně (1105 vět). Nicméně pro naši analýzu slovosledných tendencí jsme mohli použít pouze 40% z celkové sumy filtrovaných případů. Důvodem k této eliminaci byl fakt, že množství vět, ačkoliv jsme je jasně definovali jakožto neosobní, bylo holých, tudíž hledané sloveso či výraz v nich byl obsažen bez doplnění jiným větným členem. V důsledku toho jsme analyzovali celkem 665 případů neosobního použití námi vybraných sloves a postavení ve větě jak těchto sloves tak i ostatních větných členů (tabulka 40).

Tabulka 40: Výskyt analyzovaných sloves a výrazů v neosobních konstrukcích

slovesa	výsledky		užití slovesa		
	případy	dok.	osobní-pasivní	neosobní (celkem)	neosob. (použ)
nevar	159	132	12	147	96
hacer /calor (frío)	195	182	12	183	77
doler	267	220	190	77	56
hacer + SN +SC	194	189	112	83	81
molestar	230	227	51	179	59
vivirse	214	206	163	51	44
decirse	320	268	25	295	165
deberse	91	89	1	90	87
SUM	1670	1513	566	1105	665

Během zpracovávání analýzy slovosledných tendencí jsme dělili variace pořádku slov neosobních konstrukcí podle toho, kolik jiných větných členů, mimo neosobně použité sloveso se nachází ve větě (pouze klitika jsme ve větě neurčovali a chápali jsme je jako součást slovesa, vzhledem k tomu, že mu vždy předchází). Pozorovali jsme postavení slovesa vzhledem k ostatním větným členům, dále postavení příslovcí a příslovečných určení, jmenných a předložkových syntagmat, různých komplementů či vedlejších vět, které rozvíjejí neosobní sloveso.

Z první skupiny syntakticky neosobních konstrukcí **3SG Activa** jsem k analýze použili sloveso *nevar*. U kombinace slovesa s jedním větným členem (v tomto případě se jednalo vždy o nějaký typ příslovečného určení) jsme zjistili, že všechny myslitelné variace slovosledu jsou možné ač, některé více a jiné méně frekventované (např. obě možnosti *En la Habana nevaba* × *Nieva en Madrid* –viz. Tabulka 2). Pokud bylo sloveso *nevar* doprovázeno dvěma větnými členy, vyskytuje se tendence toto sloveso umístit do středové pozice (např. *En la provincia de Santander nevó durante tres cuartos de hora* - viz. Tabulka 3). Počáteční pozice slovesa, před oběma příslovečnými určení se také vyskytuje, i když méně často (např. *Nevó copiosamente en invierno*), naopak konečná pozice je výjimečná (např. *En París hoy nevó*). Při výskytu s více větnými členy jsme opět shledali existenci určitých tendencí, šesti různých variací slovosledu (např. *El 3 de febrero de 1697 nevó intensamente hasta en la costa* - viz. Tabulka 6).

Tabulka 2: Variace slovosledu – V + 1 větný člen

slovosled	Puč-V	Pum-V	Puz-V	V-Puč	V-Pum	V-Puz
nieva	4	1	--	2	3	3
nevaba	2	8	--	--	4	4
nevó	2	3	1	2	--	--
nevando	--	1	--	1	3	4
SUM	8	13	1	5	10	11

Tabulka 3: Variace slovosledu – V + 2 větné členy (středová pozice slovesa)

slovosled	Puč-V-Pum	Puč-V-Puz	Pum-V-Puč	Pum-V-Puz	Puz-V-Puč	Puz-V-Pum
nieva	1	1	2	5	--	--
nevaba	1	7	2	--	--	--
nevó	1	4	2	--	--	--
nevando	--	--	--	--	--	--
SUM	3	12	6	5	--	--

Tabulka 6: Variace slovosledu – V + více větných členů

slovosled	Puč-V- Puz-Pum	Puč-V- Pum-Puz	Puč-V- Puč-Pum	Pum-Puč- V-Puz	Puč-V- Pum-Puč	Pum-V- Puč-Puz
nieva	1	--	--	--	--	--
nevaba	1	--	--	--	--	--
nevó	3	2	1	1	1	--
nevando	--	--	--	--	--	1
SUM	<u>5</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Při podchycení tendencí slovosledu druhého typu neosobních konstrukcí **3SG Activa + SN ACUSATIVO** jsme se opřeli o sekvenci *hacer / calor (frío)*. Zjistili jsme, že v případě této konstrukce je nejen možné měnit pořádek ostatních větných členů, ale i postavení slovesa a jmenného syntagma. Jak v případě, kdy sekvenci slovesa a jmenného syntagma doprovázel jeden větný člen, tak i v případě doprovodu dvěma větnými členy je možné, i když méně časté, obrátit pořádek slov a jmenné syntagma umístit před sloveso (např. *Menudo/Aquí calor hace*). I u této skupiny konstrukcí jsme zjistili, že existují určité tendence slovosledu a že některé námi předpokládané variace se vůbec nepoužívají.

Pro třetí typ konstrukcí **3SG Activa + SP/ Adv.** jsme vybrali jako vzorové sloveso *doler*. Tendence pořádku slov, pokud je sloveso doprovázeno jedním větným členem, je jeho umístění na začátek věty před příslovečnou určení či trpitele slovesného děje, avšak i opačný pořádek slov byl pozorován (*¿Te duele mucho? × Casi no le dolió*). Pokud je sloveso doprovázeno dvěma či více větnými členy, je častější středová pozice slovesa (např. *en el sitio donde le dolía a Sebastián*). U tohoto typu konstrukcí, potažmo u tohoto slovesa, jsme zjistili nejvyšší variantnost slovosledu ze všech námi zkoumaných konstrukcí.

Čtvrtý typ neosobních konstrukcí **3SG Activa + SN + SC** je v této práci reprezentován slovesem *hacer*. Během analýzy jsme došli k závěru, že se jedná o nejméně variabilní typ konstrukce, vzhledem k tomu, že spojení «sloveso–jmenné syntagma–vedlejší věta» nelze snadno narušit. Z 81 použitelných a analyzovaných případů jsme našli pouze jeden případ rozpojení tohoto spojení, kdy jmenné syntagma předcházelo před slovesem a vedlejší větou (*el tiempo que hace que murió su padre*). Celkově bylo u této konstrukce objeveno pouze pět různých slovosledných variací.

Neosobní konstrukce **3SG Activa + SC** je zastoupena slovesem *molestar*. I v tomto případě je spojení mezi slovesem a vedlejší větou velmi silné a takový

slovosled, ve kterém předchází vedlejší věta slovesu je opravdu výjimečný (*Que esta medida puede resultar molesta al usuario*). Nicméně není neobvyklé mezi sloveso a vedlejší větu umístit jiný větný člen, trpitele slovesného děje či příslovečné určení (*Le molestaba mucho que Agus se metiera el dedo en la nariz*).

Tendence slovosledných variací konstrukce **3SG Activa + clítico SE** byly analyzovány prostřednictvím slovesa *vivir*. Podobně jako u prvního typu neosobních konstrukcí i zde se vyskytuje tendence umístit sloveso na začátek věty, před příslovečné určení, pokud ho doprovází pouze jeden větný člen (*..cómo se vivía en el pasado/bajo una dictadura / Se vive a sorbos de gracia*), či do středové pozice, pokud je následováno více větnými členy (*En la Amazonia y en África se vive peor*).

Pro analýzu sedmého typu neosobních konstrukcí **3SG Activa + clítico SE + SC** jsme vybrali vzorové sloveso *decir*. Tendence slovosledu u tohoto typu spočívá v umístění sekvence «sloveso-vedlejší věta» na konec výpovědi, za ostatní větné členy (*siempre se dice que salimos a ganar*). Nalezli jsme také případy rozdělení této sekvence vložím jiného větného členu – zvláště příslovcem či nepřímým předmětem (*no se dirá de mí que traje en mis barcos a prófugos y delincuentes*). Nicméně i v tomto případě byli nalezeny příklady takového pořádku slov, kdy vedlejší věta předchází slovesu, které rozvíjí (*tres se borran con la tintura que pronto se dirá*).

Poslední konstrukce **3SG Activa + clítico SE + SN v nepřímých pádech** je v naší práci reprezentována slovesem *deber*. Ve spojení s jedním větným členem je tendencí lokalizovat sloveso na začátek věty (např. *porque se le debe a alguien*), zatímco pokud je doprovázeno dvěma větnými členy, středová pozice slovesa (např. *al criador de alpaca se le debe el doctorado en genética animal*) je téměř stejně frekventovaná jako jeho počáteční postavení ve větě (např. *se le debió caer a su amigo*). Pokud je *deber* v tomto typu neosobní konstrukce doplněno více větnými členy, sloveso se umísťuje do středové pozice, mezi ostatní větné členy (např. *Eso se le debe abonar a este personaje*).

Cílem této práce bylo postihnout slovosledné tendence neosobních konstrukcí moderní španělštiny a tím stanovit tendence španělského slovosledu. Díky velkému množství analyzovaných případů můžeme říci, že slovosled ve španělštině je značně volný a dovolí nám vygenerovat velké množství slovosledných kombinací. Nicméně i španělský jazyk je do jisté míry omezen různými faktory (různá gramatická pravidla, pravidla týkající se aktuálního členění větného či tzv. „factor of heaviness“), které

ovlivňují slovosled a způsobují to, že ne každá představitelná variace pořádku slov je používána, ba gramaticky a jazykově správná. Závěrem této práce můžeme konstatovat, že byla potvrzena naše domněnka, že pořádek slov ve španělštině, ačkoliv se jedná o jazyk s volným slovosledem, je do značné míry omezen.

RESUMEN

En español o en otras lenguas del mundo, las construcciones impersonales representan un grupo de estructuras idiomáticas, que es muy heterogéneo sintácticamente, semánticamente o pragmáticamente. Se trata de un tema que llama la atención de muchos lingüistas, un tema al que varias publicaciones especializadas se refieren. Por ejemplo, podemos mencionar los trabajos de Leonardo Gómez Torrego (1994), Olga Fernández Soriano y Susana Táboas Baylín (ambas 1999, Fernández Soriano también 1997) o de Amaya Mendikoetxea (1999). En este trabajo, sobre todo, nos dedicamos a las construcciones impersonales exclusivamente sintácticas e intentamos identificar sus tendencias del orden de palabras y, a su vez, también abarcar algunas cuestiones generales sobre el orden de palabras en español.

La denominación "impersonalidad" es bastante problemática y también discutible. Como impersonales suelen denotarse oraciones que carecen del sujeto, no solamente porque no está expresado, sino porque en la oración hay un verbo que no admite el sujeto, lo que es la razón del hecho que muchos gramáticos llamen estas oraciones como "unimembres" o "unipersonales" (por ejemplo Bello 1960, ó Seco:1973). Las frases impersonales se definen generalmente como los enunciados en los que el agente de la acción expresada por el verbo está omitido: „*impersonal se dice de la oración en que se omite elemento agente de la oración expresada por el verbo*“ (Larousse 2007: 548). Según el verbo utilizado en la oración podemos dividir las construcciones impersonales bien en las "impersonales naturales" o en las "impersonales eventuales" (Fernández Soriano, Táboas Baylín 1999:1725), o bien, según otros lingüistas, en "construcciones necesariamente impersonales" con un verbo impersonal, "construcciones necesariamente impersonales" con verbos "personales" y en "construcciones cuyo carácter es potestativo u opcional" (cf. Llorente Maldonado de Guevara 1982: 199-210). Asimismo, muchas causas del uso de la construcción impersonal provocan una gran heterogeneidad de estas construcciones, concretamente se trata de estas causas: el desconocimiento del sujeto por parte del hablante o de los oyentes, la omisión del agente de la acción o la existencia del sujeto indeterminado, genérico o colectivo.

Después de haber aclarado el término "impersonalidad" y "las construcciones impersonales" mencionamos la división de estas construcciones conforme a Leonardo

Gómez Torrego que distingue la impersonalidad semántica y sintáctica. Las construcciones impersonales exclusivamente semánticas incluyen pasivas reflejas, oraciones segundas de pasiva, oraciones con el predicado en la segunda persona de singular y frases con forma "uno/a". Las construcciones impersonales sintácticas y semánticas contienen oraciones con la tercera persona del plural, construcciones con el clítico "se" y construcciones con infinitivo. Las construcciones exclusivamente sintácticas son aquellas que expresan fenómenos naturales o en las que el predicado es un verbo meteorológico; ítem verbos *haber a hacer*; verbos *faltar, sobrar, bastar* y las locuciones verbales *estar bien, ser suficiente a ser bastante*; verbos *doler, picar, escocer a oler; pasar, ocurrir y suceder; o poner y decir*. Sin embargo, esta enumeración no es definitiva dado que en español hay muchas más posibilidades cómo expresar la impersonalidad.

Después de haber explicado la división de las construcciones impersonales, hemos analizado las configuraciones de las construcciones impersonales sintácticamente, ya que nos ocupamos solamente de este grupo, a base del corpus CREA. Hemos comprobado que, según la configuración semántica de estas construcciones, podemos distinguir los siguientes ocho grupos: 3SG Activa, 3SG Activa + SN ACUSATIVO, 3SG Activa + SP/Adv, 3SG Activa+ SN + SC, 3SG Activa + SC, 3SG Activa + clítico SE, 3SG Activa + clítico SE + SC, 3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos.

En el siguiente capítulo tratamos del orden de palabras cuyas investigaciones precedentes repartimos en dos corrientes: la primera enfoca el ordenamiento informativo de las oraciones (p.ej. La escuela de Praga: R. Jakobson, F. Daneš, V. Mathesius y otros), mientras que la segunda corriente subraya las relaciones estructurales en la oración (sobre todo los generativistas - p.ej. O. Fernández Soriano en España o B. Palek en Chequia).

El término "el orden de palabras" (*word order, slovosled*) podemos explicarlo como secuencias de las palabras y los constituyentes de oración en la oración o, también, en los elementos complejos de la oración; no obstante, no se trata de un acoplado ocasional de las palabras, sino de un orden que se rige por unas reglas determinadas según el tipo del lenguaje.

Según el orden de los constituyentes dividimos las lenguas en las con orden fijo y orden libre. Conforme a V. Skalička, el orden fijo se encuentra en "los idiomas aislantes", mientras que el orden libre lo presentan "los idiomas flexivos", llamados por los generativistas las lenguas configuracionales (analíticas) y no configuracionales

(sintéticas). Por un lado, el español pertenece al grupo de lenguas sintéticas – flexivas, así que debido a su morfología desarrollada tiene el orden libre. Por otro lado, en comparación con las otras lenguas romances, el español se encuentra en el intermedio de la escala firmeza-libertad del orden de palabras. La ordenación de los constituyentes es mucho más movediza en el español que p.ej. en francés, sin embargo, incluso el español también se ajusta a un orden básico (*dominant order*). El orden básico presenta unas tendencias determinadas de organización de los constituyentes y está fijado por las reglas gramaticales, estilísticas o pragmáticas.

Para analizar las tendencias del orden de palabras de las construcciones impersonales, nos hemos servido de una serie de construcciones que contienen verbos impersonales, elegidos de cada uno de los ocho grupos de las construcciones sintácticamente impersonales (véase arriba), los cuales hemos buscado mediante el corpus de referencia del español actual. Hemos consultado cada verbo en varias formas con el buscador de CREA y, a continuación, hemos analizado el orden de palabras de las oraciones. Aunque el español ofrece una gama de ordenación muy amplia, contiene muchas reglas (gramaticales u otras) que determinan ciertas tendencias del orden de palabras. Hemos llegado a la conclusión de que esta afirmación es aplicable también a las construcciones impersonales, resp. las sintácticamente impersonales, cuyo orden hemos sometido al análisis.

Mediante del corpus CREA filtramos, en total, de diversos medios 1670 casos de concordancia de los verbos o expresiones (es decir de las secuencias de un verbo y otros constituyentes que forman la construcción impersonal). El 66% de la cifra total de las ocurrencias filtradas ha presentado el uso impersonal (1105 oraciones). Sin embargo, para nuestro análisis hemos podido utilizar solamente 40% de los casos dado que hemos eliminado algunas oraciones señaladas como impersonales, debido a que contenían el verbo o la expresión buscada sin un otro complemento. En consecuencia, hemos analizado en total 665 casos del uso de los verbos elegidos, su posición en la oración y la de los otros constituyentes (tabla 40).

Tabla 40: Ocurrencia de los verbos y expresiones analizados en las construcciones impersonales

verbos	resultados		el uso del verbo		
	casos	doc.	personal-pasivo	impersonal (total)	impers. (usado)
nevar	159	132	12	147	96
hacer /calor (frío)	195	182	12	183	77
doler	267	220	190	77	56
hacer + SN +SC	194	189	112	83	81
molestar	230	227	51	179	59
vivirse	214	206	163	51	44
decirse	320	268	25	295	165
deberse	91	89	1	90	87
SUM	1670	1513	566	1105	665

Dentro del análisis de las tendencias del orden, hemos dividido las variaciones conforme al número de los otros constituyentes (además del verbo impersonal) presentes en la oración (no nos hemos interesado solamente en los enclíticos, ya que siempre preceden al verbo). Hemos examinado la posición del verbo respecto a los otros constituyentes, o, además, la posición de los adverbios y locuciones adverbiales, los sintagmas nominales y preposicionales, varios complementos o sintagmas complementales, que desenvuelven el verbo.

Para el análisis del primer grupo de construcciones sintácticamente impersonales **3SG Activa** hemos utilizado como representante el verbo *nevar*. En el caso de que el verbo se combina con un sólo constituyente (una locución adverbial), hemos constatado que todas las variaciones imaginables del orden de palabras son posibles, si bien unas más frecuentes que otras (p.ej. ambas posibilidades *En la Habana nevaba* × *Nieva en Madrid* –véase Tabla 2). Si el verbo *nevar* es acompañado por dos constituyentes, hay tendencia de colocar el verbo al puesto central (p.ej. *En la provincia de Santander nevó durante tres cuartos de hora* –véase. Tabla 3). La posición inicial del verbo delante de ambas locuciones adverbiales es también posible, pero menos frecuente (p.ej. *Nevó copiosamente en invierno*); al contrario el puesto final del verbo es excepcional (p.ej. *En París hoy nevó*). Cuando hay más constituyentes en la oración, hemos identificado existencia de varias tendencias, de seis variaciones diferentes del orden de palabras (p.ej. *El 3 de febrero de 1697 nevó intensamente hasta en la costa* – véase Tabla 6).

Tabla 2: Variación del orden de palabras – V + 1 constituyente

slovošled	Puč-V	Pum-V	Puz-V	V-Puč	V-Pum	V-Puz
nieva	4	1	--	2	3	3
nevaba	2	8	--	--	4	4
nevó	2	3	1	2	--	--
nevando	--	1	--	1	3	4
SUM	8	13	1	5	10	11

Tabla 3: Variación del orden de palabras – V + 2 constituyentes (posición central del verbo)

slovošled	Puč-V-Pum	Puč-V-Puz	Pum-V-Puč	Pum-V-Puz	Puz-V-Puč	Puz-V-Pum
nieva	1	1	2	5	--	--
nevaba	1	7	2	--	--	--
nevó	1	4	2	--	--	--
nevando	--	--	--	--	--	--
SUM	3	12	6	5	--	--

Tabla 6: Variación del orden de palabras (V + más que 3 constituyentes)

slovošled	Puč-V-Puz-Pum	Puč-V-Pum-Puz	Puč-V-Puč-Pum	Pum-Puč-V-Puz	Puč-V-Pum-Puč	Pum-V-Puč-Puz
nieva	1	--	--	--	--	--
nevaba	1	--	--	--	--	--
nevó	3	2	1	1	1	--
nevando	--	--	--	--	--	1
SUM	5	2	1	1	1	1

El segundo tipo de construcciones, **3SG Activa + SN ACUSATIVO**, lo hemos estudiado mediante la secuencia *hacer / calor (frío)*. Hemos observado que, en el caso de esta construcción, es posible cambiar el orden de los otros constituyentes, incluso del verbo y del sintagma nominal. Cuando la secuencia verbo + SN va acompañada tanto con un elemento, como con dos constituyentes, es posible, si bien menos corriente, recombinar el orden de palabras y situar el SN delante del verbo (p.ej. *Menudo/Aquí calor hace*). Hemos reconocido también que existen unas tendencias determinadas del orden de palabras y que algunas variaciones hipotéticas no se utilizan.

Para el tercer tipo de las construcciones, **3SG Activa + SP/ Adv.**, hemos elegido como modelo el verbo *doler*. Si el verbo es acompañado por un otro constituyente, hay tendencia de situarlo al comienzo de la oración delante el adverbio o el experimentante, sin embargo hemos reconocido también el orden inverso (*¿Te duele mucho? × Casi no le dolió*). En el caso cuando el verbo se encuentra con dos o más constituyentes,

la posición central es la más usual (p.ej. *en el sitio donde le dolía a Sebastián*). En cuanto a esta construcción, resp. este verbo, hemos observado una máxima variabilidad del orden de palabras de todas las construcciones investigadas.

El cuarto tipo de construcciones, **3SG Activa + SN + SC**, es representado por el verbo *hacer*. A base del análisis hemos llegado a la conclusión de que se trata de la construcción menos variable, dado que no es fácil de separar la conexión «verbo–sintagma nominal–sintagma complemental». Hemos hallado solamente un caso de todos los 81 ejemplos analizados en el que hay extraposición, en otras palabras, en el que el sintagma nominal precede al verbo y al sintagma complemental (*el tiempo que hace que murió su padre*). En total hemos reconocido solamente cinco alteraciones del orden de palabras.

La construcción impersonal **3SG Activa + SC** es representada por el verbo *molestar*. También aquí el nexo entre el verbo y el sintagma complemental es muy estrecho, de ahí que el orden de palabras en el que el SC antecede al verbo sea raro (*Que esta medida puede resultar molesta al usuario*). No obstante, es bastante común poner un constituyente (locución adverbial o experimentante) entre el verbo y el SC (*Le molestaba mucho que Agus se metiera el dedo en la nariz*).

Las tendencias del orden de palabras de la construcción **3SG Activa + clítico SE** han sido analizadas mediante el verbo *vivir*. Igual que en el primer modelo de las construcciones, aquí hay una inclinación de colocar el verbo al principio de la oración, delante de la locución adverbial, si está acompañado por un constituyente (*..cómo se vivía en el pasado/bajo una dictadura / Se vive a sorbos de gracia*). También se puede colocar en la posición central, si le acompañan dos otros elementos (*En la Amazonia y en África se vive peor*).

Para el análisis de la construcción **3SG Activa + clítico SE + SC** hemos elegido como modelo el verbo *decir*. La tendencia del orden de palabras consiste en la colocación de la secuencia «verbo-sintagma complemental» al fin de la oración, detrás de los otros constituyentes (*siempre se dice que salimos a ganar*). También es posible dividir la secuencia, si entre el verbo y el sintagma insertamos el adverbio o el complemento indirecto (*no se dirá de mí que traje en mis barcos a prófugos y delincuentes*). Sin embargo, también en este caso hemos encontrado ejemplos en los que el SC precede al verbo al que complementa (*tres se borran con la tintura que pronto se dirá*).

El verbo *deber* representa en nuestro trabajo a la última construcción **3SG Activa + clítico SE + SN en casos oblicuos**. En conexión con un constituyente podemos observar la tendencia de situar el verbo al principio de la oración (p.ej. *porque se le debe a alguien*), en cambio, si dos constituyentes acompañan al verbo, el sitio central del verbo (p.ej. *al criador de alpaca se le debe el doctorado en genética animal*) es casi tan frecuente como la posición inicial en la frase (p.ej. *se le debió caer a su amigo*). En cuanto al verbo *deber* es completado por más constituyentes, lo situamos al centro (p.ej. *eso se le debe abonar a este personaje*).

El objetivo de este trabajo fue concebir las tendencias del orden de palabras de las construcciones impersonales y, consecuentemente, del orden del español. Gracias al gran número de los casos analizados podemos constatar que el orden en la lengua española es considerablemente libre y nos permite generar muchas combinaciones de las ordenaciones de constituyentes. No obstante, incluso el español es restringido de una cierta manera por varios factores (varias reglas gramaticales, las normas que se refieren a la perspectiva funcional de la oración o llamado "*factor of heaviness*"), que influyen en el orden de palabras y son causa de que no todas sus variaciones imaginables se utilicen, o incluso no sean correctas según la gramática y el uso del lenguaje. En resumen, podemos confirmar nuestra hipótesis que el orden de palabras en español está restringido a pesar de que pertenece a las lenguas con el orden libre, y viceversa, aunque el español tenga restricciones, no deja de disponer de gran variabilidad del orden de palabras.

SEZNAM ZKRATEK

ACC- acusativo, čtvrtý pád

Adv- adverbio, příslovce

CL- clítico, klitikon

COI- complemento indirecto, nepřímý předmět

Compl- complemento, komplement/ doplněk jména či slovesa

COND- condicional, podmiňovací způsob

CONJ- conjunción, spojka

DAT- dativo, třetí pád

Dest- destinatario, adresát

DET- determinante, determinant

Dok- dokument

Exp- experimentante, trpitel slovesného děje

FEM- femenino, ženský rod

FUT- futuro, budoucí čas

INF- infinitivo, infinitif

MIN – minulý čas

NEG- negación, záporka

NOM- nominativo, první pád

PART- participio, přičestí

PL- plural, množné číslo

PREP- preposición, předložka

pro - "malé" pro (small pro)

PRO - "velké" PRO (big PRO)

Puč- příslovečné určení času

Pum- příslovečné určení místa

Puz- příslovečné určení způsobu

REFL- reflexivo, zvrtné zájmeno

SC- sintagma complemental, vedlejší věta

SG- singular, jednotné číslo

SN- sintagma nominal, jmenné syntagma

SP- sintagma preposicional, předložkové syntagma

SUBJ- subjuntivo, konjunktiv

V- verbo, sloveso

PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

- Alarcos Llorach, Emilio.** 1999: Gramática de la lengua española, Madrid: Espasa Calpe
- Aurová, Miroslava.** 2007: „Las variantes nominativas de las construcciones no nominativas en español: dinámica del sistema lingüístico“, *Écho des Études Romanes*, III-1-2: 183-193.
- Aurová, Miroslava.** man a: Non-nominative constructions in Latin and Spanish
- Aurová, Miroslava.** man b: Slovosled ve španělštině
- Calzado Roldán, Araceli.** 2000: „La impersonalidad de los verbos meteorológicos: una explicación pragmático-discursiva“, *Cuadernos de Filología Hispánica*, 18: 85-108
- Comrie, Bernard.** 1989: Universales de lenguaje y tipología lingüística, Madrid: Editorial Gredos
- Čermák, František, Blatná Renata.** 2006: Korpusová lingvistika: Stav a modelové přístupy, Praha: Nakladatelství Lidové noviny
- Daneš, František.** 1967: Order of elements and sentence intonation. In *To honor Roman Jakobson*, La Haya: Mouton, 499-512
- Daneš, František.** 2000: Jazyk a text II. Výbor z lingvistického díla Františka Daneše, Praha: Univerzita Karlova
- Daneš, František; Hlavsa, Zdeněk; Kořenský, Jan.** 1973: Práce o sémantické struktuře věty, Praha: Ústav pro jazyk český
- Fernández Soriano, Olga.** 1989: Tematización, dislocación y focalización en castellano. In C. Martín Vide: *Actas del IV Congreso de Lenguajes Naturales y Lenguajes Formales*, 595-607, Barcelona: Universitat de Barcelona
- Fernández Soriano, Olga.** 1993: „Sobre el orden de palabras“, *Cuadernos de Filología Hispánica*, 11: 113-152
- Fernández Soriano, Olga.** 1997/1998: „On Impersonal Sentences in Spanish: Locative and Dative Subjects“. *Cuadernos de lingüística del I. U. Ortega y Gasset*, 5: 43-68
- Fernández Soriano, Olga.** 1999: „Datives in Constructions with Unaccusative *Se*“. *Catalan working papers in linguistics*, 7: 89-106
- Fernández Soriano, Olga ; Táboas Baylín Susana.** 1999: Construcciones impersonales no reflejas. In Bosque, I.; Demonte, V.: *Gramática descriptiva de la lengua española*, Vol. 2, 1722-1777, Madrid: Espasa Calpe
- Gawelko, Marek.** 1996: L'étude sur l'ordre des mots dans les langues romanes, Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

- Gómez Torrego, L.** 1994: La impersonalidad gramatical: descripción y norma, Madrid: Arco Libros
- Gómez Torrego, L.** 2007: Gramática didáctica del español, Madrid: Ediciones SM
- Hernando Cuadrado, Luis Alberto.** 2005: „El orden de palabras en español“, *Revista de la filología*, 23:161-178
- Chuaqui Farrú, Claudia.** 2005: „Sobre el orden de palabras en la frase española, latina y alemana“, *Onomázein*, 12 (2005/2):65-81, Onomázein:
http://www.onomazein.net/12/12_4.pdf
- Llorente Maldonado de Guevara, Antonio.** 1982: „La expresión de la impersonalidad en español“. In Eugenio Bustos Tovar E.: *Actas del cuarto Congreso Internacional de Hispanistas* Vol. 2, 199-210, Salamanca: Universidad de Salamanca – Centro virtual de Cervantes: http://cvc.cervantes.es/obref/aih/pdf/04/aih_04_2_019.pdf
- López Fernández, Julia.** 1998. „La voz pasiva y la construcción impersonal en español: dos maneras de presentar, manipular y seleccionar información“, In Jiménez T.: *IX Congreso Internacional de ASELE*. Santiago de Compostela, Universidad de Santiago de Compostela, Centro virtual Cervantes:
http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/09/09_0570.pdf
- Matte Bon, Francisco.** 1999: Gramática Comunicativa del español. Tomo II, De la idea a la lengua, Madrid: Edelsa
- Mendikoetxea Amaya.** 1999: Construcciones con se: Medias, pasivas e impersonales. In Bosque, I.; Demonte, V.: *Gramática descriptiva de la lengua española*, Vol.2, 1631-1722, Madrid: Espasa Calpe
- Ortega-Santos, Ivan.** 2005: „On Locative Inversion and the EPP in Spanish“, In *Actas del VIII Encuentro de Lingüística del Noroeste de la Universidad de Sonora*, 131-150, Sonora (México): Editorial Unison
- Palek, Bohumil.** 1989: Základy obecné jazykovědy, Praha: Státní pedagogické nakladatelství
- Palek, Bohumil.** 1997: „Interference of item orderings“, In *Proceedings of LP'1996*. Ed. B.Palek, Prague: Charles University, 399-423
- Palek, Bohumil.** 2001: „Notes on clitics and linearization“. In *Proceedings of LP'2000*. Ed. B. Palek, Prague: Charles University, 470-486
- Pavličková Anita.** 1993 a.: Gramática de la lengua española. Primera parte: Morfología y sintaxis de las partes de la oración, České Budějovice: PF JU

- Pavličková Anita.** 1993 b.: Gramática de la lengua española. Segunda parte: Sintaxis, České Budějovice: PF JU
- RAE.** 1991: Esbozo de una nueva gramática de la lengua española, Madrid: Espasa-Calpe
- Sánchez Aquilino, Martín Ernesto, Matilla J. A.** 1992: Gramática práctica de Español para extranjeros, Madrid: Sociedad General Española de Librería
- Seco, Manuel.** 1973: Manual de Gramática Española, Cuba: Instituto Cubano del Libro
- Seco, Manuel.** 1988: Gramática esencial español, Madrid: Espasa Calpe
- Sgall, Petr; Hajičová Eva; Buráňová, Eva.** 1980: Aktuální členění věty v češtině, Praha: Academia
- Subirats Rüggegerg, Carlos.** 2001: Introducción a la sintaxis léxica del español, Madrid: Vervuert-Iberoamericana
- Šulc, Michal.** 1999: Korpusová lingvistika, Praha: Karolinum
- Zavadil, Bohumil.** 1995: Současný španělský jazyk II. Základní slovní druhy: slovesa, Praha: Univerzita Karlova
- Zavadil, Bohumil; Čermák, Petr.** 2008: Sintaxis del español actual, Praha: Karolinum
- Zubizarreta, María Luisa.** 2000: Las funciones informativas: tema y foco. In Bosque, I.; Demonte, V.: *Gramática de la lengua española*, Vol. 3, 4217-4244, Madrid: Espasa Calpe

Další použitá literatura

Bello, Andrés; Cuervo, Rufino José. 1960⁶: Gramática de la lengua castellana. Buenos Aires: Sopena

Comrie, Bernard. 1993: „Language universals and linguistic typology: data-bases and explanations“. In *Sprachtypologie und Universalienforschung* 46: 3-14.

Croft, William. 1990, 2003²: Typology and universals. Cambridge: Cambridge University Press.

Dryer, Matthew S. 1989: „Large linguistic areas and language sampling“. In *Studies in Language* 13, 257-292.

Gili Gaya, Samuel. 1960⁷: Curso superior de sintaxis español, Barcelona: Bibliograf

Greenberg, Joseph H., 1966: Universals of language, Cambridge, Mass.: MIT Press, 73-113

Lehmann, Winfred P., 1973: „A structural principle of language and its implications“, *Language*, 49: 47-66

Venneman, Theo. 1972: „Analogy in generative grammar, the origin of word order“. In *Proceedings of the Eleventh International Congress of Linguistics 2.* Ed. Heilman, L., Bolonia: Mulino, 79-83

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Úvodní strana synchronního korpusu CREA

Příloha č. 2: Výsledek vyhledávání výrazu „nieva“

Příloha č. 3: Výskyt slovesa „nevar“ v tzv. *concordancia*

Příloha č. 4: Výskyt výrazu „nieva“ v celém odstavci

Příloha č. 5: Statistiky výskytu výrazu „nieva“

Příloha č. 1: Úvodní strana synchronního korpusu CREA

Real Academia Española - Corpus de Referencia del Español Actual (CREA)

Consulta:	<input type="text"/>				
Criterios de selección:					
Autor:	<input type="text"/>	Obra:	<input type="text"/>		
Cronológico:	<input type="text"/>	Medio:	(Todos)	Geográfico:	(Todos)
	<input type="text"/>		Libros	Argentina	
		Periódicos		Bolivia	
		Revistas		Chile	
		Miscelánea		Colombia	
		Oral		Costa Rica	
Tema:	(Todos)				
	1.- Ciencias y Tecnología.				
	101.- Biología.				
	102.- Veterinaria.				
	103.- Ecología.				
	104.- Tecnología.				

Buscar	Limpiar
--------	---------

[Consulta CORDE](#)   [Lista de frecuencias](#)   [Nómina de autores y obras](#)   [Cómo citar el CORPUS](#)   [Ayuda.](#)

Příloha č. 2: Výsledek vyhledávání výrazu „nieva“

Resultado de la consulta al banco de datos

[Cómo citar el CORPUS](#)

Consulta:	<i>nieva</i> en todos los medios, en CREA
Resultado:	41 casos en 36 documentos.

Ver estadística

Filtros:	Casos
Ratio:	10

Mantener documentos (Solo para filtro sobre casos).

Filtrar

OBTENCIÓN DE EJEMPLOS

Recuperar	Concordancias	
Clasificación:		
Agrupación:		Marcas:

Nueva consulta: [CREA](#) [CORDE](#) [Nómina de autores y obras](#) [Ayuda.](#)

Příloha č.3: Výskyt slovesa „nevar“ v tzv. *concordancia*

Pro výskyt „nieva“ 41 casos en 36 documentos. [Den konzultace 24.2.2009]

1 emos sacado del baúl los calzoncillos largos y ya [nieva](#) copiosamente en los grandes almacenes. La prens **
2 contrario. En Madrid hace más de diez años que no [nieva](#). Cataluña y Levante oscilan entre las inundacio **
3 ando caen cuatro gotas, sopla un poco de viento y [nieva](#) un poco la urbanización se quede sin luz". La P **
4 e una de las trabajadoras del centro. "En mi país [nieva](#) más" Afuera, lejos de Luz Casanova, está Hans. **
5 piezas. El manto blanco le da igual. "En mi país [nieva](#) mucho más, todos los invieRRRnos. Es noRRmal", **
6 a templanza fuera de lo común, lo predijo: Mañana [nieva](#) en Granada. Aunque sí se emocionó mucho al ver **
7 lágrima; Alma, Florecimiento animado; Voz para la [nieva](#); Agonía; Noval; Tierras del Sol; El juglar andi **
8 penso a la desmesura. Más allá del show en el que [nieva](#) o se convierte en un acto político fascista, en **
9 , con el piso de la carpa mojado, escuchando como [nieva](#). Pero el agotamiento logra milagros. Cuando ama **
10 hace. En Aldealba No, se nota mucho, Aldealba [nieva](#) más. Y en Castillejo casi nunca nieva. Nieva po **
11 Aldealba nieva más. Y en Castillejo casi nunca [nieva](#). Nieva poco. Sí, pues e eso es claro. Y si ni **
12 ieva. Nieva poco. Sí, pues e eso es claro. Y si [nieva](#) No y que hacía y que agarraba y si la niev **
13 que agarraba y si la nieve. Y si se nie y si [nieva](#) hoy, esta noche se derrite. ¿Y cabras y eso no **
14 vez más calor, que si llueve menos, que si ya no [nieva](#), ya no vemos candelas, todas esas cosas que an **
15 porte que se suscitan en nuestras Regiones cuando [nieva](#) o hay viento. Para los ciudadanos que viven en **
16 z en cuando por ahí en los tiempos de lluvia pues [nieva](#) por ahí, en esa parte, pero eso no tiene leyend **
17 valles siempre húmedos, donde llueve en verano y [nieva](#) en invierno, los árboles de hoja caduca (robles **
18 ropa, Sierra Nevada y Sistemas Central e Ibérico, [nieva](#) de 90 a 120 días al año. En los Picos de Europa **
19 ira, nadie lo causa. "Cae el empleo", "llueve", "[nieva](#)"... qué le vamos a hacer. Otro valor tendría "a **
20 n verano: en el invierno si bien caen heladas, no [nieva](#). Los pueblitos que atravesamos en nuestra ruda **
21 niendo que del Rif tengan alguna imagen). Y donde [nieva](#) sin falta todos los años, salvo que el invierno **
22 de ser insuficiente. Si hace mucho frío, llueve o [nieva](#), y sólo tienes el "trapo", pero dispones de una **
23 r ejemplo, cuando sopla un viento gélido llueve o [nieva](#), es fundamental que te protejas con prontitud. **
24 avera y el otoño, y algunos inviernos ni siquiera [nieva](#) en abundancia. Como consecuencia, las reservas **
25 ación. AVALANCHAS O ALUDES En los países donde no [nieva](#) excesivamente, o donde los desniveles de las mo **
26 el cielo, con el deseo de que la nieve cayera. Si [nieva](#), templá, insistía Reme, la mayor del grupo, mie **
27 se sirve otro whisky. Mira por la ventana. Ya no [nieva](#), pero el cielo está cubierto, es uno de esos dí **
28 calefacción funcionan con la misma caldera. Si no [nieva](#) esta noche le faltará el canto de un duro. Hay **
29 e dijo Eduardo. - A mí también. Sobre todo cuando [nieva](#). - Me gusta también la gente de esta fiesta: so **
30 él ve que ella mira con miedo para Central Park, [nieva](#) despacito, la nieve amortigua todos los ruidos **
31 dos. Esa noche había nevado sin generosidad, como [nieva](#) en Madrid. Todavía quedaban restos de una mater **
32 Se diría que cae nieve verde. Pero no, en Londres [nieva](#) muy poco. Lo que quiere decir que se sufren tod **
33 s dedos y metió bufando en la pieza. - O llueve o [nieva](#) -comentó-, de hoy no pasa. Bueno, princesa, ¿te **
34 la creyó hallarse en un paraje soleado y lleno de [nieva](#), rodeada de luz blanca, limpia, errática. Como **

35 a más grata ocasión del día, el almuerzo. Afuera, [nieva](#) otra vez. Alexander Nikitich se arrellana, pone **
36 se iban matando los yonquis, y otras veces cuando [nieva](#) regala flores porque siente fuertes ataques de **
37 allar? Hijo: mi padre avanza y con esa harina que [nieva](#) sobre la sangre, amasa su pan predicando a la g **
38 OR recogen los bártulos apresuradamente. Cada vez [nieva](#) con más intensidad) REYES (Poniéndose el abrigo **
39 ¡Qué hermoso! ¡Cómo me gusta Buenos Aires cuando [nieva](#)! (Las luces van decreciendo lentamente. Las sir **
40 como un ratón en un molino. Qué raro que aquí no [nieva](#), cuando es pascua. ¡Seguramente, culpa del impe **
41 Madrid, pero nevaba. Cris Es raro. Generalmente [nieva](#) más en Bruselas que en Madrid. Víctor Quizá. P **

Pro výskyt „nevaba“: 44 casos en 35 documentos. [Den konzultace 24.2.2009]

1 cometía muchos errores explicaba que en La Habana [nevaba](#)... EL PRESIDENTE Menem aclaró, ante las protes **
2 del Ródano era una carrera de obstáculos. Además [nevaba](#) copiosamente en muchas zonas del este y del ce **
3 hará decir dentro de otros veinte años que antes [nevaba](#) más que ahora". Y es que, como decía Borges, l **
4 estaba otro. U oír a los que dilucidaban si antes [nevaba](#) más o si la nieve que cae ahora, como todo, ti **
5 A Por Valentí PUIG AMANECIÓ lluvioso en Michigan, [nevaba](#) en algún lugar de Texas, lucía bien en Georgia **
6 creo que me han pillado muchísimas y mojadas . Y [nevaba](#) aquí en Alcalá, y todo. Y se desbordaba el Ca **
7 es una parte muy distante de Chincolco. Llovía y [nevaba](#) mucho y nosotros teníamos que salir nevando y **
8 uvo 6 días que no dejaba de llover día y noche, y [nevaba](#) tanto que yo me sentía triste porque mi esposo **
9 ía necesidad de enfocar, ya que aunque en Cuba no [nevaba](#), en Cuba había un falso tiempo, y un matalotaj **
10 lógicos no eran tan precisos, que en los Pirineos [nevaba](#). Nos pertrechamos bien. Éramos prevenidos y pr **
11 dos los hoteles. Era mucho más consistente el que [nevaba](#) impregnada toda la porquería de la máquina exp **
12 e los chavales socarronamente murmura: - Por aquí [nevaba](#) hasta que pusieron los remotes de Valdelinare **
13 Una semana después pudo recoger a su amiga. Ya no [nevaba](#), pero soplaba un viento helado, que aullaba a **
14 o ante la falta de entusiasmo de la joven. Porque [nevaba](#), y ella no había corrido a la ventana para ver **
15 cho. Lo lee en los libros. - Sólo sé que en Rusia [nevaba](#), que a un montón de amigos los mataron, que a **
16 liendo con una mochila hacia el bosque, y eso que [nevaba](#), ahora ha parado un poco, pero nevaba. Y le pr **
17 , y eso que nevaba, ahora ha parado un poco, pero [nevaba](#). Y le pregunto, "¿pero a dónde vas?" Y ella me **
18 tiene, no fui al entierro de mi tío Andrés porque [nevaba](#) y tenía miedo de pillar la pulmonía del primo **
19 e a un niño al que cogía en brazos. Pero cada vez [nevaba](#) más fuerte y había más gente en la calle, y ya **
20 s semioscuras. La temperatura estaba muy baja, no [nevaba](#) pero en las calles y aceras la nieve había alc **
21 stante antes del almuerzo. Hacía varios días que [nevaba](#) sobre París. El cielo parecía haber cambiado p **
22 a nevar, y caían del cielo copos de menta fría y [nevaba](#) en el bosque y en el supermercado, y nevaba en **
23 ría y nevaba en el bosque y en el supermercado, y [nevaba](#) en sus corazones publicistas. Y Estefanía, con **
24 mientras los parientes morían, tosían las madres, [nevaba](#) la vida y florecían libros en mi ignorancia. P **
25 ras, algunas bien pendientes todavía de que si se [nevaba](#) esto o lo otro y de mirar los figurines de inv **
26 paseando los tres por la orilla del lago, aunque [nevaba](#) mucho, yo los veía pararse de vez en cuando y **
27 señores, creo yo. En fin, que de robo nada, y que [nevaba](#), además, les explicó Carlitos al comisario y a **

28 Su cuerpo temblaba, decía que tenía frío. Afuera [nevaba](#), y Serena miraba el ventanal con ojos centelle **
29 ía que conseguir que se diera prisa. Salí y ya no [nevaba](#), después de comprobar que Dulzura era algo lel **
30 - Vamos, que ya tengo el "enlace". Salimos. Ahora [nevaba](#) en serio. Nos acercamos a la plaza donde estab **
31 iana- y se sentía fuera de la realidad. Llovía o [nevaba](#) con fuerza. Así que, con frecuencia, tenía que **
32 e, dijo, y mucho menos en qué forma y si llovía o [nevaba](#) o hacía sol cuando ocurrió, de modo que ya ve **
33 algodón. Desde hacía treinta años, me dijeron, no [nevaba](#) tanto en Francia. Subía el automóvil como si v **
34 a porque parecían muy felices. Pero no es cierto, [nevaba](#) y yo no vi a esas colegialas. En vez de lluvia **
35 s tres hombres... Había una silla vacía... Afuera [nevaba](#)... Creo... Me lo contaron en el colegio... Per **
36 stá empezando a nevar. ¡Cuántos años hacía que no [nevaba](#) en Barcelona! A sus espaldas crecía el bullici **
37 ieva ha colapsado el tráfico. En Bruselas también [nevaba](#) cuando salí. ¿No te importa que haya cogido tu **
38 decir algo) ¿Te he dicho que en Bruselas también [nevaba](#)? Cris Sí, creo que sí. Víctor Bueno, no..., **
39 ? Cris Sí, creo que sí. Víctor Bueno, no..., no [nevaba](#) tanto como en Madrid, pero nevaba. Cris Es ra **
40 ueno, no..., no nevaba tanto como en Madrid, pero [nevaba](#). Cris Es raro. Generalmente nieva más en Brus **
41 tratando de conservar la dirección, pero cada vez [nevaba](#) más y era como andar por el interior de un blo **
42 a medicina y que ya le faltaba poco. Además ahora [nevaba](#) con menos intensidad. Volvió a montar en la bi **
43 o después todos comenzamos a volar. En Nueva York [nevaba](#) y allí abajo el amor era como un cigarrillo. **
44 nada empezaría a tañer sus campanas, pero que no [nevaba](#). - Sí, papá, está nevando. Muchísimo. Como el **

Pro výskyt „nevó“, 32 casos en 24 documentos. [Den konzultace 24.2.2009]

1 ho, especialmente a primeros de este mes. También [nevó](#) copiosamente en invierno. Sin embargo, lo cierto **
2 bía cuajado fue en febrero de 1992, mes en el que [nevó](#) durante tres días consecutivos. Desde entonces, **
3 uel y Zaragoza quedaron cortadas. En esta capital [nevó](#) toda la mañana y parte de la tarde, lo que oblig **
4 dentes. Por primera vez en los últimos cinco años [nevó](#) intensamente en la ciudad de Granada, donde la A **
5 uzcoana en los puertos. Durante la mañana de ayer [nevó](#) con fuerza en Alava y Guipúzcoa. CASTILLA Y LEÓN **
6 tímmetros de espesor. En la provincia de Santander [nevó](#) durante tres cuartos de hora. En localidades alt **
7 yer un cielo de plomo, soplaba un viento gélido y [nevó](#) en varios momentos. Las calles estaban saturadas **
8 primera quincena de enero siguiente, el de 1885, [nevó](#) copiosamente en la capital granadina y en su pro **
9 y consecuencias, la del 8 de enero de 1694 en que [nevó](#) sin cesar en la capital y la provincia durante d **
10 n que se tuerce la seda". El 3 de febrero de 1697 [nevó](#) intensamente hasta en la costa, donde el fenómen **
11 ima nevisca en Granada: "En el 82 yo recuerdo que [nevó](#) aquí bastante", decía uno. "No, después hubo otr **
12 ras. El color puede ser el blanco. Porque ayer ya [nevó](#) en las sierras más altas y hoy puede haber novel **
13 er no llovió. Pero en varios lugares del Piamonte [nevó](#), con lo que mejoró levemente la situación. Pero **
14 Madrid 1985 1985 10 508 P Ayer [nevó](#) unos minutos en algunas zonas Madrid. Pese a que **
15 érmino, permitieron la explosión demográfica, que [nevó](#) a la especie humana de decenas o centenas de mil **
16 Esquilino, en Roma, donde en tal caluroso tiempo [nevó](#) para que naciera el culto a la Virgen de las Nie **
17 grados. Había amanecido con nubes y en la sierra [nevó](#). El juez, como era el rito, les dio tiempo para **

18 7 de abril, una mañana de intenso frío. Aquel año nevó en Madrid en el mes de mayo. A la inauguración a **
19 sta la cama de mi habitación... antes de ayer que nevó intensamente, ¿sabes, hermanito? he conseguido r **
20 bía dicho una palabra a Choucouné. Al otro día la nevó hasta Petit Doigt para que viera a su madre mori **
21 itada. El día en que Miguel se dispuso a buscarlo nevó en la ciudad como nunca antes había nevado y en **
22 eón, y me lo cuenta. Además, el año pasado cuando nevó, templó. - Ya se verá. Tres días llevaban mirand **
23 no pasaban hambre. Todo ese día y los siguientes nevó casi de continuo, y cuando la columna avanzaba u **
24 as maneras fue agradable encontrarse en París hoy nevó y el día fue gris intercambiamos direcciones ¿pa **
25 ado, frío y pegajoso. En su pueblo, dos veces que nevó, él estaba durmiendo, y cuando despertó y pudo m **
26 MARGARITA Porque era muy tarde. (Pausa.) Después nevó. (Pausa.) No podía abrirle, era más de las once. **
27 la pieza con el aventador de la cocina. Pues así nevó. MARGARITA Yo quería ver nevar. ¡Y nevó! MARTIN **
28 Pues así nevó. MARGARITA Yo quería ver nevar. ¡Y nevó! MARTIN Pues sí. Es lo que te digo. MARGARITA Pe **
29 CTO EN LIMA Y MI CONTACTO N.º 2 EN FRANCIA Un día nevó por primera vez en mi vida, y la Navidad empezó **
30 Martín Romaña. Cuatro de la tarde del día en que nevó por primera vez en mi vida, en París: confieso q **
31 de este año, hacía mucho frío, Miguel. Una tarde nevó. El hotel donde yo me encontraba era antiguo; la **

Pro výskyt „nevando“ 85 casos en 58 documentos. Ratio 1/2 → 43 casos en 37 documentos.

[Den konzultace 24.2.2009]

1 lo sabíamos antes de venir. Si hubiera que jugar nevando, lo haríamos igual". Acerca del rival: "Es in **
2 ceso de) aterrizaje. Había viento fuerte y estaba nevando", dijo Koledov según la fuente. Un equipo de **
3 de la provincia, por lo que en Navarra continuará nevando durante el día de hoy con la misma intensidad **
4 a tan cierta como anhelada: ¡Está nevando!, ¡está nevando en Granada! Por eso, ayer miles de ciudadanos **
5 de Ejército Doris Pizarro, manifestó que "estaba nevando intensamente cuando percibimos una ráfaga hur **
6 registrarse 15 centímetros de nieve y continuaba nevando copiosamente según Oscar Corrales, uno de los **
7 e nieve de la provincia. Candanchú: Nieve y sigue nevando, pero la cantidad no es suficiente. Cerler: E **
8 ara poner las pistas en condiciones. Astún: Sigue nevando y es presumible que las pistas pierdan los re **
9 jos para abrir los accesos. Tiempo con ventisca y nevando. La estación de Manzaneda tiene las pistas cu **
10 Los accesos, con cadenas, y el tiempo, cubierto y nevando intensamente. Los Puertos de Navacerrada, Val **
11 por carretera con el resto de España. Y continúa nevando. En la ciudad apenas si circulan los autobuse **
12 a, pasaremos un poquito menos de frío. Continuará nevando, continuará la lluvia y continuará el sol en **
13 , nada, si yo no tengo que salir ya. Además está nevando, , porque ahora mismo era una aguanieve Vale **
14 sí sí. por la calle Mayor Sí sí sí. estando nevando. Y eso tampoco es eso, ¿me entiendes? No, de **
15 ovía y nevaba mucho y nosotros teníamos que salir nevando y lloviendo y lo que usábamos en los pies er **
16 -Mi confianza en él no había disminuido. - ¡Está nevando mucho! Estábamos en la puerta del hotel con l **
17 ástico, que descubrían que, efectivamente, estaba nevando sobre la playa. O con Las Chinas y su hombre **
18 é íbamos a hacer si no... hace frío y además está nevando!". Amo el papel de Rodolfo, porque es un tipo **

19 una lluvia de regalos y parece como si estuviera [nevando](#) en colores. La estúpida de mi hermana estaba **
20 manos. - Hi, América. Bienvenida, América. ¡Está [nevando](#)! -Meghan grita como si lo acabara de notar. - **
21 era una balsa de plomo fría y hostil, que siguió [nevando](#) todos los días de aquella semana hasta sepult **
22 na y parte a pie en busca de Búfalo Obongo. Sigue [nevando](#). Faltan pocos minutos para la una de la madru **
23 eco. Durmió profundo. El frío lo despertó. Estaba [nevando](#). Los pies ya casi no los sentía. Si se quedab **
24 que todos nosotros. Nieva York significa que está [nevando](#) en Nueva York. - ¿Y Neutro York? -preguntó un **
25 día o de noche y, lo que era peor, si seguía o no [nevando](#). - Como en la cárcel -dice el viajero, apoyán **
26 a. Nada más viento y frío tenían afuera. - ¿Sigue [nevando](#)? -quiso saber. En el oscuro sintió que el lle **
27 a Mariana, aun a riesgo de no encontrarla. Estaba [nevando](#). Debía ser el día veinte o por ahí. Me la enc **
28 ¡No puede ser! MALVINA ¿Qué sucede? MARCELO ¡Está [nevando](#)! MALVINA ¡Nevando! Se quedan admirados, viend **
29 dades hay? - Nada. Nada, aparte del frío. - ¿Está [nevando](#)? - Sí. No dan ganas de salir. Preferiría esta **
30 as al hospital ya y traés a alguien! Tomás ¡Está [nevando](#)! Maru ¡Te vas para allá! (Tomás no se mueve. **
31 y va hacia el balcón. Aparta los visillos) Sigue [nevando](#). (La DESI se coloca a su lado y mira también **
32 se en el cuartel improvisado, convencidos de que, [nevando](#) de aquel modo, nada irreparable podía ocurrir **
33 ahí no debe ser tan grave porque como afuera está [nevando](#) y sopla un viento helado los presos políticos **
34 dice preocupado: "- Son más de las dos. "- ¿Sigue [nevando](#)? -le pregunto. "- Qué va. Hace luna. "Entra M **
35 . Han llegado tarde al momento de la muerte. Está [nevando](#). Oscuro lento hasta hacerse total). CUADRO DÉ **
36 Y medio desnudo! Pedro: Tengo calor. Larra: ¡Está [nevando](#)! Pedro: Pues yo tengo calor. Larra: (Seco.) D **
37 águila bicéfala! Cazador: ¡Pum!, ¡pum! Caen, como [nevando](#), plumas negras desde lo alto de la tramoya, m **
38 repente las truchas se han puesto a saltar. Está [nevando](#). UNA PELEA Estaban a punto de empezar a pega **
39 una primavera en miniatura, y el cuarto amanecía [nevando](#). Desde la muerte de su hija, la abuela se pas **
40 uela la abrazaba de la misma forma. "Abuela, está [nevando](#)", le decía Bea. "Toda La Carballa está cubier **
41 iciente. Al salir puso el faro de la bici. Seguía [nevando](#). Hacia la mitad del camino entre los dos pueb **
42 e rueda por el espacio hasta extinguirse. - ¡Está [nevando](#)! Levanto el rostro y echo atrás el capuchón. **
43 mente, no oscurecer aún más la situación. - ¿Está [nevando](#)? -preguntó. Jimena fue hacia la ventana y com **

Příloha č.4: Výskyt výrazu „nieva“ v celém odstavci

Párrafo n.º 1.

9 Unidad Editorial Madrid 1996 1995 10 220 P

FERNANDO G. TOLA: En este luto florece la Navidad

HOY MARTES

En este luto florece la Navidad

LA Navidad, como su propio nombre indica, empieza en noviembre. Desaparecen los pájaros y el espacio se llena de anuncios navideños. Turrónes, juguetes, lotería, conspiraciones y chantajes. Los escaparates se llenan de acebo disecado y en los mataderos los pavos celebran lúgubres fiestas de despedida. En la sección de congelados maquillan a los langostinos muertos y en la Bolsa preparan a los besugos para la subida de precios. Todavía no hemos sacado del baúl los calzoncillos largos y ya **nieva** copiosamente en los grandes almacenes. La prensa anda por el trastero desempollando belenes, roldanes y planchuelos; siniestros villancicos te dan la bienvenida en la radio y la princesa Diana de Gales lanza por televisión su mensaje de paz para estas fechas entrañables: Amaos los unos a los otros.

Coño, joder, cagonlaleche, cómo vamos a amarnos los unos a los otros si la oposición deja a Barrionuevo a merced del Supremo y los jueces no hacen nada por evitarlo; cómo vamos a amarnos los unos a los otros en medio de tanta ferocidad política y tantísima memoria de la transición; cómo vamos a amarnos los unos a los otros mientras los unos se enriquecen brutalmente y los otros no salen del paro y los ricos controlan a los espías y a los espías no los controla ni dios y los españoles jugamos al ganapierde en las cloacas del Estado. Y sobre todo, cómo nos vamos a amar los unos a los otros si todavía no estamos en diciembre.

- - - - -
AÑO: 1995
AUTOR: PRENSA
TÍTULO: El Mundo, 28/11/1995 : FERNANDO G. TOLA: En este luto florece la Navidad
PAÍS: ESPAÑA
TEMA: 02.Testimonios varios
PUBLICACIÓN: Unidad Editorial (Madrid), 1996

Příloha č. 5: Statistika výskytu výrazu „nieva“

Resultados con estadísticas (RAE)

Consulta:	<i>nieva</i> , en todos los medios, en CREA
Resultado:	41 casos en 36 documentos.

Cómo citar el CORPUS

Estadísticas

Año	%	Casos	País	%	Casos	Tema	%	Casos
1993	10.00	3	ESPAÑA	68.29	28	7.- Ficción.	39.02	16
1995	10.00	3	ARGENTINA	17.07	7	1.- Ciencia y Tecnología.	17.07	7
2000	10.00	3	CHILE	4.87	2	9.- Oral.	17.07	7
2001	10.00	3	HONDURAS	2.43	1	5.- Ocio, vida cotidiana.	12.19	5
2003	10.00	3	MÉXICO	2.43	1	2.- Ciencias sociales, creencias y pensamiento.	9.75	4
1986	6.66	2	PERÚ	2.43	1	3.- Política, economía, comercio y finanzas.	2.43	1
1988	6.66	2	VENEZUELA	2.43	1	4.- Artes.	2.43	1
1991	6.66	2						
1992	6.66	2						
Otros	23.33	7						